

La Confederaziun en furma concisa 2006

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala ChF

Preziadas lecturas, preziads lecturs

La finamira da la brochura che Vus tegnais gist en maun è mintg'onn la medema: ella vul dar a Vus in'invista en la Svizra politica e sias autoritads supremas. Quai vala era per l'ediziun 2006, illustrada dal fotograf turitgais Stefan Walter.

Ma pertge publitgains nus alura mintg'onn ina nova brochura? – A prima vista para questa dumonda giustifitgada, pertge che la structura dal stadi e l'organisaziun da sia administraziun na midan (bunamain) mai. Tuttina empruvain nus natiralmain d'As infurmar adina puspè davart novaziuns, d'As render attent a particularitads u finamiras concretas dal Cussegl federal.

Duas da questas finamiras 2006 vulesch jau menziunar qua curtail: il mantegniment da nossas ovras socialas sin ina basa finanziaria solida e la realisaziun d'in logo uniform per la Confederaziun.

La finamira principala dal 2006 per noss pajais è la revisiun da nossas assicuranzas socialas (vegliadetgna, invaliditad e malsogna). Mo sche questas instituziuns, ch'èn d'impurtanza vitala per noss stadi, stattan sin basas financialas saunas, pon era las generaziuns futuras profitar d'ina solidaritad sociala vivida.

Ina finamira impurtanta, perquai ch'ella contribuescha a l'identitad, è dentant era il corporate design per la Confederaziun, approvà dal Cussegl federal. I sa tracta d'in logo che consista da la crusch svizra e da l'inscripziun «Confederaziun svizra» en las quatter linguas naziunalas. El sa differenziescha cleramain dal spessom da marcas e da nums da fin ussa, che permetteva a praticamain mintga unitad administrativa da crear ses agen logo pli u main attractiv.

Las ovras socialas ed il nov logo èn (sin differents nivels) elements impurtants da l'identificaziun, da la conscienza e dal senn da responsabladad dal stadi sco instituziun. Perquai èsi a mes avis particularmain impurtant da realisar questas duas finamiras!

La chanceliera federala
Annemarie Huber-Hotz

Illustraziun da cuverta:

Mintga mardi e sonda, cura che la citad federala dorma anc, preparan ils purs da la regiun lur stans da verdura davant l'edifizi dal parlament.

La Svizra 2006: bilantscha e perspectivias

- 4 Intervista cun il president da la Confederaziun Moritz Leuenberger
- 8 La populaziun
- 9 Las finanzas
- 10 Retrospectiva dals eveniments da l'onn 2005

La democrazia directa: ina particularitad svizra

- 14 Ils stgalims politics
- 16 Ils dretgs dal pievel sin plaun federal
- 17 L'organisaziun politica da la Svizra

La legislativa: il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns

- 20 L'elecziun dal parlament
- 21 Ils commembers dal Cussegl dals chantuns
- 22 Ils commembers dal Cussegl naziunal
- 24 L'assemblea federala
- 26 Las partidas
- 26 Las fracziuns
- 27 Las cumissiuns e delegaziuns
- 28 La lavur dal parlament
- 29 Las intervenziuns parlamentaras
- 30 La via ad ina nova lescha
- 32 Ils Servetschs dal parlament

L'executiva: il Cussegl federal ed ils departaments

- 36 Il Cussegl federal
- 38 L'organisaziun da l'administraziun federala
- 40 La Chanzlia federala
- 42 Il Departament federal d'affars externs DFAE
- 46 Il Departament federal da l'intern DFI
- 50 Il Departament federal da justia e polizia DFGP
- 54 Il Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS
- 58 Il Departament federal da finanzas DFF
- 62 Il Departament federal d'economia DFE
- 66 Il Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun DATEC
- 70 Ils commembers dal Cussegl federal dapi il 1848

La giudicativa: ils tribunals federals

- 74 La terza pussanza
- 76 Il Tribunal federal
- 78 Il Tribunal federal d'assicuranzas
- 79 Ils novs tribunals federals d'emprima instanza

En il «Bernhof» è tut pront per il banchet en onur dal president ind A.P.J. Abdul Kalam e sia delegaziun. En l'antier hotel da luxus sa chatta oz il Departament federal da finanzas. L'edifizi dispona dapi sia sanaziun totala l'onn 2004 da novas localitads da represchentaziun per la regenza federala – a dus pass da la chasa federala vest.

La Svizra 2006:

bilantscha e perspectivas

Moritz Leuenberger, president da la Confederaziun, en discurs cun Konrad Mrusek, correspondent da la Frankfurter Allgemeine Zeitung

Din ils cussegliers federalis atgnamain ti in a l'auter?

Signur Leuenberger, Vus essas gia stà president da la Confederaziun il 2001, in onn difficil per la Svizra cun l'attentat da Zug, il debachel da la Swissair, l'incendi en il tunnel dal Gottard, accidents d'aviun etc. Vegn il 2006 ad esser in meglier onn?

Jau na sun betg in fatalist. Nagin na giavischa anc ina giada las catastofas da quel onn.

Ma datti ina giustia egualisanta?

Igl è la nobla incumbensa da la politica da realisar ina giustia che garantescha l'equiliber. Ed jau crai era ch'ella possia vegnir furmada. Ella è ina pitga fundamentala da nossa concepziun dal stadi: tut las linguas e tut las culturas en noss pajais duain pudair s'exprimer en medema maniera e restar unidas. En il sector da la telecomunicaziun per exempel ans stentain nus da porscher offertas complessivas per l'entir territori, quai n'è betg il cas en tut ils pajais. Nossas vals italofonas han ina colliaziun ADSL. En l'Italia vischina n'è questa tecnica anc betg disponibile, pertge che là mainan tut las vias a Roma.

È la rotaziun annuala dal presidi buna per la Svizra? Auters pajais han in agen schef da stadi.

Per la politica interna è quai segiramain ina bun'idea, che jau

sustegn gudent. Grazia a la rotaziun ha mintg'onn in'otra gruppa culturala ses president da la Confederaziun. Ina giada è quai in muntagnard, in'otra giada ina dunna da la Svizra romanda, in'antieriura sindacalista, ed anc in'otra giada in citadin, sco jau. Quest sistem garantescha en in tschert senn in'alternanza da la pussanza, perquai che tuts han en in turnus las medemas pussaivladads da s'identifitgar cun la Confederaziun.

«Pussanza signifitgescha per mai far valair sia influenza»

Ma jau stoss dir sinceramain: per las relaziuns cun l'exteriur è quai in grond dischavantag. Là valain nus sco in pajais in pau instabil, perquai che las regenzas estras ston mintg'onn puspè s'orientar da nov en il contact cun la Svizra. Da l'otra vart avain nus però sco cussegliers federalis – a l'exteriur schess ins ministers – ina constanza remartgabla. En l'entira Europa sun jau lunschor il pli ditg da tuts en uffizi sco minister dal traffic e da l'ambient. Quai procura era per ina stabilitad e credibilitad en quest dossier. En il

presidi manca però questa constanza.

Fiss in turnus da dus onns pia meglier? Pudess il president uschia ademplir meglier sia rolla?

Gea, cun in turnus da dus onns pudess il president far in pau dapli, ma la midada fiss minima. I valess la paina d'insister dapli e da sustegnair per exempel l'idea d'in presidi da quatter onns.

Ha il president era dapli pussanza u è sia rolla surtut quella da represchentar ed eventualmain da persvader cun plets?

Quai na sa cuntradi betg, perquai che pussanza signifitgescha per mai far valair sia influenza. Ed era plets pon far quai. Schizunt suenter ina disgrazia, cura ch'il president da la Confederaziun ha l'incumbensa d'exprimer en plets ils sentiments dals umans, fa el valair sia influenza e maina ils patratgs forsà en ina tscherta direcziun. Il duair da represchentaziun na signifitgescha per mai betg sulettamain da cumparair sin ina fotografia, mabain era da mussar la preschientscha da la Confederaziun – era cun plets.

Ultra da quai maina il president da la Confederaziun las sedutas dal Cussegl federal. Era

quai al permetta d'avair dapli influenza ch'in cusseglier federal ordinari. En Svizra na pudain nus oramai betg cumparegliar la pussanza cun ina pussanza assoluta, per exempel cun la pussanza d'in primminister che po relaschar tut ils commembers da sia regenza.

Duess in president da la Confederaziun viagià oz dapli e forsà era esser ina sort da represchentant commercial per l'economia?

El na duess en nagin cas esser mo in represchentant da l'economia. Natiralmain duai el gidar l'economia a sa sviluppar, surtut en ils pajais asiatics, nua ch'igl è usità che la politica avra la porta a l'economia. A mes avis ha dentant era la cultura da noss pajais basegn da vegnir represchentada en Svizra sco a l'exteriur, ed era quai è in'incumbensa dal president da la Confederaziun.

Sch'el duess viagià anc dapli? Quai è quasi impussibel. Sche jau dun in'egliada en mia agenda da quest onn, èsi strusch pussaivel da far anc dapli. Pertge che jau stoss a medem temp era manar mes departament, in grond departament. A mes avis vegni viagià oz fitg blier per il mund enturn. In engaschament precis po esser almain uschè efficaci. Ed alura datti er anc il telefon.

«Dumondas da moralà, d'etica e da teologia giogan natiralmain ina rolla centrala en la politica»

Vus essas responsabel per quatter secturs: l'ambient, il traffic, l'energia e la comunicaziun. En auters pajais èn questas incumbensas repartidas sin plirs ministers. Na stuess ins en Svizra betg discurren ina giada davart in'otra repartiziun?

Nus discurren savens davart in'otra repartiziun, ma nus midain darar insatge. La finala essan nus mo en set. Quai ch'è sa midà in pau èn las spetgas areguard nossa participaziun a las cumissiuns parlamentaras. Ins ha chapì ch'in cusseglier federal

---

«Jau poss diriger mez conflicts d'interess»

---

na po betg esser preschent a mintga seduta, surtut betg cura che pliras han lieu il medemument. Noss sistem funcziuna uschia e nus essan sfurzads d'ans organisar lasuenter.

Forsa ha questa concentraziun da las incumbensas schizunt ina vart positiva. Na sforza ella betg da separar pli fermamain las chaussas impurtantas da quellas main impurtantas?

Bain, quai è in avantatg. Ed era la cumbinaziun dals dus secturs ambient ed infrastrukturas

è fitg interessanta, perquai ch'ella ma permetta da m'engaschar anc meglier per ina politica duravla. En tut ils auters pajais cumbattan ils ministers da l'ambient ed ils ministers da l'infrastructura in l'auter. Per regla po alura sa far valair il minister dal traffic, perquai ch'ils interess economics predomineschan. En Svizra èn quests conflicts d'interess reunids en in sulet departament ed jau sco minister als poss diriger mez. Jau stoss dir che quai è ina incumbensa nunditg interessanta.

Vai meglier cun la Svizra, perquai ch'ella ha ina regenza da quatter partidas e betg ina coaliziun che sa mida permanentamain, sco per exempel en Germania?

Jau crai che la stabilitad saja in grond trumf. Prendain per exempel la taxa sin il traffic da camiuns pesants dependenta da la prestaziun. Ella è stada fitg contestada a l'entschatta. Ma ina giada ch'il pievel l'ha già approvà, n'è ella betg pli vegnida messa en dumonda. Nagin n'ha empruvà da retardar u sabotar sia introducciun en vista ad in'eventuala midada da la regenza. En auters pajais èn talas tactics pli frequentas. Cun noss sistem èsi pli simpel da planisar a lunga vista.

Ins ha l'impressiun ch'il princip da la collegialitad na valia betg tant pli en il Cussegl federal. Constat quai u è quai suletmain in fauss maletg transportà da las medias?

Bler è en moviment, surtut la trasparenza è creschida. Oz di mintgin bler pli avertamain tge posiziun ch'el ha già avant ina decisiun. Pli baud succedeva quai pli darar. La novissima tendenza è schizunt d'accentuar silsuenter anc ina giada l'atgna opiniun. A mes avis periclitgescha quai effec-

---

«Cun noss sistem èsi pli simpel da planisar a lunga vista»

---

tivamain la collegialitad, ma na signifitgescha betg senz'auter sia fin. Igl è tuttavia pussaivel d'exprimer las atgnas resalvas, ma ina giada ch'il Cussegl federal ha decidi, èsi da sustegnair questa decisiun e da preschentar ils arguments che han manà a quella. Uschia pon ins a mes avis crear trasparenza e mantegnair a medem temp la collegialitad. Mintgatant dovri mo nianzas en l'intunaziun dals plects per sutminar la collegialitad. Sch'insatge dat per exempel d'encleger cun

in tun spretschant che tut ils auters sa sbaglian cumpletmain cun lur ideas, alura n'è la collegialitad betg pli garantida. Igl è strusch pussaivel da normar la collegialitad, perquai ch'ella è per gronda part ina dumonda dal tun.

Quant fitg po il president da la Confederaziun influenzer il tun da las discussiuns ed evitar uschia che la collegialitad vegnia periclitada?

Cun sia moda da manar las sedutas, cun discurs individuals, cun crear in'atmosfera empènaivla. Jau ma regord per exempel dal president da la Confederaziun Ogi, che spetgava avant las sedutas davant la stanza dal Cussegl federal per salidar mintgin a moda formala. Il president da la Confederaziun po contribuir a bunas relaziuns interumanas.

È la rolla dal president da la Confederaziun incontestada en il collegi u sto el cumbatter per sia influenza?

O na, sia funcziun vegn renconuschida da tuts, ma mintgin l'ademplescha en sia maniera. Nus essan in fitg pitschen collegi cun set cussegliers federals. Autras regenzas sa radunan en salas grondas enturn maisas da seduta lungas. Nus ans inscun-

train en ina stanza relativamain pitschna, e quai crescha in clima da confidenza che po esser constructiv.

En Svizra din ins relativamain spert ti in a l'auter? Vala quai era per ils cusseglers federalis?

Durant las sedutas schain nus vus in a l'auter e nus numnain in l'auter per exempel «minister da las finanzas», «minister da l'infrastructura» u «signur president». Jau sun il «doyen», perquai che jau sun il pli ditg en uffizi. Questa moda da discurren in cun l'auter ha ina buna vart: il fatg che nus ans drizzain ad in collega en sia funcziun ans permetta d'exprimer ils arguments a moda objectiva e d'evitar attatgas encunter persunas. Il minister da las finanzas na vul betg reducir il budget da mes project d'infrastructura perquai ch'el ha insatge cunter mai sco persuna, mabain perquai ch'igl è sia incumbensa da procurar per ina buna gestiun da las finanzas federalas. Ed jau na cumbat betg per ina lingia da viafier perquai che jau vi sfarlattar daners, mabain perquai che jau hai l'incumbensa da construir infrastructuras. A la pausa da café ans dain nus natiralmain dal ti.

E co va quai cun las differentas linguas? Discorra mintgin sia

lingua materna, sco usità en Svizra?

Gea, exact. Jau hai adina in dicziunari cun mai. Cura che jau na chapesch betg in'impurtanta expressiun tecnica en franzos,

---

«Igl è strusch pussaivel da normar la collegialità»

---

cumenz jau a sfegliar en quel, ed alura ma vul mintgin gidar per vesair sch'el conuscha il pled. Da questas situaziuns sa dattan magari discussiuns fitg interessantas.

Dal puntg da vista dal lieu è la chasa federala bler pli datiers dal burgais che auters parlaments. Prendain per exempel Berlin, là èn ils edifizis da la regenza isolads dal rest da la citad. Qua sa radunan ils politichers sper il martgà da verdura. Pon ins pia dir che la politica federala saja pli damanaivla dals burgais?

Quai è en mintga cas nossa finamira. Cura che jau vom tras la citad succedi savens che la gliעד ma pledentescha e di: «Bel da vesair ch'igl è anc pussaivel dad ir tras las vias senza bodyguards, quai datti era mo en

Svizra». Mintgatant hai jau dentant il suspect che la gliעד stettia era in pau mal che nus n'essan betg circundads da quests guardiacorps cun uregliers. Ils bodyguards han tuttavia ina tscherta fascinaziun.

Ina fascinaziun per ils burgais u per ils politichers che sa sentan confermads en lur impurtanza?

Quai datti segiramain. Jau mez na sun betg quest tip, jau na supportass betg d'esser protegi, damai era d'esser surveglià di per di. Per fortuna ans lascha la gliעד anc nossa sfera intima.

Vus viagiatis damai era sco president da la Confederaziun cun il tren e giais a pe da la staziun fin a Voss departament?

Gea. Quai n'è betg mo ina persvasiun politica, mabain igl è era la moda la pli effizienta da viagià, perquai ch'el tren è il med da transport il pli punctual ed il pli spert.

N'avais Vus mai pensà da pretender protecziun per Vossa persuna, per exempel suenter l'attentat en il parlament chantunal da Zug?

Quai èn excepziuns: cura ch'ins ha introduci ina nova procedura d'avischinaziun a l'eroport da Turitg, hai dà tantas smanatschas e protestas che mia

chasa è vegnida survegliada. Deplorablmain na pon ins oz era betg pli entrar uschè levamain en la chasa federala sco pli baud.

Anc ina dumonda in pau pli persunala: en Germania è la figlia d'in plevon daventada chanceliera, ed en Svizra è il figl d'in plevon president da la Confederaziun. Ina casualità? U gioga era l'educaziun en questas famiglias ina tscherta rolla?

Mes bab era professer da teologia, nus avain discutà ed era tadlà bler a chasa. Dumondas da moralà, d'etica e da teologia giogan natiralmain ina rolla centrala en la politica. Tgi che vul reducir tut sin l'acziun fa in sbagl. Igl è impurtant da furmar ina societad; l'educaziun e las valurs religiusas giogan ina rolla decisiva.

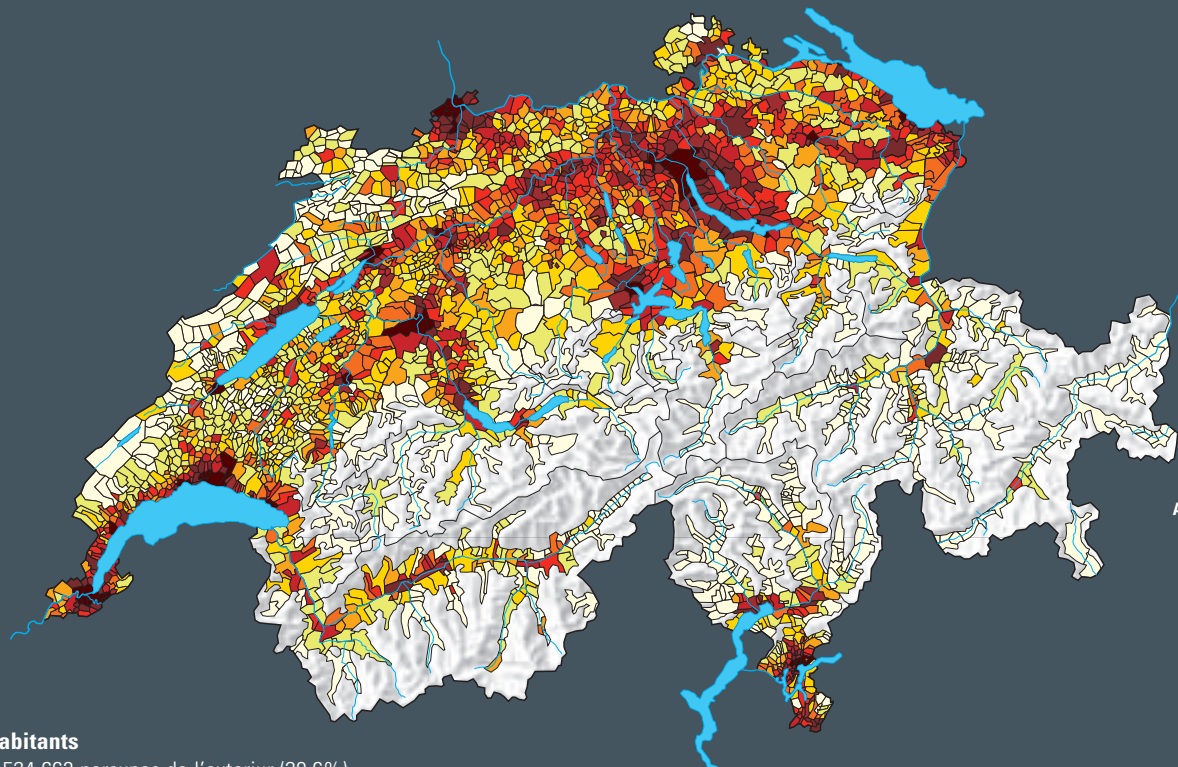
Vegn l'interess per la vita politica damai sveglià particularmain en ina famiglia da teologs?

L'interess per la politica po nascher en questa moda, ma quai n'è betg la suletta u la pli impurtanta. Crescher si en ina famiglia che ha già da cumbatter cun paupradad, fom e dischoccupaziun, po era esser in'experientscha che sveglia l'interess per la politica.

La populaziun

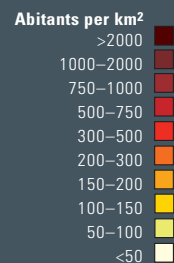
Spessezza da la populaziun

Fin 2004

7 415 102 abitants

da quels 1 524 663 persunas da l'exteriur (20,6%)

Regiuns linguisticas

(lingua principala da la maioritad da la populaziun)

2000

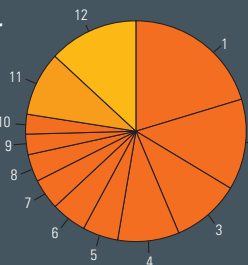

1 Tudestg	63,7%
2 Franzos	20,4%
3 Talian	6,5%
4 Rumantsch	0,5%
5 Autras	9,0%

Persunas da l'exteriur

(tenor pajais da derivanza)

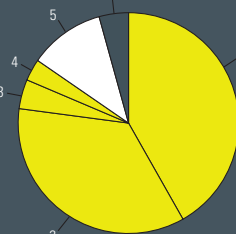
2004

1 Italia	19,8%	7 Frantscha	4,5%
2 Serbia e Montenegro	13,1%	8 Macedonia	4,0%
3 Portugal	10,5%	9 Bosnia-Erzegovina	2,9%
4 Germania	9,6%	10 Croazia	2,7%
5 Turchia	5,1%	11 Ulteriura Europa	9,6%
6 Spagna	4,9%	12 Auters continents	13,3%

Religiuns

2000

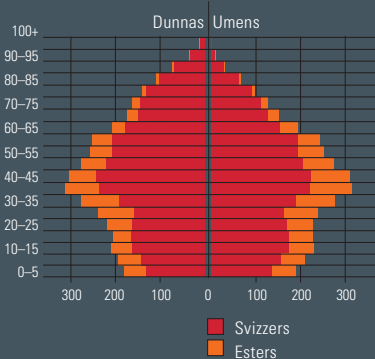

1 Catholic-roman	41,8%
2 Protestant	35,3%
3 Islam	4,3%
4 Autras cuminanzas religiusas	3,2%
5 Nagina	11,1%
6 Senza indicaziuns	4,3%

Structura da vegliadetgna

(Categorias da tschintg onns, en millis)

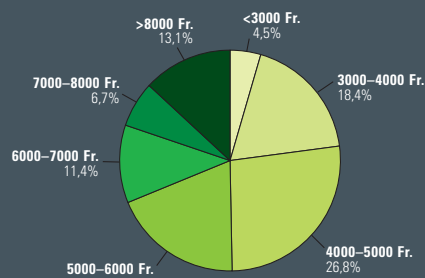
2004

Gudogn da lavur

(per mais net; emploiads a temp cumplain)

2002

>8000 Fr.	13,1%	<3000 Fr.	4,5%
7000–8000 Fr.	6,7%	3000–4000 Fr.	18,4%
6000–7000 Fr.	11,4%	4000–5000 Fr.	26,8%
5000–6000 Fr.	19,1%		

Expensas per il tegnairchasa

2003

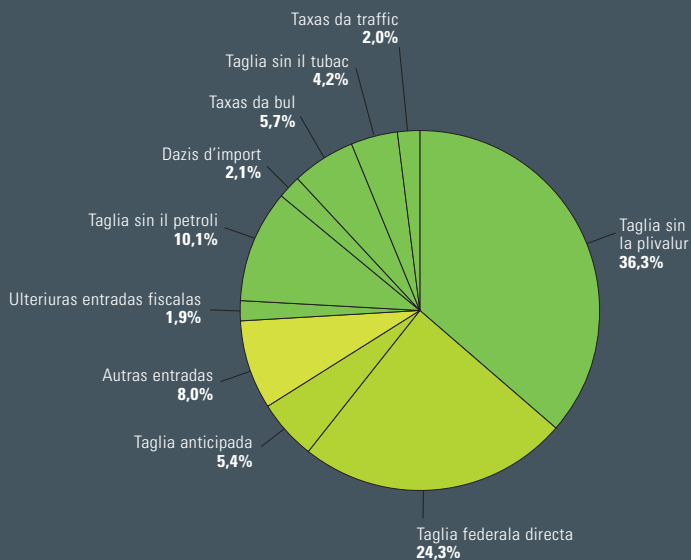

1 Vivondas e bavondas senza alcohol	8,1%
2 Vestgadira e chalzers	2,9%
3 Abitar (incl. energia)	17,6%
4 Transports e transmissiun d'infurmaziuns	9,6%
5 Divertiment, recreaziun e cultura	6,3%
6 Restaurants ed alloschis	6,1%
7 Contribuziuns d'assicuranza sociala	15,3%
8 Taglias e taxas	13,8%
9 Autras expensas	20,3%

Las finanzas

Entradas federalas

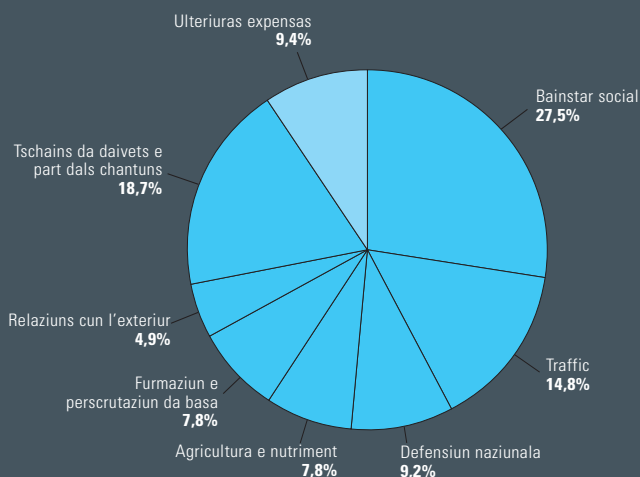
2004

Taglias indirectas	30 296 miu. fr.	62,3%
Taglias directas	14 443 miu. fr.	29,7%
Autras entradas	3 890 miu. fr.	8,0%
Total entradas	48 629 miu. fr.	100%

Expensas federalas

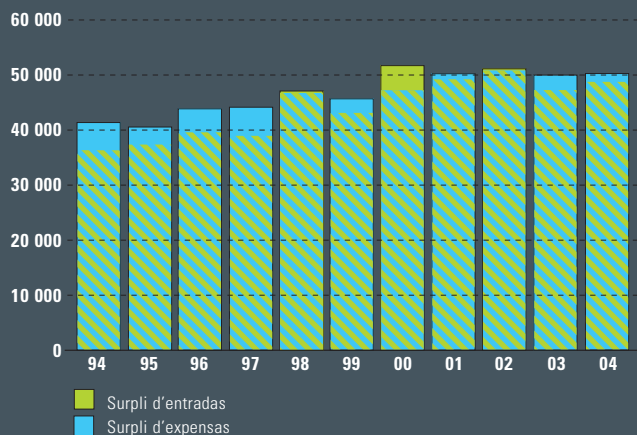
2004

Bainstar social	13 813 miu. fr.	27,5%
Traffic	7 435 miu. fr.	14,8%
Defensiun naziunala	4 641 miu. fr.	9,2%
Agricultura e nutriment	3 902 miu. fr.	7,8%
Furmaziun e perscrutaziun da basa	3 903 miu. fr.	7,8%
Relaziuns cun l'exteriur	2 441 miu. fr.	4,9%
Tschains da daivets e part dals chantuns	9 417 miu. fr.	18,7%
Ulteriuras expensas	4 733 miu. fr.	9,4%
Total expensas	50 285 miu. fr.	100%

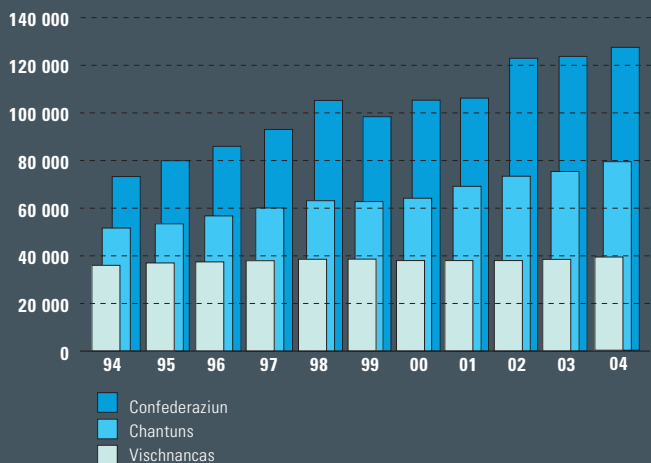
Svilup da las entradas e da las expensas

(en miu. francs)

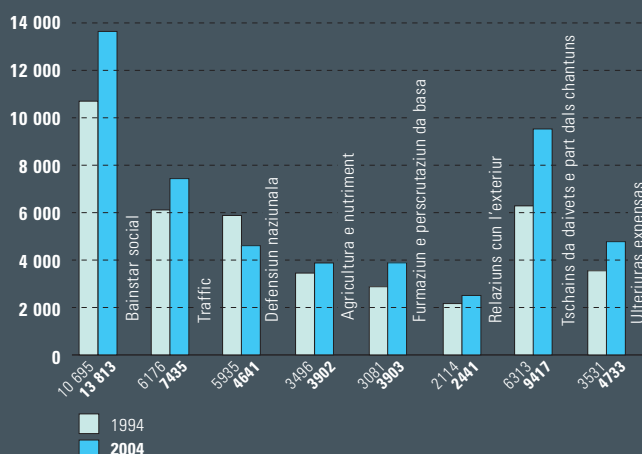
Svilup dals daivets

(en miu. francs)

Svilup da las expensas

(en miu. francs)

Retrospectiva dals eveniments da l'onn 2005

Schaner

Il terratrembel sutmarin dals 26 da december 2004 en l'Ocean ind evochescha ina gronda solidaritad en tut il mund. La Svizra presta emprim agid per circa 30 milliuns francs e s'oblighescha da pajar ulteriuras contribuziuns en la medema autezza.

Var 100 experts svizzers s'engaschan en il territori devastà. Il Cussegl federal approvescha l'utilisaziun da trais helicopters dal tip Super Puma durant trais mais, e la cussegliera federala Micheline Calmy-Rey s'infurmescha persunalmain al lieu davart ils basegns per la reconstrucziun.

Il Cussegl federal approvescha la nova strategia da la politica d'economia da l'exteriur, che duai meglierar las cundiziuns d'access als martgads esters per las interpresas svizras.

Favrer

La cussegliera federala Micheline Calmy-Rey visita ils territoris autonomis palestinais, Israel ed Egipta, per s'infurmar davart ils svilups en la regiun, oravant tut davart las preparativas en vista a las intenziuns d'Israel da sa retrair or da la strivla da Gaza.

A basa d'ina decisiun dal Tribunal federal decida la Svizra d'assegnar a Nigeria 458 milliuns dollars da la facultad bloccada dal dictatur defunct Sani Abacha. Cun restituir quests daners introducescha ella novs standards en il cumbat cunter la corrupziun internaziunala. La Banca mundiala surveglia l'utilisaziun adeguata dals fonds.

Il Departament federal da finanzas e la Banca naziunala decidan ch'il retgav da circa 21 milliuns francs da la vendita da 1300 tonnas aur vegnia reparti per in terz a la Confederaziun e per dus terzs als chantuns.

Il Protocol da Kyoto entra en vigur. Quel oblighescha ils pajais industrials, tranter quels era la Svizra, da reducir lur emissiuns da gas cun effect da serra per proteger il clima.

Mars

Il Cussegl federal s'engascha per in'utilisaziun duraivla da la terza part dal retgav da la vendita d'aur attribuida a la Confederaziun. Confurm a la lescha federala davart las finanzas è quest retgav in'entrada extraordinaria che duai vegnir impundida per reducir il daivet net.

Per l'emprima giada pon ins constatar ina midada da tendenza en il traffic tras las Alps da la via sin las rodaglias: il 2004 è sa reduci il dumber dals camiuns sin las vias da transit, entant ch'ils transports cun la viafier èn s'augmentads.

Per integrar la societad aviatica Swiss en la Lufthansa ceda il Cussegl federal las aczias da la Confederaziun (20%) a la societad tudestga.

Il parlament refusescha il program d'armament 04.

Avrigl

Il plan dal Cussegl federal da renunziar ad incumbensas determinadas oblighescha l'administraziun federala da raziunalisar si'atgna organisaziun, da meglierar las proceduras e da renunziar a tschertas incumbensas. Las var 160 mesiras previstas duain permetter da spargnar a lunga vista radund 190 milliuns francs l'onn.

Ils 28 d'avrigl vegn perfurà il tunnel da basa dal Lötschberg; quai è in mument decisiv en la construcziun da la nova lingia da viafier tras las Alps (NEAT).

L'onn 2007 duain ils emprims trens cursar sin il nov traject.

Il Cussegl federal fixescha novas prioritads per l'armada. Ils engagements en favur da la segirtad duain vegnir rinforzads, entant ch'ils meds per la defensiun «classica» en il senn pli stretg duain vegnir reducids.

Il president da la Confederaziun Samuel Schmid visita il pavigliun svizzer a l'exposiziun mundiala en il Giapun ed inscuntra il pèr imperial giapunais, il prim minister ed il minister da la defensiun.

Matg

Il Cussegl federal decida da reorientar sia politica exteriura. Oravant tut vul el rinforzar sias relaziuns cun ils Stadis Unids e defender anc meglier ils interess da la Svizra en las organisaziuns internaziunalas.

Il president da la Confederaziun Samuel Schmid retschaiva il president da l'India A.P.J. Abdul Kalam per ina visita uffiziala da dus dis.

Zercladur

La cussegliera federala Micheline Calmy-Rey declera a chaschun d'ina visita uffiziala en il Cosovo la posiziun actuala da la Svizra e conferma da vulair s'engaschar per ina soluziun politica concernent il status da la provinza.

La lescha federala davart il transfer internaziunel da bains culturals entra en vigur. Ella duai gidar a proteger il patrimoni cultural da l'umanitad ed impedir enguladitschs, sblundregiadas e l'import ed export illegals da bains culturals.

Las votantas ed ils votants approveschan l'adesiun da la Svizra a las convegnas da Schengen e Dublin e la lescha federala davart il partenadi registrà da pèrs da la medema schlattaina.

La saira dals 22 da zercladur blochescha ina interrupziun dal current electric l'entir traffic da las VFF durant pliras uras. Per garantir ch'ina tala panna na sa repetia betg, vegnan scleridas las raschuns e las mesiras per optimar la segirtad da la rait da provediment.

Il president da la Confederaziun Samuel Schmid fa ina visita uffiziala a la Lettonia.

Fanadur

L'assicuranza da maternitad en il rom da l'urden da cumpensaziun dal gudogn entra en vigor. Las dunnas emploiadas e las dunnas cun gudogn independent han il dretg da survegnir durant 14 emnas 80 pertschient dal gudogn en media ch'ellas avevan avant la naschientscha da l'uffant.

Per l'emprima giada dapi sia extirpaziun avant 82 onns cumpara puspè in urs brin en Svizra. Las observaziuns en la Val Müstair ed en il Parc Naziunal Svizzer fan sensaziun en tut il pajais.

Avust

Il cusseglier federal Couchepin preschenta sin l'insla Son Pieder las conclusiuns politicas dals resultats da numerusas retschertgas fatgas davart la dumbraziun dal pievel 2000.

Il Cussegl federal approvescha il messadi davart il cumbat cunter la propaganda violenta e cunter la violenza a chaschun d'occurrenzas da sport.

Fermas daratgas fan crescher ils lais e flums entaifer curt temp en autezzas da record, bovas ed inundaziuns chaschunan la mort da pliras persunas e fan donns da passa duas milliardas francs. L'armada e la protecziun da la populaziun gidan a reparar ils donns da las malauras: l'engaschament dals passa 2700 militars dura per part pliras emnas.

Settember

Dapi onns pajan ils pèrs maridads, dals quals omadus partenaris lavuran, taglias federalas directas pli autas che pèrs che vivan en concubinad. Quai è ina cuntradiziun a la Constituziun. Per meglierar questa situaziun metta il Cussegl federal en consultaziun in project che prevesa mesiras immediatas.

La prevenziun professiunala dal persunal federal vegn restrutturada cumplettaimain dal primat da prestaziun al primat da contribuziun. A medem temp vegn consolidada definitivamain la Cassa federala da pensiun Publica.

En la votaziun dal pievel dals 25 da settember accepta la populaziun svizra l'extensiuin da la Cunvegna davart la libra circulaziun da persunas era sin ils novs stadis commembers da l'UE ed a medem temp era las mesiras accumpagnantas cunter il dumping da pajais ed il dumping social.

Il Cussegl federal mitigescha il monopol da las brev. A partir da l'avrigl 2006 ha la Posta sulettaimain anc il monopol dal transport da las brev en fin 100 grams. Per tut ils ulteriurs servetschs po ella vegnir concurrenzada da las interpresas privatas.

Il president da la Confederaziun Samuel Schmid represchenta la Svizra a la Conferenza da l'ONU davart las finamiras da svilup per il millenni. Questa conferenza che ha gi lieu a New York, è coincidida cun il sessantavel giubileum da las Naziuns Unidas, ed

è en fin uss la pli gronda radunanza da schefs da stadi en l'entira istorgia.

October

A partir da l'october vegn incassà per il benzin ed il diesel l'uschenumnà «rap da clima». La Fundaziun per il rap da clima è obligada da reducir cun questas entradas las emissiuns da CO₂.

November

Il Cussegl federal approvescha il messadi areguard la revisiun parziala da la lescha davart las patentas, che s'occupa en emprima lingia da la patentaziun d'invenziuns biotecnologicas.

Ils 27 da november approvescha la populaziun svizra per la segunda giada ina iniziativa dal pievel en tut ils chantuns: l'iniziativa cunter organissem manipulads geneticamain pretenda in moratori da tschintg onns per la cultivaziun da plantas manipuladas geneticamain en l'agricultura.

Ultra da quai refuseschan las votantas ed ils votants svizzers il referendum cunter la revisiun da la lescha da lavur; uschia restan avertas era la dumengia las butias a las plazzas aviaticas ed en las grondas staziuns.

Il Cussegl federal vul permetter a la Confederaziun da ceder sia entira participaziun a la Swiscom. Per quest intent ha el incaricà il Departament federal da finanzas d'elavurar il pli prest pussaivel in text da consultaziun per reveder la lescha da telecomunicaziun.

December

Il parlament approvescha la revisiun da la lescha davart ils esters. Cun la revisiun parziala da la lescha d'asil, ch'è medemamain en consultaziun, duai la procedura d'asil vegnir accelerada e las dumondas d'asil vegnir stabilisadas sin in nivel minimal.

Suenter ina conferenza diplomatica a Genevra survegn il Movement internaziunal da la Crusch cotschna e da la Mesaglina cotschna in ulteriur simbol: in quadrat cotschen sin fund alv. La Svizra, sco stadi depositar da las Convenziuns da Genevra, ha organisà e manà questa conferenza suenter avair concludì ina cunvegna tranter la Staila cotschna da David e la Mesaglina cotschna palestinaisa.

Il cusseglier federal Joseph Deiss prenda part a la sisavla conferenza dals ministers da l'Organisaziun mundiala da commerzi a Hongkong.

Il Cussegl federal approvescha il messadi davart il campinadi europeic da ballape 2008 che tracta las mesiras per garantir la segirtad e las mesiras en ils secturs da l'infrastructura, dal traffic, da la comunicaziun e da la coordinaziun dal project.

La democrazia diretta: ina particularidad

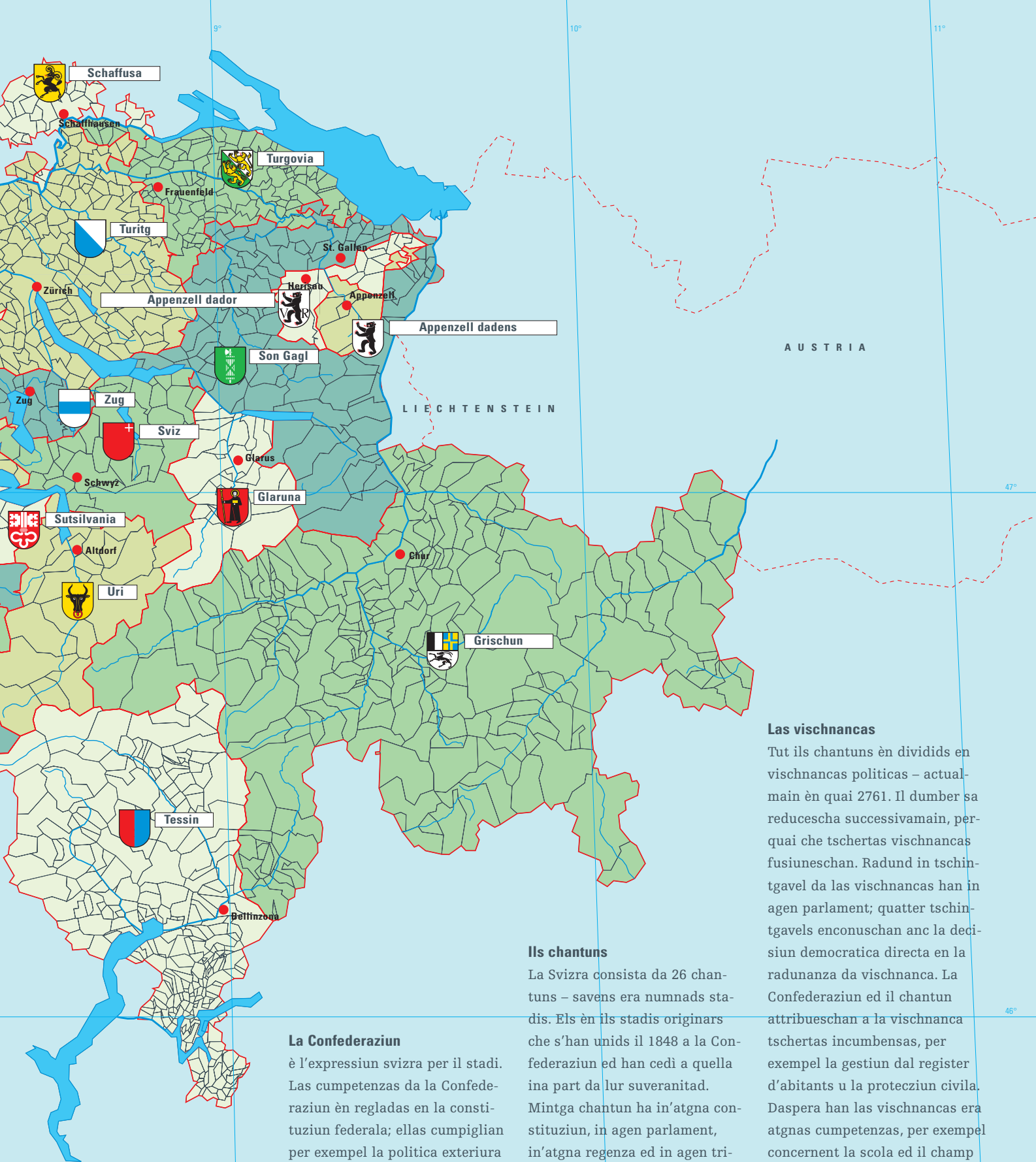
svizra

Il pievel po s'exprimer davart numerus temas differents a chaschun da las quatter votaziuns dal pievel annualas. A quellas sa participeschan en media var 4,8 milliuns burgaisas e burgais cun dretg da votar. Adina dapli personas voteschan per correspundenza, ma fitg bleras van anc adina a votar a las urnas en lur lieu da domicil.

Ils stgalims politics

La Svizra è ina naziun tras voluntad politica. Ella na furma nagina unitad etnica, linguistica u religiosa. Dapi il 1848 è la Svizra in stadi federativ – in da 23 en tut il mund ed il segund vegl suenter ils Stadis Unids da l’America. La structura statala da la Svizra è federalistica e sa cumpona dals trais stgalims politics Confederaziun, chantuns e vischnancas.

La Confederaziun

è l'expressiun svizra per il stadi. Las competenzas da la Confederaziun èn regladas en la constituiun federala; ellas cumpiglian per exempel la politica exteriura e la politica da segirezza, la duana e las finanzas, la legislaziun valaivla sin plaun naziunal ed auters secturs d'interess general.

Quai che n'è betg expressivamain d'interess federal croda en la cumpetenza da la proxima instanza pli bassa: quella dals chantuns.

Ils chantuns

La Svizra consista da 26 chantuns – savens era numnads stadis. Els èn ils stadis originars che s'han unids il 1848 a la Confederaziun ed han cedi a quella ina part da lur suveranità. Mintga chantun ha in'atgna constituiun, in agen parlament, in'atgna regenza ed in agen tribunal. La grondezza dals parlaments chantunals variescha tranter 58 e 200 sedias, quella da las regenzas chantunals tranter 5,7 e 9 persunas.

La furma democratica directa dal cumin exista be anc en l'Appenzell dadens ed en Glaruna. En tut ils auters chantuns decida il pievel exclusivamain a l'urna.

Las vischnancas

Tut ils chantuns èn dividids en vischnancas politicas – actualmain èn quai 2761. Il dumber sa reducescha successivamain, perquai che tschertas vischnancas fusiuneschan. Radund in tschingavel da las vischnancas han in agen parlament; quatter tschingavels enconuschan anc la decisiun democratica directa en la radunanza da vischnanca. La Confederaziun ed il chantun attribueschan a la vischnanca tschertas incumbenzas, per exempel la gestiun dal register d'abitants u la protecziun civila. Daspera han las vischnancas era atgnas competenzas, per exempel concernent la scola ed il champ social, il provediment d'energia, la construcziun da vias, la plansaziun communal, las taglias, euv. Questas competenzas regleschan ellas per gronda part autonomamain. Mintga chantun definescha sez il grad d'autonomia da las vischnancas e perquai po quel variar fitg dad in chantun a l'auter.

Ils dretgs dal pievel sin plaun federal

En strusch in auter stadi ha il pievel in dretg da cundecisiun uschè vast sco en Svizra.

Che questa furma statala speziala po funcziunar è d'attribuir surtut a la lunga tradiziun democratica da noss pitschen pajais cun in dumber da la populaziun relativamain pitschen, in'auta rata d'alfabetisaziun ed ina purschida variada da meds da massa.

Il dretg d'elecziun

Per las elecziuns en il Cussegl naziunal han tut las Svizras e tut ils Svizzers maiorens sur 18 onns il dretg d'elecziun activ e passiv; quai vul dir, els dastgan eleger ed era sa laschar eleger.

Sulettamain il clerus e funcziunarias e funcziunaris da la Confederaziun ston sa decider en cas d'ina elecziun u per la professiun u per il mandat.

Las elecziuns dal Cussegl dals chantuns nun èn regladas sin plaun federal; per quellas valan prescripziuns chantunals.

Il dretg da vuschar

Tgi che dastga eleger ha era il dretg da vuschar, damai tut las burgaisas e tut ils burgais en Svizra ed a l'exteriur ch'han cumple- nì 18 onns e che na stattan betg sut tutela pervi d'ina malsogna u ina deblezza mentala.

Per tut las midadas da la constituziun e per l'adesiun a tschertas organisa- zions internaziunalas vala il *referendum obligatoric*; quai vul dir ch'ins sto far ina votaziun dal pievel. Per l'approvaziun d'ina tala proposta dovri la *maioritad dubla*: ina giada la maioritad dal pievel – pia la maioritad da las vuschs valaivlas da tut il pajais, e sco segunda la maioritad dals chantuns – pia ina maioritad da chantuns ch'han approvà il project.

Leschas modifitgadas u leschas novas e sumegliantas decisiuns dal parlament sco era tscherts contracts da dretg internaziunal vegnan en votaziun be, sche quai vegn pretendì cun il *referendum facultativ*. Per l'approvaziun d'in tal project tanscha la maioritad dal pievel.

Il dretg d'iniziativa

Burgaisas e burgais pon pretender ina decisiun dal pievel davart propostas per midar la constituziun. Per inoltrar in'iniziativa ston ins rimnar entaifer 18 mais las suttascripziuns da 100 000 personas cun dretg da vuschar. L'iniziativa dal pievel po esser formulada sco in impuls general u – quai che succede bler pli savens – sco text cun ina formulaziun precisa ch'il parlament e la regenza na pon betg pli midar.

Las autoritads reageschan savens sin in'iniziativa cun ina cuntraproposta (usitadamain main radicala), sperond ch'il pievel ed ils chantuns sa decidian plitost per quella. Per votaziuns davart iniciativas dal pievel datti dapi il 1987 la pussaivladad d'in *gea dubel*: ins po uschia acceptar tant l'iniziativa sco era la cuntraproposta; en ina dumonda da tagl vegn erui tge text ch'entra en vigur, sche omadus cuntanschan la maioritad dal pievel e dals chantuns.

Las iniciativas dal pievel na vegnan betg dal parlament u da la regenza, mabain da las burgaisas e dals burgais e perquai valan ellas sco in element vital da la democrazia directa.

Il dretg da referendum

Il pievel ha il dretg da prender posiziun sin decisiuns dal parlament.

Leschas federalas, conclus federalas liants per tuts e contracts internaziunals illimitads èn suttamess al referendum facultativ: cun 50 000 suttascripziuns pon las burgaisas ed ils burgais pretender ina votaziun dal pievel. Las suttascripziuns ston vegnir inoltradas aifer 100 dis suenter la publicaziun d'in decret.

Quest dretg da referendum sumegliant ad in veto retardescha e retegna il process politic en general, cunquai ch'el blochescha midadas decididas dal parlament e da la regenza u retardescha sia vigur. Il dretg da referendum vegn perquai savens numnà in *frain* en ils mauns dal pievel.

Il dretg da petiziun

Mintga persuna abla da giuditgar – damai betg mo las personas cun dretg da vuschar – ha il dretg dad adressar en scrit a las autoritads giavischs, propostas e reclamaziuns.

Las autoritads èn obligadas da prender notizia da talas petiziuns; ina resposta n'è betg obligatoria, ma en la pratica vegn mintga petiziun tractada e respundida. Mintg'activitad statala po esser object d'ina petiziun.

L'organisaziun politica da la Svizra

Il pievel: il suveran

Il pievel svizzer è tenor la constituziun federala il suveran da noss pajais, damai l'instanza politica suprema. Il suveran cumpiglia tut las dunnas e tut ils umens creschids cun il dretg da burgais svizzer – quai è radund 4,8 milliuns burgaisas e burgais e correspunda circa a 60 pertschient da la populaziun. Persunas sut 18 onns e burgais da l'exteriur n'han nagins dretgs sin plaun federal.

elegia

Il parlament: la legislativa

Il parlament svizzer ha duas chombras. Las duas chombras ensemen furman l'assemblea federala. Ellas èn la pussanza legislativa en il stadi.

Il Cussegl naziunal represchenta cun ses 200 commembers l'entira populaziun dal pajais – ils singuls chantuns èn represchentads en el proporziunalmain al dumber da lur abitantas ed abitants.

Il Cussegl dals chantuns represchenta 26 chantuns – 20 dad els èn represchentads en el cun mintgamai dus commembers, ils 6 anteriurs mezs chantuns tramettan mintgamai in/a represchentant/a en il cussegl che dumbra en tut 46 commembers.

Domadus cussegls elegia il pievel directamain: il Cussegl naziunal – l'uschenumnada chombra gronda – tenor reglas federalas cuminaivlas, il Cussegl dals chantuns – la chombra pitschna – tenor reglaments chantunals. Ils circuls electorals èn en domadus cas ils chantuns.

Separaziun da las pussanzas

En Svizra èn la legislativa, l'executiva e la giudicativa separadas persunalmain, funcziunalmain èn ellas dentant mo divididas. Quai vul dir: nagin na dastga appartegnair a medem temp a pli ch'ina da las trais autoritads federalas: parlament, regenza, dretgira suprema; ma mintgina da las trais autoritads ademplescha per motivs pratics era incumbensas che stattan atgnamain en la competenza d'ina altra autoritad.

elegia

La regenza: l'executiva

La regenza svizra sa cumpona dals set commembers dal Cussegl federal e da la chanceliera federala resp. dal chancelier federal che vegnan elegids da l'assemblea federala per ina durada d'uffizi da quatter onns.

Il president da la Confederaziun è elegi mo per in onn e vala en quest temp sco primus inter pares, quai vul dir sco emprim tranter equals. El maina las sedutas dal Cussegl federal e surpiglia tshertas funcziuns da represchentaziun.

e

La dretgira suprema: la giudicativa

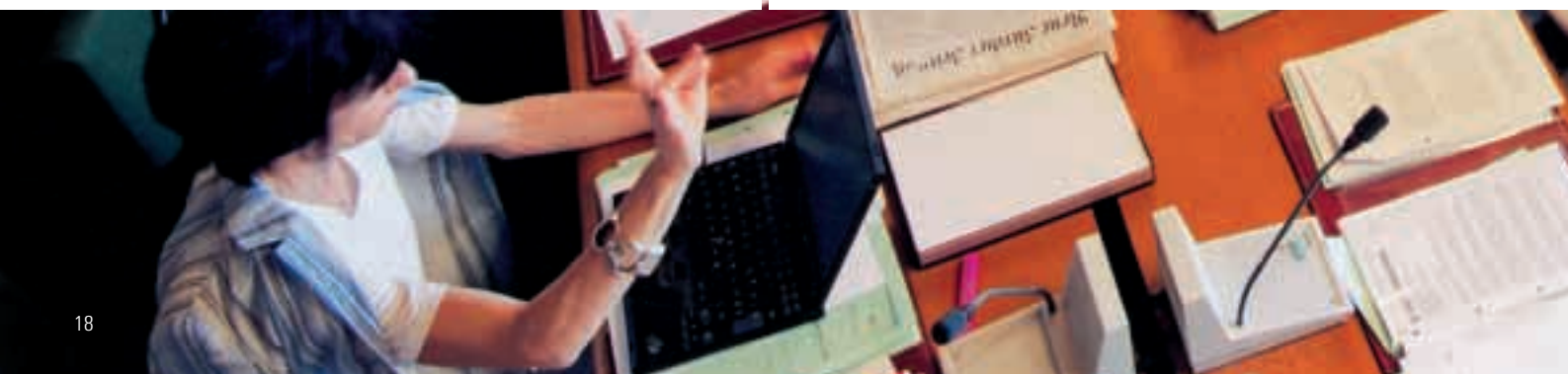
La giurisdicziun suprema en Svizra stat en la competenza dal Tribunal federal a Losanna, dal Tribunal federal d'assicuranzas a Lucerna e dapi il 2004 dal Tribunal penal federal a Bellinzona.

Il tribunal a Losanna sa cumpona da 30 commembers e d'ulteriuras 30 derschadras e derschaders suppleants, quel a Lucerna sa cumpona dad 11 commembers en uffizi cumplain ed 11 derschadras e derschaders federals a temp parzial ed il nov Tribunal penal federal d'emprima istanza en il Tessin sa cumpona da preschent dad 11 commembers.

Las cumissiuns permanentas dal parlament sa radunan en media trais fin quatter dis per trimester; cuntrari a las debattas dal Cussegl nazional e dal Cussegl dals chantuns n'èn lur sedutas betg publicas. Sin la fotografia decida la cumissiun dal Cussegl nazional per segirezza sociala e sanadad gist davart ina proposta suttamessa a sia chombra.

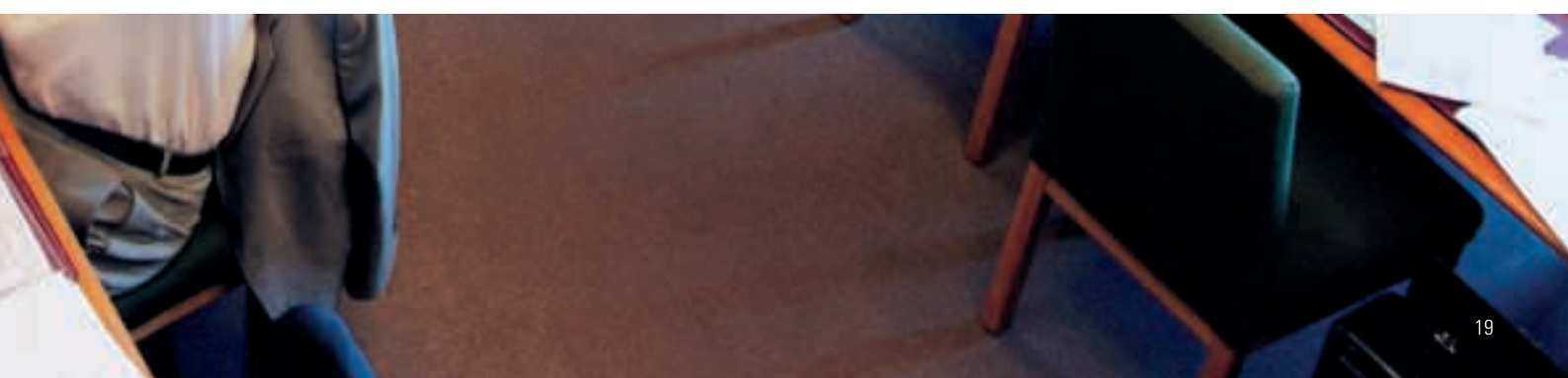
La legislativa: il

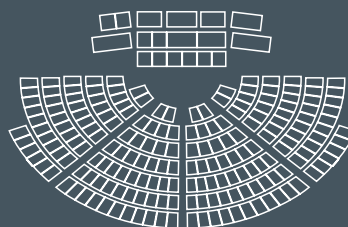

Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns

L'elecziun dal parlament

La Svizra ha sin plaun federal in parlament da duas chombras che furman ensemen l'assamblea federala. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra, il Cussegl dals chantuns ils stadis commembers da la Confederaziun, ils chantuns. En quai s'expriman ils dus principis da la structura dal stadi: il princip democratic che conceda a mintga persuna cun dretg da vuschar la medema impurtanza, il princip federalistic che metta tut ils chantuns sin il medem stgalim.

Ils chantuns sa represchentan en il Cussegl dals chantuns

La *chombra pitschna* dumbra 46 sedias: 20 chantuns delegheschan mintgamai duas personas, ils anteriurs sis mezs chantuns (Sursilvania e Sutsilvania, Appenzell dadens e dadora, Basilea-Citad e Basilea-Champagna) mintgamai ina. En tut ils chantuns – cun excepziun dal Giura – elegian las votantas ed ils votants lur delegadas e delegads tenor il sistem da maiorz.

Il pievel sa represchenta en il Cussegl naziunal

La *chombra gronda* dumbra 200 sedias. Il dumber da deputadas d'in chantun (mintgin è in circul electoral) sa drizza tenor il dumber da ses abitants: Turitg cun ina gronda populaziun ha 34 sedias, entant che Uri e Glaruna, Sursilvania e Sutsilvania ed Appenzell dadens e dadora han mintgamai in sulet represchentan en il Cussegl naziunal.

Sedias en il Cussegl dals chantuns	Chantun	Sedias en il Cussegl naziunal	Abitantas ed abitants
	Turitg	34	1 228 600
	Berna	26	947 100
	Vad	18	626 200
	Argovia	15	550 900
	Son Gagl	12	452 600
	Genevra	11	414 300
	Lucerna	10	350 600
	Tessin	8	311 900
	Vallais	7	278 200
	Basilea-Champagna	7	261 400
	Soloturn	7	245 500
	Friburg	7	239 100
	Turgovia	6	228 200
	Basilea-Citad	5	186 700
	Grischun	5	185 700
	Neuchâtel	5	166 500
	Sviz	4	131 400
	Zug	3	100 900
	Schaffusa	2	73 400
	Giura	2	69 100
	Appenzell dador	1	53 200
	Sutsilvania	1	38 600
	Glaruna	1	38 300
	Uri	1	35 000
	Sursilvania	1	32 700
	Appenzell dadens	1	15 000

Ils anteriurs mezs chantuns

Sis chantuns ch'eran pli baud unitads ed en sa dividids pli tard – ils chantuns Sursilvania e Sutsilvania gia avant il 1291, ils dus Appenzells il 1597 per motivs confessiunals e Basilea l'onn 1833 (secessiun da la citad) – numnav'ins ina giada mezs chantuns. Consequentamain han els mo ina sedia en il Cussegl dals chantuns e mo ina mesa vusch tar votaziuns davart midadas da la constituziun.

Ils commembers dal Cussegl dals chantuns

Per las elecziuns en il Cussegl dals chantuns valan differentas reglas tut tenor chantun.

Il temp d'uffizi dura dentant quatter onns sco en il Cussegl naziunal.

ZH		1	Trix Heberlein PLD, 2003 (3) [5] [10]	GL		13	This Jenny PPS, 1998 (1) [6] [8] [12]	AR		25	Hans Altherr PLD, 2004 (1) [5] [7]	VD		37	Michel Béguelin PSS, 1999 (2) [3] [7]
ZH		2	Hans Hofmann PPS, 1998 (2) [6] [8]	GL		14	Fritz Schiesser PLD, 1990 (4) [9] [11]	AI		26	Carlo Schmid-Sutter PCD, 1980 (3) [6] [10]	VD		38	Christiane Langenberger PLD, 1999 (4) [5] [7]
BE		3	Hans Lauri PPS, 2001 (1) [9]	ZG		15	Peter Bieri PCD, 1995 (4) [7] [8]	SG		27	Eugen David PCD, 1999 (4) [5] [9]	VS		39	Simon Epiney PCD, 1999 (1) [6] [11]
BE		4	Simonetta Sommaruga PSS, 2003 (3) [6] [9] [11]	ZG		16	Rolf Schweiger PLD, 1999 (1) [6] [11]	SG		28	Erika Forster-Vannini PLD, 1995 (5) [6] [9]	VS		40	Rolf Escher PCD, 1999 (2) [6] [8] [10]
LU		5	Helen Leumann-Würsch PLD, 1995 (2) [7] [9]	FR		17	Alain Berset PSS, 2003 (1) [9] [11] [12]	GR		29	Christoffel Brändli PPS, 1995 (5) [6] [8]	NE		41	Pierre Bonhôte PSS, 2005 (2) [10] [11]
LU		6	Franz Wicki PCD, 1995 (2) [9] [11]	FR		18	Urs Schwaller PCD, 2003 (1) [5] [7]	GR		30	Theo Maissen PCD, 1995 (3) [4] [7] [12]	NE		42	Gisèle Ory PSS, 2003 (2) [4] [5]
UR		7	Hansheiri Inderkum PCD, 1995 (6) [10] [11]	SO		19	Rolf Büttiker PLD, 1991 (6) [8] [10]	AG		31	Thomas Pfisterer PLD, 1999 (1) [6] [8]	GE		43	Christiane Brunner PSS, 1995 (3) [5] [10]
UR		8	Hansruedi Stadler PCD, 1999 (2) [4] [11]	SO		20	Ernst Leuenberger PSS, 1999 (1) [8] [9]	AG		32	Maximilian Reimann PPS, 1995 (3) [7] [10]	GE		44	Françoise Saudan PLD, 1995 (2) [3] [10]
SZ		9	Bruno Frick PCD, 1991 (3) [5] [9]	BS		21	Anita Fetz PSS, 2003 (1) [4] [5]	TG		33	Hermann Bürgi PPS, 1999 (4) [7] [11]	JU		45	Madeleine Amgwerd PCD, 2003 (2) [4] [7]
SZ		10	Alex Kuprecht PPS, 2003 (2) [5] [7] [10]	BL		22	Hans Fünfschilling PLD, 1999 (1) [4] [8]	TG		34	Philipp Stähelin PCD, 1999 (1) [3] [5]	JU		46	Pierre-Alain Gentil PSS, 1995 (7) [8] [10]
OW		11	Hans Hess PLD, 1998 (2) [7] [8] [11]	SH		23	Peter Briner PLD, 1999 (2) [3] [10] [12]	TI		35	Filippo Lombardi PCD, 1999 (1) [6] [8] [12]				
NW		12	Marianne Slongo PCD, 1999 (8) [9] [10]	SH		24	Hannes Germann PPS, 2002 (3) [4] [9] [11]	TI		36	Dick Marty PLD, 1995 (3) [9] [11]				

L'onn da l'elecziun en il cussegl è inditgà mintgamai suenter la partida; las cifras en parantesa inditgeschan las cumissiuns (vesair pagina 27), en las qualas il commember dal cussegl è represchentà.

Ils commembers dal Cussegl naziunal

Las elecziuns en il Cussegl naziunal han lieu mintga quatter onns. La constituziun federala garantescha a mintga chantun almain in mandat. En ils chantuns che han il dretg a daplì che in mandat pervia da lur dumber da la populaziun, elegia il pievel ses deputads dapi il 1919 tenor il sistem da proporz; qvd.

las partidas èn represchentadas en il cussegl pli u main conform a lur quota da vuschs.

ZH		1	Max Binder PPS, 1991 [2] [8]	ZH		21	Vreni Müller-Hemmi PSS, 1995 [3] [4]	BE		41	Peter Vollmer PSS, 1989 [1] [8]	LU		61	Franz Brun PCD, 2003 [8] [12]	ZG		81	Marcel Scherer PPS, 1999 [5] [12]
ZH		2	Toni Bortoluzzi PPS, 1991 [5] [12]	ZH		22	Anita Thanei PSS, 1995 [11]	BE		42	Ursula Wyss PSS, 1999 [6] [10]	LU		62	Josef Leu PCD, 1991 [7] [9]	FR		82	Dominique de Buman PCD, 2003 [9]
ZH		3	Hans Fehr PPS, 1995 [10]	ZH		23	Felix Gutzwiller PLD, 1999 [5]	BE		43	Adrian Amstutz PPS, 2003 [10]	LU		63	Ruedi Lustenberger PCD, 1999 [6] [10]	FR		83	Thérèse Meyer PCD, 1999 [5] [10]
ZH		4	Hans Kaufmann PPS, 1999 [1] [9]	ZH		24	Rolf Hegetschweiler PLD, 1991 [6] [8]	BE		44	Ursula Haller PPS, 1999 [7]	LU		64	Josef Kunz PPS, 1995 [4] [6]	FR		84	Erwin Jutzet PSS, 1995 [3] [11]
ZH		5	Robert Keller PPS, 1999 [6] [12]	ZH		25	Markus Hutter PLD, 2003 [1]	BE		45	Rudolf Joder PPS, 1999 [10] [11]	LU		65	Otto Laubacher PPS, 1999 [8]	FR		85	Christian Levrat PSS, 2003 [8]
ZH		6	Ueli Maurer PPS, 1991 [1]	ZH		26	Filippo Leutenegger PLD, 2003 [1]	BE		46	Fritz Abraham Oehrli PPS, 1995 [2] [7]	LU		66	Felix Müri PPS, 2003 [3]	FR		86	Hugo Fasel PCS, 1991 [2] [5]
ZH		7	Christoph Mörgele PPS, 1999 [3]	ZH		27	Ruedi Noser PLD, 2003 [2] [4]	BE		47	Simon Schenk PPS, 1994 [8]	LU		67	Otto Ineichen PLD, 2003 [4]	FR		87	Jean-Paul Glasson PLD, 1999 [2] [11]
ZH		8	Hans Rutschmann PPS, 2004 [6] [12]	ZH		28	Ruth Genner PES, 1998 [4] [9]	BE		48	Walter Schmied PPS, 1991 [3]	LU		68	Georges Theiler PLD, 1995 [6] [8]	FR		88	Jean-François Rime PPS, 2003 [9]
ZH		9	Ernst Schibli PPS, 2001 [3] [10]	ZH		29	Daniel Vischer PES, 2003 [11]	BE		49	Hansruedi Wandfluh PPS, 1999 [9]	LU		69	Louis Schelbert PES, ab 6.3.2006	SO		89	Boris Banga PSS, 1995 [3] [7]
ZH		10	Ulrich Schlüer PPS, 1995 [3] [7]	ZH		30	Kathy Riklin PCD, 1999 [2] [4]	BE		50	Hermann Weyeneth PPS, 1994 [1] [10]	LU		70	Hans Widmer PSS, 1996 [4] [7]	SO		90	Bea Heim PSS, 2003 [10]
ZH		11	Jürg Stahl PPS, 1999 [5] [6]	ZH		31	Rosmarie Zapfl PCD, 1995 [3]	BE		51	Christa Markwalder Bär PLD, 2003 [3] [11]	UR		71	Gabi Huber PLD, 2003 [11]	SO		91	Roland Borer PPS, 1991 [5] [7]
ZH		12	Bruno Zuppiger PPS, 1999 [1] [9]	ZH		32	Ruedi Aeschbacher PEV, 1999 [6] [11]	BE		52	Johann N. Schneider PLD, 1999 [9]	SZ		72	Peter Föhn PPS, 1995 [8]	SO		92	Walter Wobmann PPS, 2003 [3]
ZH		13	Jacqueline Fehr PSS, 1998 [5] [8]	ZH		33	Martin Bäumle pvl, 2003 [6] [12]	BE		53	Pierre Triponez PLD, 1999 [5]	SZ		73	Pirmin Schwander PPS, 2003 [1]	SO		93	Kurt Fluri PLD, 2003 [10] [11]
ZH		14	Mario Fehr PSS, 1999 [3]	ZH		34	Markus Wäfler UDF, 2003 [1]	BE		54	Kurt Wasserfallen PLD, 1999 [2] [7]	SZ		74	Josi Gyr-Steiner PSS, 2003 [2] [12]	SO		94	Rudolf Steiner PLD, 1993 [1] [6]
ZH		15	Chantal Galladé PSS, 2003 [4]	BE		35	Evi Allemann PSS, 2003 [8]	BE		55	Therese Frösch AV, 2003 [1]	SZ		75	Reto Wehrli PCD, 2003 [5]	SO		95	Elvira Bader PCD, 1999 [6]
ZH		16	Christine Goll PSS, 1991 [5]	BE		36	André Daguét PSS, 2003 [2]	BE		56	Franziska Teuscher PES, 1995 [5] [8]	OW		76	Adrian Imfeld PCD, 2001 [7] [11]	BS		96	Remo Gysin PSS, 1995 [3] [9]
ZH		17	Andreas Gross PSS, 1991 [10]	BE		37	Paul Günter PSS, 1979–91, 1995 [7] [12]	BE		57	Walter Donzé PEV, 2000 [7] [10]	NW		77	Eduard Engelberger PLD, 1995 [7] [10]	BS		97	Rudolf Rechsteiner PSS, 1995 [5] [6]
ZH		18	Barbara Haering PSS, 1990 [7]	BE		38	Margret Kiener Nellen PSS, 2003 [1]	BE		58	Bernhard Hess DS, 1999	GL		78	Werner Marti PSS, 1991 [1] [8]	BS		98	Silvia Schenker PSS, 2003 [5]
ZH		19	Vreni Hubmann PSS, 1995 [10] [11]	BE		39	Hans Stöckli PSS, 2004 [10] [12]	BE		59	Norbert Hochreutener PCD, 1995–99, 2003 [8] [11]	ZG		79	Josef Lang ASV, 2003 [7]	BS		99	Jean Henri Dunant PPS, 1999 [5]
ZH		20	Barbara Marty Kälin PSS, 2000 [6]	BE		40	Ruth-Gaby Vermot-Mangold PSS, 1995 [10]	BE		60	Christian Waber UDF, 1997 [2]	ZG		80	Gerhard Pfister PCD, 2003 [3] [10]	BS		100	Johannes Randegger PLD, 1995 [4]

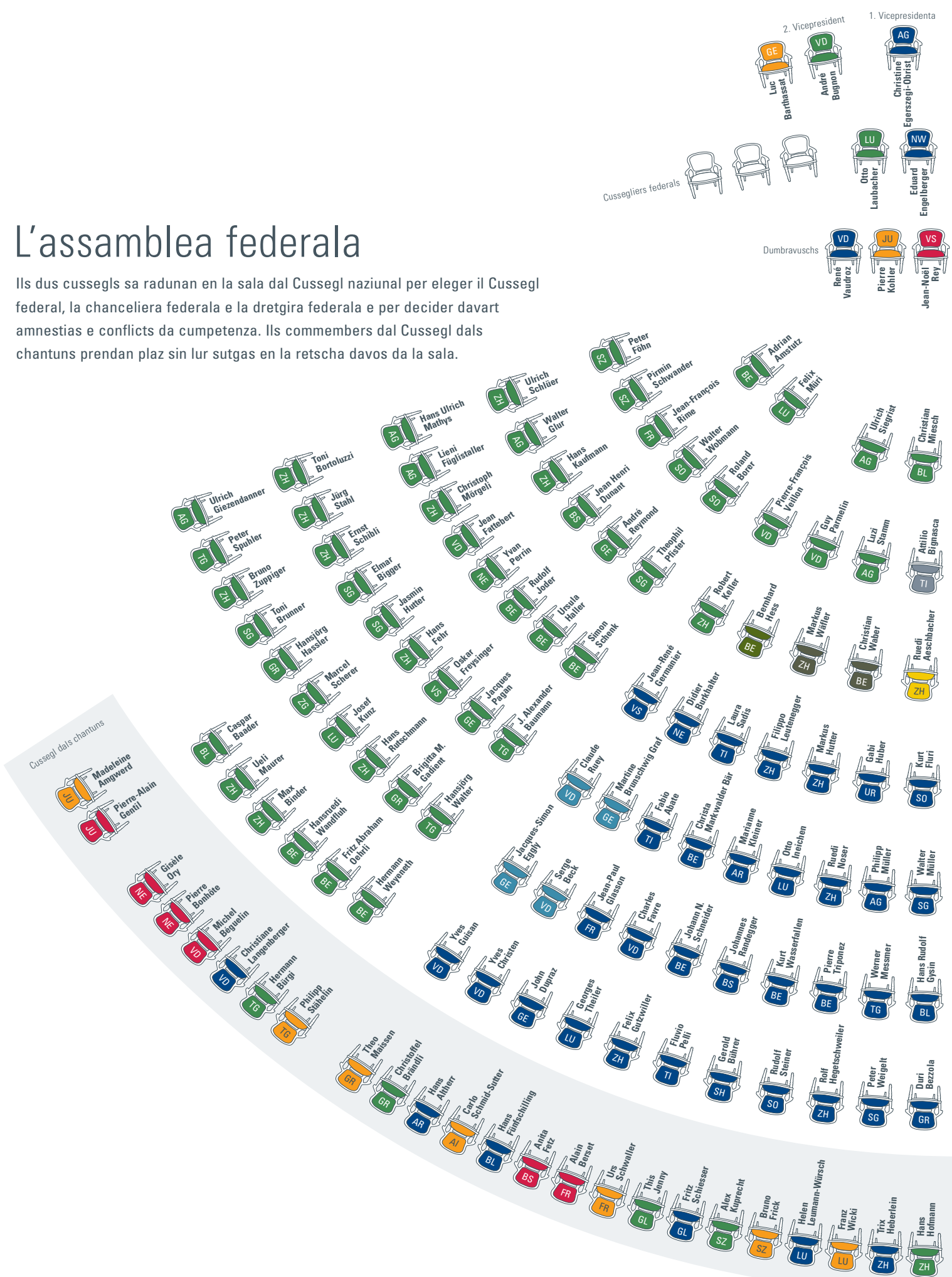
L'onn da l'elecziun en il Cussegl nazional è inditgà mintgamai suenter la partida; las cifras en parantesa inditgeschan las cumissions (vesair pagina 27), en las qualas il commember dal cussegl è represchentà.

BL		101 Caspar Baader PPS, 1998 [9]	SG		121 Walter Müller PLD, 2003 [3]	AG		141 Doris Leuthard PCD, 1999 [9]	VD		161 Pierre-François Veillon PPS, 2003 [2]	VS		181 Oskar Freysinger PPS, 2003 [4]
BL		102 Christian Miesch PPS, 1991–95, 2003 [7]	SG		122 Peter Weigelt PLD, 1995 [8] [12]	AG		142 Geri Müller PES, 2003 [2] [3]	VD		162 Yves Christen PLD, 1995 [6] [10]	VS		182 Jean-René Germanier PLD, 2003 [8]
BL		103 Claude Janiak PSS, 1999 [2]	SG		123 Pia Hollenstein PES, 1991 [7] [8]	AG		143 Heiner Studer PEV, 1999 [3] [4]	VD		163 Charles Favre PLD, 1999 [9]	NE		183 Didier Berberat PSS, 1995 [9]
BL		104 Susanne Leutenegger Oberholzer PSS, 1987–91, 1999 [9] [11]	GR		124 Brigitta M. Gadient PPS, 1995 [2] [4]	TG		144 J. Alexander Baumann PPS, 1995 [11]	VD		164 Yves Guisan PLD, 1995 [5]	NE		184 Valérie Garbani PSS, 1999 [7] [11]
BL		105 Maya Graf PES, 2001 [4]	GR		125 Hansjörg Hassler PPS, 1999 [5]	TG		145 Peter Spuhler PPS, 1999 [9]	VD		165 René Vaudroz PLD, 1999 [7]	NE		185 Didier Burkhalter PLD, 2003 [7] [11]
BL		106 Hans Rudolf Gysin PLD, 1987 [9]	GR		126 Duri Bezzola PLD, 1991 [7] [8]	TG		146 Hansjörg Walter PPS, 1999 [9]	VD		166 Marlyse Dormond Béguelin PSS, 1999 [1]	NE		186 Francine John-Calame PES, 2005 [3]
BL		107 Walter Jermann PCD, 2003 [8]	GR		127 Sep Cathomas PCD, 2003 [2] [6]	TG		147 Edith Graf-Litscher PSS, 2005 [2]	VD		167 Roger Nordmann PSS, 2004 [6]	NE		187 Yvan Perrin PPS, 2003 [10]
SH		108 Gerold Bühler PLD, 1991 [3] [9]	GR		128 Andrea Hämmerle PSS, 1991 [8] [11]	TG		148 Brigitte Häberli-Koller PCD, 2003 [2] [4]	VD		168 Pierre Salvi PSS, 2002 [7]	GE		188 Maury Pasquier PSS, 1995 [3] [5]
SH		109 Hans-Jürg Fehr PSS, 1999 [9]	AG		129 Lieni Füglistaller PPS, 2005 [4]	TG		149 Werner Messmer PLD, 1999 [6] [12]	VD		169 Géraldine Savary PSS, 2003 [4]	GE		189 Maria Roth-Bernasconi PSS, 1995–99, 2003 [2] [10] [12]
AR		110 Marianne Kleiner PLD, 2003 [1]	AG		130 Ulrich Giezendanner PPS, 1991 [8]	TI		150 Fabio Abate PLD, 2000 [1]	VD		170 Serge Beck PLC, 1998 [2] [10]	GE		190 Carlo Sommaruga PSS, 2003 [11]
AI		111 Arthur Loepfe PCD, 1999 [1] [7]	AG		131 Walter Glur PPS, 1999 [2]	TI		151 Fulvio Pelli PLD, 1995 [9]	VD		171 Claude Ruey PLC, 1999 [5]	GE		191 Martine Brunschwig Graf PLC, 2003 [4]
SG		112 Elmar Bigger PPS, 1999 [6]	AG		132 Hans Ulrich Mathys PPS, 1999 [2] [11]	TI		152 Laura Sadis PLD, 2003 [4]	VD		172 Marianne Huguenin PLS, 2003	GE		192 Jacques-Simon Eggly PLC, 1983 [3]
SG		113 Toni Brunner PPS, 1995 [2] [6]	AG		133 Ulrich Siegrist PPS, 1999 [7] [11]	TI		153 Franco Cavalli PSS, 1995 [4]	VD		173 Josef Zisyadis PLS, 1991–96, 1999	GE		193 Jacques Pagan PPS, 2003 [11]
SG		114 Jasmin Hutter PPS, 2003 [10]	AG		134 Luzi Stamm PPS, 1991 [3] [11]	TI		154 Fabio Pedrina PSS, 1999 [2] [8]	VD		174 Anne-Catherine Menétrey-Savary PES, 1999 [6] [11]	GE		194 André Reymond PPS, 2003 [6]
SG		115 Theophil Pfister PPS, 1999 [1] [4]	AG		135 Pascale Bruderer PSS, 2002 [4] [6]	TI		155 Meinrado Robbiani PCD, 1999 [5]	VD		175 Luc Recordon PES, 2003 [9]	GE		195 Luc Barthassat PCD, 2005 [4]
SG		116 Jakob Büchler PCD, 2003 [7] [12]	AG		136 Urs Hofmann PSS, 1999 [1]	TI		156 Chiara Simoneschi-Cortesi PCD, 1999 [4] [8]	VS		176 Viola Amherd PCD, 2005 [11]	GE		196 John Dupraz PLD, 1995 [3]
SG		117 Lucrezia Meier-Schatz PCD, 1999 [2] [9]	AG		137 Doris Stump PSS, 1995 [4] [6]	TI		157 Attilio Bignasca Lega, 2003 [8]	VS		177 Maurice Chevrier PCD, 1999 [6] [11]	GE		197 Ueli Leuenberger PES, 2003 [10]
SG		118 Felix Walker PCD, 1999 [1]	AG		138 Christine Egerszegi-Obrist PLD, 1995 [5]	VD		158 André Bugnon PPS, 1999 [1] [7]	VS		178 Christophe Darbellay PCD, 2003 [1] [3]	GE		198 Pierre Vanek Solidarités, 2003
SG		119 Hildegard Fässler-Osterwalder PSS, 1997 [1] [9]	AG		139 Philipp Müller PLD, 2003 [10]	VD		159 Jean Fattbert PPS, 1999 [4] [8]	VS		179 Jean-Noël Rey PSS, 2003 [1]	JU		199 Pierre Kohler PCD, 2003 [1]
SG		120 Paul Rechsteiner PSS, 1986 [5] [9]	AG		140 Ruth Humbel Näf PCD, 2003 [5]	VD		160 Guy Parmelin PPS, 2003 [5]	VS		180 Stéphane Rossini PSS, 1999 [2] [5]	JU		200 Jean-Claude Rennwald PSS, 1995 [3] [9]

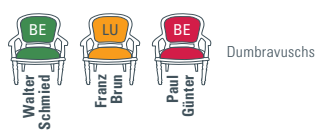
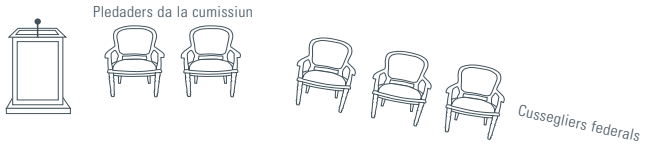

L'assemblea federala

Ils dus cussegls sa radunan en la sala dal Cussegl nazional per eleger il Cussegl federal, la chanceliera federala e la dretgira federala e per decider davart amnestias e conflicts da cumpetenzia. Ils commembers dal Cussegl dals chantuns prendan plaz sin lur sutgas en la retscha davos da la sala.

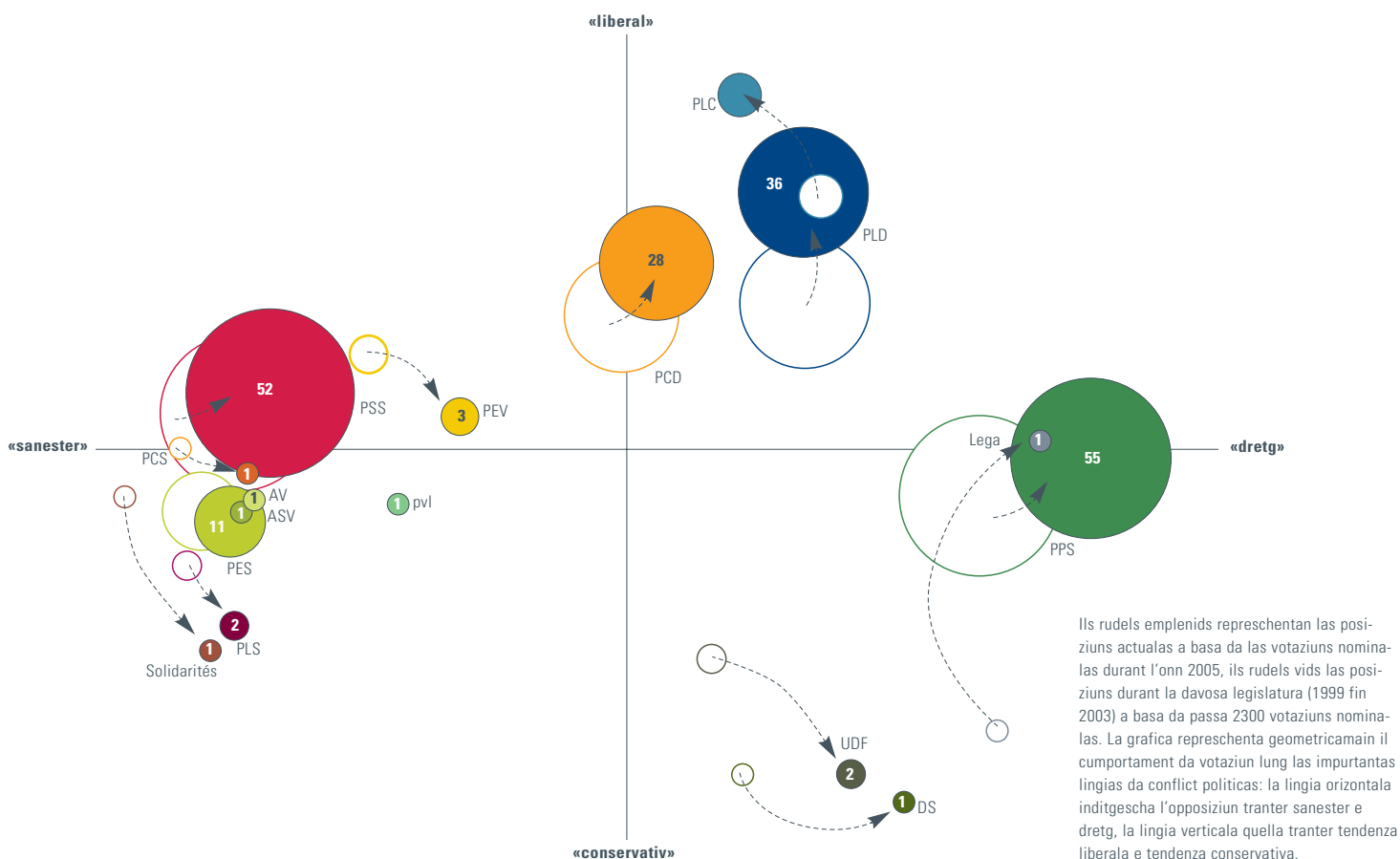
Repartiziun da las 246 sedias en il Cussegl dals chantuns (A) ed en il Cussegl nazional (B)

(A)	(B)	Partida
8	55	PPS Partida populara svizra
2	UDF	Uniun democratica federala
1	DS	Democrats svizzers
1	Lega	Lega dei Ticinesi
4	PLC	Partida liberal-conservativa
14	36	PLD Partida liberaldemocratica
11	PES	Partida ecologica (Ils Verds)
1	AV	Allianza verda
1	ASV	Alternativa socialista verda
1	pvl	Partida verd-liberala
1	PEV	Partida evangelica
15	28	PCD Partida cristiandemocratica
1	PCS	Partida cristiansociala
9	52	PSS Partida socialdemocratica
2	PLS	Partida da la lavur
1		Solidarités

Las partidas

Partidas èn gruppaziuns politicas cun mintgamai la medema visiun dal mund – damai cun ina tscherta concepziun dal stadi, da la societad, da l'economia, etc. S'engaschond d'ina vart per il bainstar general e da l'autra vart per ils interess da grupp èn ellas intermediaturas tranter il pievel e las instituziuns statalas. La posiziun politica da las partidas dal Cussegl naziunal mussa quant datiers u dalunsch ch'ellas èn ina da l'autra: pli savens che duas partidas voteschan ina cunter l'autra e pli gronda ch'è lur distanza sin la grafica. Questas posiziuns n'èn natiralmain betg fixas, mabain varieschan adina puspè levamain.

Las fracziuns

Fracziuns èn la colliaziun da deputads d'ina partida u da partidas politicamain sumegliantas. I dovra almain tshintg commembers per furmar ina fracziun. En il Cussegl dals chantuns appartegnan tut ils 46 deputads ad ina fracziun, en il Cussegl naziunal bunamain tuts: sulettamain 5 cussegliers nazionals na fan betg part d'ina fracziun.

	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal	Total
fracziun liberaldemocratica	14	36 + 4	54
fracziun socialdemocratica	9	52	61
fracziun da la Partida populara svizra	8	55 + 1	64
fracziun cristiandemocratica	15	28	43
fracziun verda		11+1+1+1	14
fracziun PEV-UDF		3 2	5
Total	46	195	241

Las fracziuns han il dretg da delegar represchentantas resp. represchentants en cumissiuns parlamentaras. Las sedutas da fracziun servan a discutir ordavant las fatschentas dals cussegls ed a sviluppar in'opiniun tant sco pussaivel unanima. Ils commembers da las cumissiuns infurmeschan las collegas ed ils collegas davart las propostas correspundentas.

Las cumissions e delegaziuns

Per la preparaziun da sias fatschentas ha mintga chombra installà dudesch cumissions permanentas, numnadamain duas cumissions da surveglianza (1–2) e diesch cumissions legislativas (3–12). Diversas ulteriuras cumissions e delegaziuns s'occupan dals pli differents secturs specifics.

	Cussegl dals chantuns	Cussegl nazional
1. Cumission da finanzas (CF)	 20 34	 50 94
2. Cumission da gestiun (CG)	 8 11	 4 6 12 73 115 158 38 41 78 119 136 166 179 25 26 110 150 111 118 178 199 55 34
3. Cumission per la politica exteriura (CPE)	 6 40	 1 46 113 124 131 132 36 74 103 147 154 180 189 30 117 127 148 27 87 170 86 142 60
4. Cumission per scienza, scolaziun e cultura (SSC)	 34 36	 134 142
5. Cumission per segirezza sociala e sanadad (CSS)	 8 15	 30 169
6. Cumission per ambient, planisaziun dal territori ed energia (CAPE)	 1 25	 2 81 91 99 125 160 13 16 97 98 120 180 188 23 138 164 75 83 140 155 86 171 56
7. Cumission per la politica da segirezza (CPS)	 7 35	 5 8 11 64 112 194 42 97 135 137 167 24 68 94 149 162 63 95 127 177 174 32 33
8. Cumission per traffic e telecomunicaziun (CTT)	 26 39	 18 10
9. Cumission per economia e taxas (CET)	 33 25	 44 46 91 102 133 158 37 70 89 168 184 54 77 126 165 185 62 76 111 116 57 79 123
10. Cumission per la politica statala (CST)	 8 11	 61 78
11. Cumission per dumondas da dretg (CDD)	 31 13	 13 35 41 85 128 154 1 47 65 72 130 159 24 68 94 149 162 63 95 127 177 174 32 33
12. Cumission per construcziun publicas (CCP)	 24 4	 101 119
	 1 7	 4 12 49 88 145 146 96 104 109 120 183 200 52 106 108 151 163 62 82 117 141 28 175
	 17 23	 17 80
	 6 17	 19 39 40 42 90 189 3 9 43 45 50 114 187 77 93 139 162 63 83 69 197 57 170
	 7 8	 29 87
	 30 35	 19 22 84 104 128 184 190 45 132 133 134 144 193 51 71 93 185 59 76 176 177 174 32
	 17 23	 5 116
	 30 35	 37 39 74 189 2 8 81 61 122 149 33

Las cifras inditgeschan mintgamai ils commembers correspondents dal Cussegl nazional e dal Cussegl dals chantuns (vesair paginas 21 e 22/23); sco empril il presidi e sco segund il vicepresidi, lura ils commembers da las cumissions tenor la partida.

Incumbensas

Las cumissions sa radunan en media trais fin quatter dis per quartal. Ellas predelibereschan las fatschentas attribuidas ad ellas e fan ina proposta a lur cussegl.

La cumission da finanzas examinescha il preventiv ed il quint statal sco era ils projects da finanzas da la Confederaziun. Ella è dividida en sutcumissions che surveglian las finanzas dals differents departaments.

La delegaziun da finanzas surveglia permanentamain tut las finanzas da la Confederaziun.

La cumission da gestiun examinescha ils rapports da gestiun dal Cussegl federal e dals tribunals federals sco era lur activad e gestiun administrativa. Ella sustegna il parlament en la surveglianza suprema da l'administraziun e da la giurisdicziun da la Confederaziun. Era ella è dividida en sutcumissions.

La delegaziun da gestiun è surtut responsabla per la controlla dal servetsch d'infurmaziun.

Las cumissions legislativas s'occupan da la legislaziun en lur sector specific.

Cumissions e delegaziuns cuminaivlas da tuts dus cussegls

La cumission da redacziun redigia texts da lescha, surtut sche quels èn vegnids modifitgads fermamain en las tractativas dals cussegls. La delegaziun administrativa surveglia la gestiun e l'administraziun da finanzas dals servetschs dal parlament. La delegaziun da surveglianza da la Neat ha la surveglianza suprema parlamentara da la Nova lingia da viafier tras las Alps (Neat). Ultra da quai è l'assamblea federala represchentada cun delegaziuns permanentas en numerusas assamblas parlamentaras internaziunalas.

Cumissions da l'assamblea federala

La cumission da grazia examinescha las dumondas da grazia suttamessas a l'assamblea federala.

La cumission da dretgira prepara las elecziuns en il Tribunal federal ed en las ulteriuras dretgiras federalas.

La cumission da rehabilitaziun annullescha sentenzias penals cunter persunas che han gidà a fugir umans perseguitads durant il temp dal nazional-socialissem.

Las intervenziuns parlamentaras

Mintga commember dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns po prender il pled en las sessiuns e far propostas. El ha differentas pussaivladads pli u main effectivas per midar ina chausa en ses senn (u en il senn da sias electuras e ses electurs):

Iniziativa parlamentara

L'iniziativa parlamentara pussibilescha a las parlamentarias ed als parlamentararis da proponer in project concernent in decret (lescha federala, conclus federal u ordinaziun da l'assemblea federala) u da proponer ils principis d'in tal decret. Tut las lavurs legislativas vegnan fatgas en ina cumissiun dal Cussegl naziunal/ Cussegl dals chantuns. Ina iniziativa parlamentara n'è betg pussaivla, sch'in project è gia vegnì inoltrà en chausa; en quel cas pon las parlamentarias ed ils parlamentararis inoltrar ina moziun.

Moziun

Il Cussegl federal vegn incumbensà da preschentar in project davart in decret da l'assemblea federala (lescha federala, conclus federal u ordinaziun) u da prender ina mesira. La moziun sto vegnir approvada da l'auter cussegl. Ella po vegnir modifitgada en il segund cussegl sin proposta da la maioritad da la cumissiun predeliberanta u dal Cussegl federal. L'emprim cussegl po approvar questa midada u refu-

sar definitivamain la moziun.

Betg lubida è ina moziun che vul influenzar ina disposiziun administrativa en ina procedura ordinada legalmain u ina decisiun da protesta.

Postulat

Il Cussegl federal vegn incumbensà d'examinar e da rapportar, sch'igl è necessari da preschentar in project concernent in decret da l'assemblea federala (lescha federala, conclus federal u ordinaziun) u da prender ina mesira.

Interpellaziun

Las parlamentarias ed ils parlamentararis pon s'infurmar davart ils eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. Els pon pretender ina discussiun davart la resposta dal Cussegl federal. Ina interpellaziun po, cun approvaziun dal biro, vegnir declarada sco urgenta e tractada en la sessiun currenta, sch'ella vegn inoltrada fin l'entschatta da la terza sesida (per regla la mesemna da l'emprima emna da sessiun) d'ina sessiun da trais emnas.

Dumonda ordinaria

Las parlamentarias ed ils parlamentararis pon s'infurmar davart eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. La dumonda vegn respundida en scrit e betg tractada en ils cussegls.

Per declerar ina dumonda sco urgenta dovri en il Cussegl naziunal l'approvaziun da la presidenta u dal president, en il Cussegl dals chantuns l'approvaziun dal biro. En ina sessiun da trais emnas sto la dumonda vegnir inoltrada in'emna avant la fin da la sessiun ed en ina sessiun d'ina emna l'emprim di. L'inoltraziun da la dumonda sto succeder en scrit e cun suttascripziun (evtl. consutsegnaders) e mo durant las sesidas dal cussegl a la presidenta u al president ubain al secretariat dals cussegls.

Ura da dumondas en il Cussegl naziunal

Il glindesdi da la segunda e terza emna da sessiun cumenzan las sesidas dal Cussegl naziunal cun in'ura da dumondas. Discutadas vegnan dumondas actualas che èn vegnidas inoltradas l'emna avant fin il pli tard la mesemna, suenter la fin da la sesida. Las dumondas ston vegnir formuladas a moda concisa (in pèr lingias, senza motivaziun). Ellas vegnan respundidas curtamain dal schef u da la scheffa dal departament responsabel, sch'il parlamentari u la parlamentaria che ha fatg la dumonda è preschent. Suenter po quel u quella reagir sin la resposta cun in'ulteriura dumonda che sa referescha al tema. L'ura da dumondas dura maximalmain 90 minutas.

Var 5000 intervenziuns parlamentaras

Ilis ultims quatter onns han ils commembers dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns inoltrà en tut 5064 intervenziuns parlamentaras, numnadamain

- 309 iniziativas parlamentaras
- 1060 moziuns
- 630 postulats
- 74 recumandaziuns
- 1296 interpellaziuns
- 642 dumondas ordinaras e
- 1024 dumondas en scrit en il rom da las uras da dumondas dal Cussegl naziunal.

Quai dat ina media da 20 intervenziuns per commember dal parlament; singulas parlamentarias u singuls parlamentararis cuntanschan dentant il dubel fin il traidubel u perfin anc dapli.

La via ad ina nova lescha

La creaziun d'ina lescha è ina chaussa complexa e savens era stentusa. Il process dovra almain dudesch mais, po dentant era durar passa dudesch onns en cas extrem. Tuttina è il dumber da novas leschas creschì considerablamain ils davos onns. En media va en vigur oz mintg'emna ina nova lescha u ina midada da lescha. Fin che la nova «Lescha federala davart la tecnologia genetica en il sector betg uman» è stada fatga, hai duvrà ils suandants pass:

1996

Tgi che considerescha ina nova lescha sco necessaria, fa l'emprim pass – singulas persunas cun dretg da vuschar, commembers dal parlament u il Cussegl federal.

1997

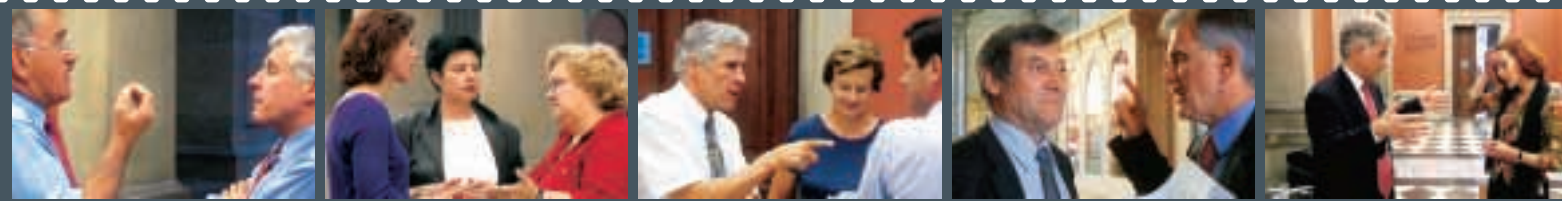
A basa da la moziun formulescha l'Uffizi federal per veterinaria (UFV) en stretga collavuraziun cun auters uffizis pertutgads in emprim sboz da lescha. Il Cussegl federal approvescha quel il **december 1997**.

1998

Il sboz va en consultaziun als chantuns, a las partidas, a las associazions ed era a gruppa-zions particularmain interessadas. Tut ils consultads pon prender posiziun e far propostas per midadas. I vegnan inoltradas 180 propostas, la davosa ils **4 da zercladur 1998**.

2000

Il Cussegl federal examinescha il text e suttametta quel, en furma da missiva, il **1. da mars 2000** per l'approvaziun al parlament.

En il cas preschent èsi stà la cumissiun dal Cussegl naziunal per scienza, scolaziun e cultura (SSC). Perquai che la lescha davart la protecziun da l'ambient (LPA) è vegnida modifigada il 1995 senza reglar il sector da la tecnologia genetica, inoltescha ella ils **15 d'avust 1996** la moziun Gen-Lex che incumbescha il Cussegl federal da serrar questas largias en la legislaziun.

L'**october 1998** publitgescha il Cussegl federal ils resultats da la consultaziun. A medem temp surdat l'UFV il dossier Gen-Lex a l'Uffizi federal d'ambient, gaud e cuntrada. Quel elavura la missiva concernent la midada da la LPA.

Da l'**avrigl 2000 fin l'avust 2001** deliberescha la SSC dal Cussegl dals chantuns la midada da la LPA. Ella decida da reglar la protecziun da l'uman e da l'ambient cunter ils privels da la tecnologia genetica en ina nova lescha autonoma davart la tecnologia genetica en il sector betg uman.

«Mais im Bundeshaus»

Il thriller politic da Jean-Stéphane Bron sin DVD. Cun intervistas, material da bonus e 14 films da dissegns animads da Nicolas Party, Denis Savary ed Akinori Oishi. Instrukziun civica per tuts! Respostas e dumondas davart 7 temas.

D'empustar sut:
www.unterhandlungen.ch

2001

En la **sessiun da stad e d'atun**

2001 decida il Cussegl dals chantuns che la nova lescha na duai betg proteger mo l'uman e l'ambient, mabain era «la diversitad biologica e sia utilisaziun duraivla». El accorda a las organisaziuns per la protecziun da l'ambient in dretg da recurs cunter la messa en circulaziun d'organismes manipulads geneticamain (OMG), refusescha dentant l'idea d'in moratori per l'utilisaziun d'OMG. Sin proposta da sia cumissiun mantegna il Cussegl dals chantuns il princip da la responsabladad da periclitaziun ed approvescha en ina votaziun

2002

En la **sessiun d'atun 2002** entra il Cussegl naziunal en chausa davart il project e formulescha reglas pli strictas ch'il Cussegl dals chantuns per la cultivaziun da furment manipulà geneticamain per intents da perscrutaziun. Cuntrari al Cussegl dals chantuns stritga il Cussegl naziunal il dretg da recurs da las organisaziuns per la protecziun da l'ambient; ma era el s'oppona al moratori per la messa en circulaziun d'OMG. En la votaziun sur da l'entir text vegn la lescha approvada cun 67 cunter 48 vuschs e 48 abstenziuns.

2003

Durant l'eliminaziun da las differenzas il **mars 2003** suonda il Cussegl naziunal sia cumissiun en numerus puncts e reducescha las differenzas – per exempel areguard il dretg da recurs da las organisaziuns e l'artitgel davart l'intent da la lescha. Anc en la medema sessiun eliminescha il Cussegl dals chantuns las davosas differenzas.

Perquai ch'i n'exista sumenter las deliberaziuns betg pli versiuns divergentas dal nov text da lescha, n'èsi betg necessari da convocar ina conferenza d'intermediaziun cun commembers da las duas cumissions dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns.

2004

Il Cussegl federal metta en vigur la lescha davart la tecnologia genetica il **1. da schaner 2004**.

Il film documentar premià «Mais im Bundeshuus» mussa il vi e nà tranter las differentas represchentanzas d'interess en la cumissiun cumpetenta dal Cussegl naziunal. Cunquai che las sedutas èn secretas, fan ils cineasts mingamai avant e sumenter la seduta dumondas als singuls commembers. Il film realisà il 2003 mussa a moda informativa e divertenta tgi che defenda e vul realisar tge idea, tgi che emprova da far in pact cun tgi e tge strategias ch'han la finala success.

sur da l'entir text la lescha cun 32 cunter 0 vuschs.

Dal **november 2001 fin al fanadur 2002** tracta la cumissiun dal Cussegl naziunal per scienza, educaziun e cultura questa fatschenta. Disputada è oravant tut la dumonda dal moratori.

En il rom da la procedura d'eliminaziun da las differenzas il **december 2002** è il Cussegl dals chantuns en princip d'accord cun la reglamentaziun pli restrictiva dal Cussegl naziunal davart la responsabladad per ils products. Da quella èn exclus ils secturs da l'agricultura e da l'economia forestala, en ils quals è responsabel il titular da l'autorisaziun, dentant mo per donns che resultant da la modificaziun genetica. Il Cussegl dals chantuns mantegna il dretg da recurs per las organisaziuns per la protecziun da l'ambient e modifitgescha l'artitgel d'intent uschia che la lescha duai sulettamain «permetter» e betg «promover» la perscrutaziun, sco quai ch'il Cussegl naziunal aveva decidì. El stritga la disposiziun approvada dal Cussegl naziunal, tenor la quala ils producents d'OMG èn obligads d'impedir ina contaminaziun da products libers d'OMG. Ils purs che vulan retrair products manipulads geneticamain ston confermar quai en scrit.

Ils **21 da mars 2003** approvescha il Cussegl naziunal la lescha davart la tecnologia genetica en la votaziun finala cun 159 cunter 4 vuschs e 19 abstenziuns ed il Cussegl dals chantuns cun 41 cunter 0 vuschs.

La nova lescha vegn suttamessa al referendum durant ina perioda da 100 dis. Ils **10 da fanadur 2003** scada il termin da referendum senza ch'insatgi haja fatg diever da questa pussaivladad.

Cunquai che la Gen-Lex è ina lescha e betg ina midada da la constituiziun, n'èsi betg necessari da far ina votaziun dal pievel.

Ils Servetschs dal parlament

Ils Servetschs dal parlament en la chasa federala stattan a disposiziun als 246 commembers dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns per sustegnair els en lur lavur parlamentara. Concretamain organischan els mintg'onn quatter sessiuns, preparan circa 600 sedutas da cumissiuns e tgiran tschients da projects.

La legislativa svizra è in parlament da milissa. En in pajais nua che la politica è ina «occupaziun accessoria», ma sto tuttina dumagnar ils problems d'ina societad moderna, èn la preparaziun da las fatschentas, la documentaziun completa, la translaziun precisa ed il cumplain sustegn durant las sedutas e las sessiuns anc bier pli impurtants. Ils Servetschs dal parlament adempleschan questa incumbensa complessiva e pussibiliteschan cun quai als commembers dal parlament da milissa da far lur lavur legislativa a moda seria e creativa.

Ils Servetschs dal parlament vegnan manads da la secretaria generala da l'assemblea federala, Mariangela Wallimann-Bornatico. Ensem cun ils trais **secretaris generals** suppleants constituescha ella la direcziun, che maina e coordinescha ils Servetschs dal parlament. Il **Secretariat general** è responsabel per la planisaziun da las sessiuns e da las fatschentas sco era per dumondas d'organisaziun e da procedura. El prepara las sedutas dals biros, dals cussegls e da l'assemblea federala. Il **Secretariat central** ha ina funcziun impurtanta betg mo per ils 246 commembers dal parlament, ma era per ils schurnalists ed autras personas interessadas. El fa las artgas da correctura, qvd. la preschentaziun da las fatschentas cun las propostas da modificaziun dal Cussegl federal, da maioritads e da minoritads e prepara tut ils documents da basa per la lavur parlamentara. Ultra da quai maina el ina glista da las fatschentas dals dus cussegls ed administrescha las adressas.

Vitiers vegnan anc ils secretariats da las cumissiuns da controlla dad omadus cussegls, da las cumissiuns da finanzas e da las cumissiuns da gestiun, che han l'incumbensa da survegliar las activitads da la regenza e da l'administraziun.

Ils Servetschs scientifics

Las parlamentarias ed ils parlamentaris na pon s'occupar a moda approfondada da mintga project, tant pli ch'il dumber e la complexitad da las fatschentas s'augmentan cuntinuadamain. Quai è in dals motivs, per ils quals mintga fatschenta vegn attribuida ad ina cumissiun. Ils secretariats da questas cumissiuns furman il **Servetsch da las cumissiuns**. Els planiseschan las lavurs da las cumissiuns, las porschan agid tematic, organisatoric ed administrativ e cusseglian las cumissiuns – sco era lur presidis – en tut las dumondas che pertutgan il parlament, oravant tut dumondas da procedura e da cumpetenza.

Il **Servetsch giuridic** offra cussegliaziun ed infurmaziun en dumondas dal dretg parlamentar. El infurmescha surtut las presidentas ed ils presidents dals cussegls, ils biros, las cumissiuns e la direcziun davart l'applicaziun dal dretg parlamentar.

Etimologicamain vegn il pled «parlament» da «parlare», ma sco quai che di il proverbial «verba volant, scripta manent» (ils plects sgolan davent, quai ch'è scrit resta). Consequentamain dispona mintga parlament era d'ina structura incaricada da transcriber las intervenziuns orales. Il sistem da protocollaziun dal **Bulletin uffizial**, che vegn manà dals Servetschs dal parlament, è in dals pli moderns dal mund ed è vegnì premià pliras giadas. Grazia a quest sistem vegnan las intervenziuns parlamentaras transcrittas e publicadas en l'Internet quasi en temp real.

Las parlamentarias ed ils parlamentaris ston pudair disponer spert da la documentaziun necessaria per ademplir lur mandat: la **Centrala da documentaziun** dal parlament als furnescha tut las infurmaziuns davart ils pli differents temas, las qualas els dovranno per preparar in referat u per las decisiuns en lur cussegl.

Secretaria generala:
Mariangela Wallimann-Bornatico
Secretaris generals suppleants:
John Clerc, Hans Peter Gerschweiler,
Christoph Lanz
Plazzas: 183
Budget: 81 500 000.–

1 Edifizi dal parlament, 3003 Berna
T 031 322 87 90, F 031 322 53 74
information@pd.admin.ch
www.parlament.ch

Relaziuns internaziunalas ed infurmaziun

Il Secretariat da las cumissiuns per la politica exteriura fa part da quest servetsch, che prepara ils viadis a l'exteriur dals presidis dals cussegls e da las delegaziuns nominadas dals biros en il rom da las relaziuns bilaterals. Ultra da quai fa el las lavurs da secretariat per las delegaziuns a las assembleas parlamentaras internaziunalas e per la tgira da las relaziuns cun ils parlaments d'alters stadis. El prepara las visitas en Svizra da presidents e delegaziuns da parlaments esters ed è plinavant competent per dumondas protocollaras (retschaviments da personalitads estras e d'ambassadors).

Il **Servetsch d'infurmaziun** organisescha e coordinescha l'infurmaziun davart la lavur dal parlament e da ses gremis. El cusseglia e sustegna ils commembers dals cussegls, ils organs parlamentars e la direcziun en dumondas d'infurmaziun e da medias e tgira il contact cun ils schurnalists e las schurnalistas da la chasa federala e cun las medias en general.

Il **Servetsch da relaziuns publicas** elavura ils meds da communicaziun davart il parlament, organisescha las occurrenzas e las visitas en la chasa federala ed è responsabel, ensemen cun la Chanzlia federala, per il «Forum politic da la Confederaziun» en il Käfigturm.

Il **Servetsch linguistic** exequescha las lavurs da translaziun per il parlament ed ils Servetschs parlamentars. Per gronda part sa tracti da rapports da cumissiuns e da delegaziuns. Il Servetsch d'interprets garantiescha la translaziun simultana dals votums a chascun da las sedutas da l'assemblea federala e dal Cussegl naziunal. Las linguas da partenza e d'arriv da las translaziuns èn las trais linguas uffizialas (tudestg, franzos, talian). Il Secretariat da lingua taliana prepara ils documents en talian davart tut ils champs d'activitad.

Il **Servetsch d'Internet** redigia formalmain e tematicamain la website quadrilingua dal parlament (www.parlament.ch). El metta a disposiziun en furma electronica ad in vast public las infurmaziuns las pli actualas davart il parlament e ses organs, las singulas fatschentas ed ils commembers dals cussegls. Durant las sessiuns procura el per la transmissiun da maletgs e tuns da las debattas en l'Internet. Dossiers cumplexs davart fatschentas politicas impurtantas e texts d'instrucziun civica cumpletteschan la purschida.

Resursas, segirezza e logistica

Il **Servetsch da gestiun/Servetsch dals salters** organisescha las sedutas da las chombras federalas, da las cumissiuns e da las fracziuns. Ultra da quai ha el da copiar, distribuir e trametter la documentaziun ed ils stampats als cussegls, a las cumissiuns ed a singuls commembers dal parlament.

Il **Servetsch da personal e da finanzas** realisescha la politica da personal, planisescha il svilup dal personal e da l'organisaziun, sustegna e cusseglia ils superiors ierarchics en dumondas da personal ed è responsabel per la scolaziun ed il perfecziunament. Ultra da quai reglescha el tut ils aspects finansials che pertutgan las chombras federalas ed orga-

nisescha ils viadis uffizials da las parlamentarias e dals parlamentaris.

Il **Servetsch da segirezza e d'infrastructura** realisescha la strategia da l'assemblea federala concernent la segirezza. El prenda las mesiras da segirezza necessarias e procura ch'ellas vegnian respectadas. El è medemamain responsabel per tut las dumondas che pertutgan l'edifizi dal parlament, la gestiun da las localitads e l'infrastructura tecnica.

Il **Servetsch d'informatica e da tecnologias novas** segirescha il funcziunament ed il mantegniment da l'entira infrastructura d'informatica dals Servetschs dal parlament e dals secretariats da las fracziuns. Ultra da quai metta el a disposiziun als commembers dal parlament in equipament personal d'informatica.

Sco quai ch'ìls commembers da la regenza federala e la chanceliera demonstreschjan sin la fotografia, vul la Confederaziun sa preschentar en il futur a moda pli unifurma: la crusch alva sin fund cotschen duai esser l'emblem communabel da l'entira administraziun federala e substituir ils numerus logos differentes dals departaments ed uffizis.

L'executiva: il Cussegl

federal ed ils departaments

Il Cussegl federal

La regenza da la Svizra sa cumpona dals set commembers dal Cussegl federal che vegnan elegids da l'assemblea federala per in temp d'uffizi da quatter onns. Il president da la Confederaziun è elegì mo per in onn e vala durant quest temp sco primus inter pares, qvd. l'emprim tranter persunas da la medema posiziun. El maina las sedutas dal Cussegl federal e surpiglia duairs speziels da represchentaziun.

Moritz Leuenberger
President da la Confederaziun
Schef dal Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun
Commember da la Partida socialdemocratica
Cusseglial federal dapi il 1995

Micheline Calmy-Rey
Vicepresidenta dal Cussegl federal
Scheffa dal Departament federal d'affars exterius
Commembra da la Partida socialdemocratica
Cussegliala federala dapi il 2003

Pascal Couchepin
Schef dal Departament federal da l'intern
Commember da la Partida liberaldemocratica
Cusseglial federal dapi il 1998

Joseph Deiss
Schef dal Departament federal d'economia
Commember da la Partida cristiandemocratica
Cusseglial federal dapi il 1999

Las incumbensas dal Cussegl federal:

Sco autoritad suprema dal pajais è il Cussegl federal en emprima lingia responsabel per las activitads governativas: el ha permanentamain da

- valitar la situaziun dal svilup tranter il stadi e la societad e tranter ils eveniments a l'intern dal pajais ed a l'exteriur;
- circumscriber las finamiras fundamentalas da las activitads dal stadi e definir ils meds ch'i dovra per realisar quellas;
- planisar e coordinar la politica da la regenza e garantir che quella vegnia exequida;
- represchentar la Confederaziun a l'intern ed a l'exteriur.

Ultra da quai ha il Cussegl federal da survegliar regularmain e systematicamain l'entira administraziun federala e da garantir l'activitad efficazia, legala ed opportuna da quella.

Il Cussegl federal sa partecipar a la legislaziun, el

- maina la procedura preliminar da la legislaziun;
- suttametta leschas federalas e decisiuns federalas a l'assemblea federala;
- relascha ordinaziuns, uschenavant che la constituziun federala u las leschas federalas al autoriseschan.

Il Cussegl federal giuditgescha fatgs da dretg administrativ, uschenavant che la legislaziun federala davart la giurisdicziun administrativa prevesa quai.

Samuel Schmid

Schef dal Departament federal da defensium, protecciun da la populaziun e sport
Commember da la Partida populara svizra
Cusseglieier federal dapi il 2001

Christoph Blocher

Schef dal Departament federal da giustia e polizia
Commember da la Partida populara svizra
Cusseglieier federal dapi il 2004

Hans-Rudolf Merz

Schef dal Departament federal da finanzas
Commember da la Partida liberaldemocratica
Cusseglieier federal dapi il 2004

Annemarie Huber-Hotz

Chanceliera federala dapi il 2000

El calculescha il preventiv ed il quint dal stadi ed approvescha en cas da disputa decretos chantunals, uschenavant ch'in decret federal obligà al referendum prevesa quai.

Il Cussegl federal s'occupa sez be excepziunalmain da fatgs administrativs.

Il Cussegl federal sa raduna per regla mintg'emna ad ina seduta ordinaria; là vegnan decididas onn per onn 2000 fin 2500 fatschentas.

Ultra da las autras sedutas extraordinarias fixadas a curt termin e tenor basegn, datti anc mintg'onn pliras sedutas da clausura deditgadas a temas pli vasts e cumplexs.

Las sedutas dal Cussegl federal maina il president da la Confederaziun, durant sia assenza il vicepresident; questas sedutas duran tranter ina e diesch uras. Ils departaments e la Chanzlia federala preparan las fatschentas, ma il Cussegl federal decida sco collegi. Mintga commember dal Cussegl federal ha ina vusch; la chanceliera federala ha il dretg da far propostas e da discurrer, ma nagin dretg da vuschar.

Il Cussegl federal evitescha per regla da far ina votaziun en il vair senn dal pled; las relaziuns da maiorz sa resultan savens gia da la discussiun.

Cun il princip collegial fa la furmla magica dal Cussegl federal in pitschen parlament: las grondas partidas èn represchentadas en quel pli u main proporzionalmain. Perquai ha il princip collegial oz era la funcziun da pussibilitar soluziuns da cumpromiss che pon satisfacer ad ina maioritad.

Furmla magica... sa numna la composiziun dal Cussegl federal tenor partidas, valaivla dapi il 1959. Da lez temp eran las partidas per l'emprima giada represchentadas en la regenza federala pli u main conform a lur quotas d'electors: la PSS cun 26,3%, la PLD cun 23,7% e la PCD cun 23,3% avevan mintgamai dus represchentants e la PPS cun 11,6% in represchentant en il Cussegl federal. Questa relaziun è restada uschia durant 44 onns. Cunquai che la PPS ha survegni en las elecziuns dal Cussegl nazional dals 19 d'october 2003 las pli bieras vuschs (26,9%) da tut las partidas e la PCD cun 14% las pli paucas, è il parlament sa decidì a chaschun da las elecziuns dal Cussegl federal dals 10 da december per dus represchentants da la PPS e mo pli in per la PCD.

L'organisaziun da l'administraziun federala

**Departament federal da
defensiun, protecziun da la
popolaziun e sport** DDPS

Secretariat general

Auditorat superiur
AS

**Servetsch d'infurmaziuns
strategic** SIS

**Direcziun per la politica da
segirezza** DPS

Defensiun

Protecziun da la popolaziun

Sport
UFSPD

Armasuisse

**Departament federal
da finanzas**
DFF

Secretariat general

**Administraziun federala
da finanzas** AFF

Uffizi federal da personal
UFPER

**Administraziun federala
da taglia** AFT

**Administraziun federala
da duana** AFD

**Uffizi federal d'informatica e da
telecommunicaziun** UFIT

**Uffizi federal
per edifizis e logistica** UFEL

**Uffizi federal
d'assicuranzas privatas** UFAP

**Cumissiun federala
da bancas** CFB

**Controlla federala
da finanzas** CFF

**Administraziun federala
d'alcohol** AFA

**Cassa federala
da pensiun** PUBLICA

**Departament federal
d'economia**
DFE

Secretariat general

**Secretariat da stadi
per l'economia** Seco

**Uffizi federal da furmaziun
professionala e da tecnologia** UFFT

Uffizi federal d'agricultura UFAG

Uffizi federal per veterinaria UFV

**Uffizi federal per il provediment
economic dal pajais** UFPE

Uffizi federal per l'abitar UFA

Surveglianza dals pretschs

Cumissiun da concorrenza
CumCo

**Departament federal per
ambient, traffic, energia e
communicaziun** DATEC

Secretariat general

Uffizi federal da traffic UFT

**Uffizi federal
d'aviatica civila** UFAC

Uffizi federal d'energia UFE

Uffizi federal da vias UVIAS

**Uffizi federal
da communicaziun** UFCOM

Uffizi federal d'ambient UFAM

Uffizi federal dal svilup territorial
UFST

La Chanzlia federala

En la Chanzlia federala hai dà duas midadas persunalas impurtantas che han gi consequenzas directas era per l'organisaziun interna e la structura dal post da stab dal Cussegl federal: i sa tracta da l'elecziun dad Oswald Sigg e da Corina Casanova sco novs vicechanceliers.

Il champ d'incumbensas dal pledader dal Cussegl federal Sigg cumpiglia sper l'infurmaziun e la comunicaziun era la Biblioteca centrala dal parlament e da l'administraziun, e da nov era il center da competenza «Comunicaziun electronica cun las autoritads (CC Web)». Corina Casanova è responsabla per il vast sector Cussegl federal e da nov era per ils Servetschs linguistics centrals.

Entaifer il project «refurma da l'administraziun 2005–2007» ha era la Chanzlia federala ina funcziun impurtanta. La chanceliera federala Annemarie Huber-Hotz ha la responsabladad politica per gist quatter projects transversals e tras quai l'incumbensa da simplifitgar las proceduras, ils andaments ed ils documents, deliberar il dretg federal dal ballast, concentrar las bibliotecas ed ils servetschs da documentaziun e controllar las cumissiuns extraparlamentaras. L'intent da questa refurma cumplessiva è d'eliminar chaussas nunnecessarias, reducir duplicitads, augmentar l'effizienz da l'administraziun e cuntanscher la finala tscherts «respargns» persunals e finanziaals.

Ina rolla centrala gioga la Chanzlia federala era en la realisaziun e l'introducziun actuala d'ina cumparsa unitara da l'administraziun (CD Bund), che cum-

piglia sper la vopna svizra l'inscripziun «Confederaziun svizra» (en quatter linguas). Quest project duai esser realisà enfin la fin dal 2006.

Sector Cussegl federal Vicechanceliera

Mintgamai la mesemna precis a las 9.00 cumenza en la chasa federala vest la seduta emnila dal Cussegl federal. La **secziun fatschentas dal Cussegl federal** ha preparà ordavant ils dossiers – ina lavur da pliras emnas –, per ch'il Cussegl federal possia lura prender tozzels da decisiuns entaifer trais u quatter uras. Per quest scopo sto ella barattar tschients da documents cun ils departaments ed ils uffizis. Cunquai ch'il Cussegl federal dumonda, avant che prender decisiuns, las opiniuns da ses commembers en il rom da l'uschenunada procedura da cun-rapport, èsi spezialmain impurtant da rimnar ed evaluar quests documents. Il Cussegl federal po lura anc discutir davart eventualas divergenzas d'opiniun. La **secziun dretg** ha in'impurtanta funcziun da controlla e da consultaziun en il process legislativ e cusseglia ils departaments ed ils uffizis. Ultra da quai verifitgescha ella dal puntg da vista giuridic e formal tut las propostas inoltradas al Cussegl federal. Leschas ed ordinaziuns entran en vigur pir cun lur publicaziun uffiziala. Il **Center da las publicaziuns uffizialas** (CPU) procura ch'il *Fegl uffizial federal*, la *Colleczion uffiziala*, la *Colleczion sistematica dal dretg federal* e la *Pratica amministrativa* vegnian publicitgads a moda

speditiva e correcta en trais linguas. Questas publicaziuns cuntengnan ils documents da basa per l'activitad legislativa dal parlament, ed il dretg vertent che definescha tge che las burgaisas ed ils burgais e las autoritads astgan e ston far e che furma la basa per las decisiuns da las dretgiras. Las publicaziuns èn indispensablas per las giuristas ed ils giurists, ma era per bleras persunas privatas. Quai demussa il fatg che las versiuns electronicas da questas ovras vegnan actualmain consultadas fin a 200 000 giadas al di.

Ils **Servetschs linguistics centrals** (secziuns tudestg, franzos, talian e terminologia) procuran che las leschas e las ordinaziuns e tut ils auters texts uffizials da la Confederaziun sajan formulads a moda clera e bain chapai-vla per las burgaisas ed ils burgais. Cun las atgnas translaziuns e la controlla da las translaziuns dals uffizis procuran els che la comunicaziun da la regenza cuntanschia tut las cuminanzas linguisticas a medem temp ed en la medema qualitat. Ils Servetschs linguistics èn qua tras per uschè dir ils protecturs da la plurilinguitad da noss stadi federal. Il servetsch da translaziun englais da sia vart garantgescha per la qualitat dals texts adina pli numerus en lingua englaisa e translatescha ina part dals decrets da la Confederaziun.

In med d'agid impurtant per la comunicaziun e las translaziuns è la banca da datas terminologicas *Termdat*, in vocabulari electronic cumplessiv, ch'è vegni creà en collavuraziun cun ils servetschs linguistics da la cumissiun da l'UE. Termdat cuntegna

la terminologia tecnica e las abreviazions dals sectors da dretg e d'administraziun sco era da numerus auters sectors speziaals.

Sector planisaziun e strategia

Sustegnair incumbensas da coordinaziun e da direcziun – quai tuna pauc spectacular. Talas incumbensas èn dentant gist uschè impurtantas per il funcziunament da la Chanzlia federala sco las mesiras en cas da crisas u catastrofes. Il stab procura ch'il Cussegl federal possia ademplir sias incumbensas era sut cundiziuns difficilas. Igl è era l'incumbensa dal stab da s'occupar da las dumondas da las burgaisas e dals burgais e da procurar che quellas vegnian respundidas a moda adequata.

«Augmentar la bainstanza e garantir il svilup duravel», «dumagnar las sfidas demograficas» e «rinforzar la posiziun da la Svizra en il mund» – quai èn las directives politicas dal Cussegl federal en il rapport davart il program da legislatura 2003–2007 che la **secziun planisaziun e strategia** ha elavurà ensemen cun ils departaments. Ultra da quai maina la secziun il secretariat da la Conferenza dals secretaris generals, l'organ suprem da coordinaziun en l'administraziun federala, ed il stab da prospectiva da l'administraziun federala. Quel analysescha per incumbensa dal Cussegl federal las tendenzas e lur impurtanza per la politica da la Confederaziun.

La **secziun dretgs politics** procura ch'ils dretgs politics spezialmain impurtants per la Svizra funcziunian bain. Ella

Chanceliera federala: **Annemarie Huber-Hotz**
 Vicechancelier: Oswald Sigg
 Vicechanceliera: Corina Casanova
 Plazzas: 186,6
 Budget: 45 928 000.–

1 Chasa federala vest, 3003 Berna
 T 031 322 37 91, F 031 322 37 06
 Hansruedi Moser, Franziska Kümmerly
 www.admin.ch

cussegia ils comités d'iniziativa e da referendum, controlla las glistas da sutscriziuns inoltradas, examina las iniciativas dal pievel, organisescha las votaziuns federalas e las elecziuns dal Cussegl naziunal e tracta ils recurs cunter elecziuns e votaziuns. Ultra da quai accumpogna la secziun dretg politics emprouas pilot cun la votaziun electronica (e-voting).

La Svizra sto adina puspè dumagnar differentas situaziuns da crisa (p.ex. las inundaziuns da l'avust 2005, il tsunami dal december 2004, l'epidemia SARS dal mars 2003). Tals eveniments pon era esser ina gronda chargia e sfida per l'administraziun federala. Perquai èsi impurtant ch'ils commembers dals stabs directivs dals uffizis, departaments e da la Chanzlia federala sajan bain preparads. Diriger ed agir en situaziuns difficilas e sut in grond squitsch da temp pon ins trenar.

Las incumbensas da la scolaiziun sin nivel strategic ademplescha il **servetsch spezialisà Sco-laziun strategica da direzziun**. El organisescha segments da scolaiziun sco lavuratori u occurrenzas d'infurmaziun ed exercizis. L'exempel il pli actual en quest connex è l'exercizi da direzziun davart il tema «Epidemia en Svizra», realisà il schaner 2005. Per la planisaziun, l'organisaziun e la realisaziun collavura il servetsch cun uffizis interns e partenaris externs (p.ex. chantuns, economia, organisaziuns internaziunalas).

Sectur infurmaziun e comunicaziun Vicechancelier

Sch'i na dess betg la secziun **infurmaziun e comunicaziun**, prendess il Cussegl federal decisiuns ed instradass mesiras senza che la publicitad savess insatge da quai. Sut la direzziun dal pledader dal Cussegl federal procura la secziun per l'infurmaziun cuntinuada e transparenta da las medias e da la populaziun. A quest scopo servan tranter auter las conferenzas da medias suenter las sedutas dal Cussegl federal, che vegnan era transmessas en l'Internet (<http://www.admin.ch/ch/d/conferenza/>). In'ulteriura incumbensa centrala da la secziun è la publicaziun da las explicaziuns dal Cussegl federal davart las votaziuns dal pievel.

La **Biblioteca centrala dal parlament e da l'administraziun** è ina biblioteca scientifica che stat a disposiziun als commembers dal parlament e da l'administraziun. Grazia al sistem Alexandria è ella colliada electronicain cun ulteriuras 60 bibliotecas e centers da documentaziun da l'administraziun federala.

Sectur servetschs interns

Las incumbensas principalas dals **servetschs interns** cumpiglian il management dal persuonal, las finanzas e la contabilitad, la logistica, l'informatica, il servetsch dals salters, il management da las occurrenzas en la chasa von Wattenwyl ed en la residenza da champagna «Lohn», sco era la conferma da l'autenticitad da las sutscriziuns per autoritads da l'exteriur.

Incumbensà federal per la protecciun da datas

L'**incumbensà per la protecciun da datas** s'engascha per la protecciun da la sfera privata. El surveglia l'elavuraziun da datas personalas tras ils organs federals e tras persunas ed organisaziuns privatas. El po far examinaziuns e recumandar, en cas da violaziuns da prescripciuns, da midar u da sistir tschertas elavuraziuns da datas. Ultra da quai cussegia el era persunas privatas ed organs da la Confederaziun e dals chantuns.

Cumissiuun federala per la protecciun da datas

Questa cumissiuun da recurs giuditgescha las protestas cunter decisiuns dals organs federals (exceptà quellas dal Cussegl federal) e cunter decisiuns chantunalas en dumondas da la protecciun da datas. Ultra da quai giuditgescha ella davart recumandaziuns da l'incumbensà per la protecciun da datas en il sectur privat. Cunter las decisiuns da la cumissiuun pon ins recurrer al Tribunal federal.

Il Forum politic da la Confederaziun en il «Käfigturm» a Berna organisascha quest onn las suandantas occurrenzas:

Enfin ils 24 da mars

Attenziun virus!

In'exposiziun davart il tema «vaccinaziun». Cun ovras dal fotograf Sebastião Salgado, «The End of Polio».

24 da mars

Notg dals museums a Berna

cun program spezial en il Käfigturm

31-1 / 14-2 / 28-2 / 14-3 / 28-3 / 11-4 / 25-4

Nua èn ils cunfins da l'Europa?

In ciclus d'occurrenzas da la Biblioteca svizra da l'Europa da l'Ost e dal Forum politic da la Confederaziun

Matg – zercladur 06

Swiss Press Photo 05

Las megras fotografias da pressa da l'onn 2005

Vulais Vus survegnir infurmaziuns regularas davart las activitads en il Käfigturm? As annunziai sut www.kaefigturm.admin.ch u tramettai Vossa adressa a: Käfigturm – Forum politic da la Confederaziun, 3003 Berna.

DFAE

La Svizra crescha e prosperescha

La Svizra n'exista betg mo entaifer ses cunfins naziunals: passa 600 000 u var in dieschavel da tut las Svizras e tut ils Svizzers èn sa domiciliads, per in temp u per adina, a l'exteriur – en pajais vischins u lontans.

L'uschenunada «tschintgavla Svizra» stat fitg a cor al Departament federal d'affars externs (DFAE). Ina da sias incumbensas principals è da defender ils interess svizzers en il mund, resguardond era ils basegns da noss cumpatriots a l'exteriur. Sper las uniuns da las Svizras e dals Svizzers a l'exteriur fan savens las ambassadas ed ils consulats svizzers ina punt tranter ils emigrads e lur patria d'origin.

Entant che la defensiun dals interess svizzers è la finamira generala da nosa politica exteriura, s'engascha il DFAE en spezial per la pasch e la segirezza e per il cumbat cunter la misergia e la paupradad en il mund. Per cuntanscher meglieraziuns e progress collavura la Svizra cun auters stadis e cun organisaziuns internaziunals – in engaschament che è era en l'interess da noss pajais. Ultra da quai sa stenta il DFAE da rinforzar las reglas da convenza tranter ils stadis, ils pievels ed ils singuls umans.

Artitgel 40 alinea 1

La Confederaziun promova las relaziuns da las Svizras e dals Svizzers a l'exteriur in tranter l'auter e cun la Svizra. Ella po sustegnair organisaziuns che persequiteschan questa finamira.

Passa 600 000 persunas sin tut ils continents furman la «tschintgavla Svizra». Var in quart dad ellas ha main che 18 onns; blers giuvens da questa generaziun conuschian lur patria sulettamain dals raquints da lur geniturs. La Fundaziun per uffants svizzers a l'ester vul midar questa situaziun e pussibiltescha perquai mintg'onn a var traitschient uffants da passa tschuncanta pajais da far vacanzas en Svizra. Uschia pon ils uffants dad otg fin quattordesch onns stabilir contacts cun lur pajais d'origin, inscuntrar uffants da l'entir mund ed emprender a conuscher autras culturas.

Il Departament federal d'affars exteriurs DFAE

Il DFAE ha l'incumbensa da defender ils interess da la Svizra a l'exteriur. En il center da la politica exteriura svizra stattan las suandantas tschintg finamiras:

- **promover la convivenza paschavla dals pievels**
- **respectar ils dretgs umans e promover la democrazia**
- **defender ils interess da l'economia svizra a l'exteriur**
- **mitigiar la paupradad e la misergia en il mund**
- **mantegnair las basas da vita natiralas.**

Secretariat general

Il Secretariat general è il post da stab dal DFAE. El sustegna la scheffa dal departament en sia funcziun directiva ed en la preparaziun da las tractativas en il Cussegl federal. El è responsabel per la lavur da publicitad e tgira ils contacts cun ils auters stabs dals departaments e cun il parlament. Ultra da quai surveglia ed accumpogna el las ambassadas ed ils consulats ensemen cun l'inspecturat diplomatic e l'inspecturat da consulats e finanzas. El è responsabel per la coordinaziun da la telematica dal departament e per il resguard da l'egualitad da las schanzas en il DFAE.

Plazzas: 56,2
Budget: 7 894 000.–
Secretari general: Peter Müller
www.eda.admin.ch

Secretariat da stadi

Il secretari da stadi e directur politic è il partenari da discussiun principal dal Cussegl federal per dumondas da la politica exteriura. El è responsabel per la concepziun e la planisaziun da rapports destinads a las autoritads politicas.

El represchenta la scheffa dal departament tenor basegn, per exempel en sedutas da las cumissions per la politica exteriura dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. El s'inscuntra regularmain cun ses collegas d'uffizi a l'exteriur ubain a Berna. Tranter ses dossiers principals figureschan la collavuraziun cun l'ONU, il svilup da las

relaziuns cun l'UE e las activitads multifaras en il sector da la politica da segirezza e da pasch. Il Secretariat da stadi cumpiglia la Direcziun politica sco era il Servetsch da protocol, il Center per analisa e studis prospectivs ed il Center per la politica da segirezza internaziunala.

Plazzas: 265
Budget: 270 449 000.–
Secretari da stadi: Michael Ambühl
www.eda.admin.ch

Direcziun politica

Ella è l'element central da la politica exteriura svizra ed il post superiur per tut las represchentanzas a l'exteriur. En la Direcziun politica sa rimnan tut las infurmaziuns che lubeschian d'eruir e da segirar ils interess da la Svizra a l'exteriur, da conscher ils territoris da crisa e da tensiuns, da valitar las pussaivladads globalas da noss pajais, da preparar acziuns e concluder contracts davart la segirezza, la solidaritad internaziunala e la promoziun da la democrazia, dal stadi da dretg e dals dretgs umans.

La Direcziun politica è reparitada en otg divisiuns responsablas per ils sequents secturs:

- **Divisiun politica I:** Europa, Cussegl d'Europa, OSCE
- **Divisiun politica II Africa / Orient central**
- **Divisiun politica II Asia / Oceania**
- **Divisiun politica II America**
s'occupa era dals interess esters (mandats da protecciun)
- **Divisiun politica III:** ONU, preschientscha da la Svizra en las organisaziuns internaziun-

nalas, politica dal stadi da sedia, francofonia

- **Divisiun politica IV:** politica da pasch e segirezza umana, politica dals dretgs umans, politica umanitara e politica internaziunala da migraziun, operaziuns e pool d'experts per la promoziun civila da la pasch
- **Divisiun politica V:** coordinaziun da politicas sectorialas: economia e finanzas; ambient, energia e traffic; cultura, scienza e perscrutaziun
- **Divisiun politica VI:** defenda ils interess da las burgaisas e dals burgais svizzers a l'exteriur, sustegna ils compatriots en situaziuns d'urgenza e redigia las recumandaziuns per viadis a l'exteriur. Plinavant è ella responsabla per la politica da la Confederaziun concernent ils Svizzers e las Svizras a l'exteriur (colonias e scolas svizras, dretgs politics, infurmaziun etc.).

Biro d'integraziun DFAE/DFE: Il servetsch cuminaivel da la Direcziun politica e dal Secretariat statal per l'economia è responsabel per las relaziuns cun l'UE e cun l'Associaziun europeica da commerzi liber (EFTA).

Preschientscha svizra (PRS), che fa part administrativamain da la Direcziun politica, vul intermediar in maletg autentic e viv da noss pajais, crear chapientscha e simpatia per la Svizra e far valair sia diversitad ed attractivitat.

Plazzas e budget: *cuntegnids en las cifras dal Secretariat da stadi*
Schef: Urs Ziswiler
www.eda.admin.ch

Scheffa dal departament:

Micheline Calmy-Rey

i Chasa federala vest, 3003 Berna
T 031 322 31 53, F 031 324 90 47
Ivo Sieber, Jean-Philippe Jeannerat,
Carine Carey, Lars Knuchel
www.eda.admin.ch

Represchentanzas diplomaticas e consularas da la Svizra a l'exteriur

L'incumbensa principala da la rait da represchentanzas è da defender ils interess da la Svizra visavi auters stadis ed en organisaziuns internaziunalas. La rait exteriura presta era numerus servetschs en favur da burgais svizzers a l'exteriur e per l'economia. Da las represchentanzas a l'exteriur fan part ambassadas, consulats generals, consulats, missiuns multilateralas e biros da cooperaziun.

Plazzas: 1 960,4
Budget: 285 213 000.–
www.eda.admin.ch

Direcziun per resursas e la rait exteriura

Ella dirigia las resursas (persunal, finanzas) per realisar las finamiras da la politica exteriura ed administrescha la rait da las represchentanzas svizras a l'exteriur. Ella procura per servetschs consulars effizients ed è responsabla per la segirezza da las represchentanzas a l'exteriur e da lur personal. Ella presta ils servetschs necessaris per la gestiun dal departament (logistica, telematica, instruments da gestiun e da controlling). La legislaziun, l'applicaziun dal dretg e la cussegliaziun giuridica per il departament (cun excepziun dal sector dretg internaziunal) fan medemamain part da ses champ d'incumbensas. Ad ella sutstata la Centrala da viadis da la Confederaziun che organisescha e cumpra viadis da servetsch internaziunals.

Plazzas: 291,8
Budget: 82 127 000.–
Directur: Martin Dahinden
www.eda.admin.ch

Direcziun per dretg internaziunal public

Il dretg internaziunal public ha gia adina giugà ina rolla prioritara en la politica exteriura da la Svizra, pertge ch'ina politica exteriura che sa basa sin il dretg internaziunal è credibla, previsibla ed orientada a valurs.

La Direcziun per dretg internaziunal public, «conscienza giuridica» dal DFAE e center da competenza da la Confederaziun per dumondas dal dretg internaziunal, procura che la Svizra respectia sias obligaziuns da dretg internaziunal, tant sin plaun naziunal sco era internaziunal. Per quest intent partecipa ella a las negoziaziuns da contracts internaziunals, a la conclusiun e la realisaziun da quels e s'engascha per far valair ils dretgs da la Svizra a l'exteriur.

Il champ d'activitad da la Direcziun per dretg internaziunal public è fitg vast e cumpiglia era la neutralitad, ils dretgs umans ed il dretg internaziunal umanitar, dumondas giuridicas da la collavuraziun transcunfinala sco era da la navigaziun sin il Rain e sin l'auta mar.

Igl è tradiziun che la Direcziun per dretg internaziunal public tgira era las relaziuns cun il Principadi da Liechtenstein.

Plazzas: 50
Budget: 11 288 000.–
Directur: Paul Seger
www.eda.admin.ch

Direcziun per svilup e cooperaziun DSC

La DSC cumpiglia trais secturs d'activitad internaziunala:

- cooperaziun bilaterala e multilaterala al svilup
- agid umanitar, inclus Corp svizzer d'agid umanitar
- cooperaziun cun l'Europa orientala.

La direcziun fa acziuns directas, sustegna programs d'organisaziuns multilateralas, sustegna e gida a finanziaziun programs d'ovras d'agid svizras ed internaziunalas.

La finamira da la collavuraziun al svilup è il cumbat cunter la paupradad tenor il motto: gidar per gidar sasez. La DSC promova per exempel l'autonomia economica e statale, gida a megliar las cundiziuns da produciun ed a schiar ils problems da l'ambient e s'engascha per pussibilitar a la populaziun la pli disfavourisada l'access a la furmaziun ed al provediment sanitar da basa.

La finamira da l'agid umanitar è da salvar vitas umanas e da mitigiar las suffrientschas. Per pudair ademplir questa incumbensa trametta el suentar catastofas da la natira u conflicts armads il Corp svizzer d'agid umanitar en las regiuns perturgadas e sustegna autras organisaziuns partenarias.

La DSC sustegna ils pajais da l'Europa orientala e da la Comunitad dals stadis independents (CSI) sin lur via a la democrazia ed a l'economia libra.

Las competenzas tecnicas da la DSC èn organisadas en il sector «Resursas tematicas». L'accent vegn mess sin la prevenziun da conflicts, la buna gestiun governativa, il svilup social, la lavur ed il gudogn, las resursas naturalas e l'ambient.

Entant che l'agid umanitar succeda mintgamai là nua ch'el è il pli necessari, sa concentrescha la cooperaziun bilaterala al svilup sin 17 pajais prioritars en l'Africa, l'Asia e l'America latina. La cooperaziun tecnica cun l'Europa orientala sa concentrescha sin indesch pajais da l'Europa dal sidost e da la CSI. Sin plaun multilateral lavura la DSC surtut cun las organisaziuns da l'ONU, da la banca mundiala e da las bancas regionalas per il svilup.

Plazzas: 534,2
Budget: 1 289 572 000.–
Directur: Walter Fust
www.deza.admin.ch

Il Departament federal da l'intern

DFI

Segirar l'avegnir

Il Departament federal da l'intern è propi in «departament dal mintgadi»: el tracta temas e dossiers che pertutgan la vita da mintgadi da la populaziun – per exempel la prevenziun per la vegliadetgna (AVS e cassas da pensiun), las assicuranzas da malsauns, d'accidents e d'invaliditad, la controlla da victualias, la prevenziun da toxicomania e d'aids, la perscrutaziun e furmaziun, la promoziun da la cultura, la politica da famiglia, l'egualitad tranter dunna ed um, l'egualitad dals umans impedids, il cumbat cunter il rassissem, la statistica, l'archivaziun e betg il davos era las prognosas da l'aura.

Il mund sa mida, la societad sa mida, ed ina politica che prenda serius las preoccupaziuns dals umans, sto s'adattar a quests svilups. Ina da las grondas sfidas en il sector da la segirezza sociala è da mantegnair quai che nus avain acquistà, segirond a lunga vista la finanziaziun dal sistem.

Grondas sfidas datti era en il sector da la perscrutaziun e da la furmaziun. La savida è ina resursa centrala da nosa societad, e schizunt tranter ils stadis regia ina ferma concurrenza sin quest champ.

Artitel 111 alinea 2

La Confederaziun procura che l'assicuranza per vegls, survivents ed invalids sco er la prevenziun professionala possian ademplir lur intents permanentain.

Cun quai èn tuts d'accord, ma cura ch'i sa tracta da dir co che la Confederaziun duaja realisar quai, èn las opiniuns divididas. Reducir tschertas prestaziuns? Augmentar las contribuziuns u il dumber d'assicurads? Limitar il dumber da las persunas cun dretg ad indemnizaziuns? U simplamain sperar che la creschientscha economica schlia tut ils problems? Forsa è la soluziun da chattar insanua tranteren – ma nua exactamain?

Il Departament federal da l'intern DFI

Secretariat general

Il Secretariat general ademplescha incumbensas da planisaziun, coordinaziun e controlla; el funcziuna sco ina sort da relais tranter il schef dal departament ed ils uffizis federals. El coordinescha las resursas e furnescha servetschs da logistica e d'informatica per il DFI. La partiziun da dretg dal Secretariat general è plinavant incumbensada cun la surveglianza da fundaziuns naziunalas ed internaziunalas d'util public. Il secretariat da la Cumissiun federala cunter il rassissem e l'uffizi federal per l'egualitad da personas cun impediments è integrads en il Secretariat general.

Secretariat general
Plazzas: 59, budget: 17 000 000.–
CSI Plazzas: 66, budget: 17 100 000.–
Secretari general: Pascal Strupler
www.edi.admin.ch

Uffizi federal per l'egualitad tranter donna ed um UFEQ

Ils temas centrals da l'uffizi per il 2006 èn l'egualitad en la vita professiunala, l'egualitad da las pajas, il cumbat cunter mulestas sexualas al plaz da lavur, la cumptabilitad tranter la vita familiara e professiunala sco era la violenza cunter dunnas ed umens. En l'uffizi, ch'è activ sin plaun internaziunal, èn integrads il Center da documentaziun per dumondas da la donna ed il secretariat da la Cumissiun federala per dumondas da la donna.

Plazzas: 12
Budget: 7 100 000.–
Directura: Patricia Schulz
www.equality-office.ch

Uffizi federal da cultura UFC

L'UFC è activ en la promoziun e l'intermediaziun da la cultura, en la protecciun da la patria e la tgira da monuments. El è responsabel per la collecziun d'art da la Confederaziun, la Biblioteca naziunala svizra ed il Museum naziunal svizzer e procura ch'ils interess da la protecciun dal maletg dal lieu e da l'archeologia vegnian resguardads. L'uffizi sustegna l'activitad creativa sin il sector dal film, da l'art e dal design e promova ils interess da las diversas communitads linguisticas e culturalas. L'artitgel da cultura en la Constituziun federala dat la chaschun da reorganisar la politica e la promoziun culturala da la Confederaziun e la collavuraziun cun ils chantuns e las vischnancas sco era cun privats. La procedura da consultaziun areguard la lescha federala davart la promoziun da la cultura e la revisiun da la lescha davart la fundaziun Pro Helvetia è terminada ed il project vegn suttamess al parlament. Questa legislaziun sco era la reorganisaziun dal Museum naziunal svizzer èn las incumbensas principalas da l'uffizi per l'onn 2006.

Plazzas: 213
Budget: 190 700 000.–
Directur: Jean-Frédéric Jauslin
www.bak.admin.ch

Biblioteca naziunala svizra

Sco suletta unitad da l'UFC vegn la Biblioteca naziunala svizra manada dapi il 1-1-2006 cun mandat da prestaziun e budget global. Ella ha l'incumbensa da collectar, conservar e render

accessiblas tut las publicaziuns che han in connex cun la Svizra. Ella cumpiglia ultra da quai numerusas collecziuns spezialas; las pli impurtantas èn l'Archiv svizzer da litteratura e la Collecziun grafica. Il Centre Dürrenmatt de Neuchâtel fa medemmain part da la Biblioteca naziunala svizra.

Plazzas: 112
Budget: 23 000 000.–
Directura: Marie-Christine Doffey
www.snl.ch

Archiv federal ARF

L'Archiv federal conservescha, intermediatescha e renda accessibels ils documents impurtants dal stadi federal svizzer dal 1798 fin oz. Sin in spazi da passa 46 kilometers archivescha el documents originals sco la Constituziun federala, documents administrativs, fotografias, films, documents sonors u bancas da datas. L'archivaziun da quests documents è indispensabla per garantir la cuntinuitad e la trasparenza dal stadi da dretg e permetta a las burgaisas ed als burgais da controllar l'activitad da la regenza e da l'administraziun sin ina basa democratica. L'Archiv federal, sco servetsch istoric spezialisà da la Confederaziun, furnescha las infurmaziuns da basa per la perscrutaziun istorica, culturala e sociala. Actualmain è l'ARF vidlonder da sviluppar ina metoda per archivar a lunga vista datas e documents electronics, cun la finamira da segirar a lunga vista la memoria digitala da la Svizra.

Plazzas: 49
Budget: 11 900 000.–
Directur: Andreas Kellerhals
www.bar.admin.ch

Uffizi federal da meteorologia e climatologia MeteoSvizra

Il servetsch meteorologic naziunal MeteoSvizra observa l'aura da di e da notg, elavura previsiuns meteorologicas ed avertescha las autoritads e la populaziun en cas da privel da buraschas, fermas plievigias, urizis u grondas chailiras. El furnescha previsiuns da l'aura spezialisadas per l'economia, sco era per sportists e lavurants che sa movan en il liber. Ultra da quai presta el servetschs meteorologics complessivs per l'aviazion civila, militar e privata.

Ils scenziads da MeteoSvizra s'engaschan en projects da perscrutaziun e da svilup che permettan da chapir meglier l'aura ed il clima en il territori alpin e tgeran il contact ed il barat cun ils pajais vischins. MeteoSvizra collavura en gremis internaziunals impurtants, tranter auter è l'uffizi il represchentant uffizial da la Svizra en la World Meteorological Organization a Geneva. L'onn 2006 festivescha MeteoSvizra ses giubileum da 125 onns.

Plazzas: 255
Budget: 76 500 000.–
Directur: Daniel K. Keuerleber-Burk
www.meteoschweiz.ch

Uffizi federal da sanidad publica UFSP

La finamira da l'UFSP è da promover la sanidad da tut ils umans che vivan en Svizra. D'ina vart vul el render abel il singul burgais da surpigliar la responsabladad per l'atgna sanidad, da l'autra vart vul el che la promoziun da la sanidad, la prevenziun e la protecciun da la sanidad sco

Schef dal departament:
Pascal Couchepin

1 Inselgasse, 3003 Berna
T 031 322 80 33, F 031 322 10 15
Jean-Marc Crevoisier, Katja Zürcher
www.edi.admin.ch

era il tractament da malsognas e d'accidents vegnian realisads a moda globala e coerenta, per che mintgin possa profitar dal meglier sistem da sanadad pussaivel. Perquai s'occupa l'UFSP da temas sco epidemias e malsognas infectusas, prevenziun da toxicomania e d'autras dependenzas, segirezza da victualias, protecciun cunter radiazions e canera, controlla da substanzas toxicas e chemicas, perscrutaziun da las cellas da basa, bioterrorissem, assicuranzas da malsauens e d'accidents. Sper las dumondas anc adina actualas davart in'assicuranza da malsauens sociala, metta la Confederaziun en discussiun il 2006 novas reglamentaziuns per la perscrutaziun da l'uman. Quellas duain rinforzar la Svizra sco lieu da perscrutaziun e garantir la protecciun e la dignitad da las personas pertutgadas.

Plazzas: 397
Budget: 2 588 000 000.–
Directur: Thomas Zeltner
www.bag.admin.ch

Uffizi federal da statistica UST

L'UST orientescha davart il stadi ed il svilup da la Svizra en numerus secturs da la vita e permetta uschia da cumparegliar la situaziun da noss pajais cun quella d'auers stadis. El furnescha las infurmaziuns quantitativas per chapir il preschent e planisar il futur. L'Annuari statistic da la Svizra, la *Survista statistica da la Svizra* e surtut il portal d'Internet dattan ina survista da las infurmaziuns e permettan d'aprofundar l'ina u l'otra tematica. Ils principals centrals da tut ils servetschs da l'UST èn l'orienta-

ziun als basegns da la clientella, il caracter scientific, la protecciun da las datas e l'actualitad. La finamira principala per il 2006 è da cumenzar cun la realisaziun da la cunvegna davart la statistica cun l'UE (Bilateralas II).

Plazzas: 470
Budget: 108 800 000.–
Directura: Adelheid Bürgi-Schmelz
www.statistik.admin.ch

Uffizi federal d'assicuranzas socialas UFAS

La Svizra dispona d'ina buna rait d'assicuranzas socialas. Ella è ina basa essenziala per garantir l'existenza da personas dischavantiadas e pussibilitar a tuts da viver en dignitad. En ses sector da cumpetenza – che cumpiglia l'AVS, l'assicuranza d'invaliditad, las prestaziuns supplementaras, la prevenziun professiunala (cassas da pensiun), l'urden da cumpensaziun dal gudogn per personas en servetsch militar e l'indemnisaziun en cas da maternitad ed ils supplements da famiglia en l'agricultura – garantescha l'UFAS che la rait d'assicuranzas socialas restia solida. El controlla la lavur dals organs d'execuziun e prepara l'adattaziun permanenta da las leschas a las midadas socialas. En tscherts cas è l'uffizi era sez l'organ d'execuziun. Da preschent ha l'UFAS l'incumbensa da consolidar l'AVS (nov project da revisiun) e l'AI (5avla revisiun). Per il bainstar social impunda la Confederaziun en total stgars 13,8 milliardas francs, damai var in quart da ses budget.

Plazzas: 213
Budget: 10 831 700 000.–
Directur: Yves Rossier
www.bsv.admin.ch

Secretariat da stadi per furmaziun e perscrutaziun SFP

Il Secretariat da stadi per furmaziun e perscrutaziun è l'autoritad federala per dumondas d'interess nazional ed internaziunal da la furmaziun superiura ed universitara, da la perscrutaziun e da l'astronautica. El prepara e realisescha las decisiuns per ina politica coerenta en il sector da la scienza, da la perscrutaziun e da las scolas autas. Ses champs da lavur cumpiglian la coordinaziun da la politica nazionala da perscrutaziun e d'instrucziun superiura, la promoziun da las universitads chantunales, ils examens da maturitad federals, ils stipendis, ils programs da furmaziun europeics, la cooperaziun internaziunala en il sector da la furmaziun, la promoziun da la perscrutaziun (sur il Fond nazional svizzer e las academias scientificas), las organizaziuns ed ils programs da perscrutaziun internaziunals, ils contacts cun ils partenaris a l'exteriur e la promoziun da las relaziuns internaziunales, la cooperaziun internaziunala e la coordinaziun interdepartamentala en il sector da l'astronautica, la preparaziun e la controlla dal mandat da prestaziun affidà al Sector da las SPF.

Plazzas: 115
Budget: 1 736 900 000.–
Directur: Secretari da stadi Charles Kleiber
www.sbf.admin.ch

Sector da las Scolas politecnicas federalas Sector da las SPF

Il sector da las SPF è in sistem coerent d'universitads tecnic-scientificas e d'instituziuns da perscrutaziun. Las duas SPF e la gruppa dals instituts da perscu-

taziun (PSI, WSL, EMPA ed EAWAG) vegnan manadas sin nivel strategic dal Cussegl da las SPF, che sa cumpona da duresch personalitads da la scienza, da l'economia e da la politica. 12'000 collavuraturAs e var 20'000 studentAs e doctorandAs prestan servetschs excellents sin il pli aut nivel scientific en stretga collavuraziun cun la societad, l'economia e las scolas autas en Svizra ed a l'exteriur. Las finamiras principalas da la planisaziun strategica 2004–2007 dal Cussegl da las SPF è da dinamisar e reformar l'instrucziun universitara e d'occupar ina posiziun determinanta en la perscrutaziun internaziunala.

Plazzas: 12 000
Budget: 1 880 400 000.–
President dal Cussegl da las SPF:
Alexander J.B. Zehnder
www.ethrat.ch

Institut svizzer per products therapeutics Swissmedic

Per proteger la sanadad dals umans e dals animals controlla Swissmedic tut ils medicaments e products therapeutics che vegnan utilisads en la medischna umana e veterinara. El garantescha che sulettamain products segirs, effizients e d'auta qualitad vegnan mess sin fier. La controlla detagliada dals products therapeutics cumpiglia era l'identificaziun tempriva da novas ristgas e la realisaziun immediata da mesiras relevantas per la segirezza. Sco istanza da controlla e center da cumpetenza svizzer per products therapeutics contribuescha Swissmedic a moda decisiva a l'aut nivel dal sistem da sanadad svizzer.

Plazzas: 280
Budget: 65 000 000.–
Directur: Franz Schneller
www.swissmedic.ch

Il Departament federal da giustia e polizia

DFGP

Per ina buna convivenza dals umans

Il Departament federal da giustia e polizia ha ina vasta paletta d'activitats. El s'occupa da temas sociopolitics, sco per exempel la convivenza da Svizzers e persunas da l'exteriur, dumondas d'asil, la segirezza interna u il cumbat cunter la criminalitad. Il champ d'incumbensas dal DFGP cumpiglia era ils fatgs dal stadi civil e dumondas dal dretg da burgais, la surveglianza dals gieus da fortuna u l'elavraziun da las basas giuridicas e dals meds necessaris per la collavuraziun internaziunala da giustia e polizia. Il 2006 sa concentreschan las activitats dal departament sin las sfidas permanentas sco la meglieraziun da las cundiziuns da basa economic-giuridicas (revisiun parziala dal dretg d'obligaziuns: dretg da la societad anonima, adattaziun da la lescha davart il dretg d'autur a las novas tecnologias da comunicaziun), creaziun d'in Tribunal federal da patentas, revisiun da la procedura penala, diversas mesiras en il sector da la segirezza interna, dal cumbat cunter il terrorissem e la criminalitad organisada sco era la politica d'asil e dals esters.

Artitel 5 alinea 2

L'activitad dal stadi sto esser en l'interess public ed en proporziun a l'intent.

Anc avant paucs onns avessan nus gi fadia d'acceptar controlas minuziusas da nosa bagascha e da nosa vestgadira. Oz ans essan nus disads a quellas, ellas èn daventadas normalas e necessarias, sco qua a la piazza aviatica da Belpmoos. Conscients che las ristgas èn oz pli grondas che anc avant in temp, acceptain nus questas restricziuns a favur da dapli segirezza.

Il Departament federal da giustizia e polizia DFGP

Secretariat general

Sco post da stab creescha il Secretariat general las cundiziuns per ch'il schef dal departament possa ademplir sias incumbensas en la regenza e visavi la publicitad. El inizescha, planisescha e coordinescha las activitads dal DFGP e prepara las basas da decisiun per las fatschentas dal Cussegl federal, dal parlament e dal departament. Ultra da quai gida el ils uffizis dal DFGP a planisar e realisar lur finamiras. Il Servetsch da recurs dal DFGP, l'istanza da recurs interna da l'administraziun, tracta recurs inoltrads al departament. Quest servetsch vegn integrà l'onn 2007 en il nov Tribunal administrativ federal.

Il **Center da servetsch d'informatica (CSI)** tgira e sviluppa las applicaziuns d'informatica dal departament.

Plazzas: 149, CSI: 133
Budget: 21 700 000.–, CSI: 41 700 000.–
Secretari general: Walter Eberle
Responsabel CSI: Christian Baumann
www.ejpd.admin.ch

Uffizi federal da giustizia UFG

L'UFG elavura la legislaziun en ils secturs da dretg civil, dretg penal, dretg da scussiu e da concurs, dretg internaziunal privat, dretg public e dretg administrativ. Plinavant cusseglia el ils

departaments ed ils uffizis en tut las dumondas da la legislaziun. El ha la surveglianza suprema dal register da commerzi, dal stadi civil e dal register funsil sco era da l'execuziun da chastis. Ultra da quai maina el il register penal svizzer. En cas da recurs administrativs prepara el ils sbozs da decisiun per mauns dal Cussegl federal. L'organisaziun da project per instituir ils novs tribunals federals (il Tribunal penal federal ed il Tribunal amministrativ federal) è subordinada administrativamain a l'UFG.

Sin plaun internaziunal represententa l'UFG la Svizra avant ils organs dals dretgs umans a Strasbourg ed en numerusas organisaziuns; plinavant è el il post central en cas internaziunals da rapiment d'uffants. El collavura cun autoritads da l'exteriur en il sector da l'assistenza giudiziala e da l'extradiziun.

Plazzas: 225
Budget: 134 400 000.–
Directur: Heinrich Koller
(a partir dals 1-7-06: Michael Leupold)
www.bj.admin.ch

Uffizi federal da polizia fedpol

En il sector da la segirezza interna serva l'uffizi sco center d'infurmaziun, da coordinaziun e d'analisa per ses partenaris chantunals ed internaziunals. D'ina vart s'occupa el d'incumbensas preventivas, sco per exempel la protecziun dal stadi e las mesiras per proteger persunas ed objects periclitads, da l'autra vart è el era activ en il

rom da la persecuziun penala, oravant tut en il cumbat cunter la criminalitad organisada.

Fedpol coordinescha las proceduras d'inquisiziun, ma fa era sez retschertgas en ils secturs dal commerzi da meds narcotics (inclus la finanziaziun da quel) e da daners fauss. Ultra da quai maina el il post d'annunzia da cas da lavada da daners suspectus. Dapi il 2002 fa fedpol era atgnas inquisiziuns, sut la direcziun dal procuratur public federal, en cas da gronda criminalitad (criminalitad organisada, lavada da daners suspectus, corruzziun).

Plazzas: 740
Budget: 186 700 000.–
Directur: Jean-Luc Vez
www.fedpol.ch

Uffizi federal da migraziun UFM

L'Uffizi federal da migraziun (UFM) è cumpetent per tut las dumondas dal dretg d'asil e dals esters. El reglescha l'immigraziun en Svizra e l'access al margà da lavur. El decida tgi che vegn reconuschì sco fugitiv e survegn protecziun. Ils esters che vivan permanentamain en Svizra duain s'integrar uschè bain sco pussaivel, sche necessari cun agid dal stadi. Ensem cun las vischnancas ed ils chantuns è l'UFM era cumpetent per las nateralisaziuns. L'uffizi promova era il return voluntari e sustegna la repatriaziun da requirents d'asil rinviads sco era da persunas da l'exteriur senza permissiun da dimora. Per tut quai che pertutga

la migraziun tgira l'UFM il dialog cun ils pajais d'origin e da transit ed era cun ils auters pajais d'accoglientscha.

Il 2006 sa concentreschan las activitads da l'uffizi sin las revisiuns da la lescha davart ils esters e la lescha d'asil sco era sin las lavurs da realisaziun correspundentas. Ultra da quai vul l'uffizi adattar las structures d'asil a la situaziun actuala e meglierar l'integraziun dals esters en Svizra.

Plazzas: 610
Budget: 849 600 000.–
Directur: Eduard Gnesa
www.bfm.admin.ch

Procura publica federala PPF

La Procura publica federala, subordinada administrativamain al DFGP, è sco autoritad independenta da persecuziun penala cumpetenta per l'inquisiziun e l'accusaziun da delicts ch'èn drizzads cunter la Confederaziun u che tangeschan fermamain ils interess da quella, sco per exempel il spionagi, delicts uffizials d'employads federals, delicts en connex cun material explosiv u material radioactiv. A la PPF è era affidada la persecuziun penala e l'execuziun da l'assistenza giudiziala en cas interchantunals resp. internaziunals complexes da criminalitad organisada e da terrorissem, lavada da daners suspectus, corruzziun e criminalitad economica. Il procuratur general da la Confederaziun, ils dus procuraturs generals supplements da la Confederaziun ed

Schef dal departament:
Christoph Blocher

i Chasa federala vest, 3003 Berna
T 031 322 18 18, F 031 322 40 82
Livio Zanolari
www.ejpd.admin.ch
info@gs-ejpd.admin.ch

ils procuraturs federali mainan las proceduras penales federalas en stretga collavraziun cun la Polizia criminala federala da l'Uffizi federal da polizia e sut la surveglianza dal nov Tribunal penal federal a Bellinzona, avant il qual els sustegnan era l'accusaziun en las proceduras penales ch'els sezs u ils inquisiturs federali han manà.

Plazzas: 114
Budget: 28 700 000.–
Procuratur general da la Confederaziun:
Valentin Roschacher
www.ba.admin.ch

Uffizi federal da metrologia e d'accreditaziun METAS

Il METAS è il center da servetschs da mesiraziun e d'accreditaziun a favur da la scienza, da l'economia e da la societad. 144 laboratoris d'auta tecnologia servan a realisar unitads da mesira coordinadas sin plaun internaziunal ed a lur derasaziun. L'uffizi surveglia ultra da quai l'utilisaziun d'instruments da mesirar en ils secturs da commerzi, traffic, segirezza publica, sanadad e protecziun da l'ambient. El instruescha e cusseglia ils bulladers ed ils posts da bul e surveglia l'execuziun tras ils chantuns.

Il Servetsch d'accreditaziun svizzer giuditgescha ed atesta la cumpetenzza da laboratoris, servetschs d'inspeziun ed organs da certificaziun da products, systems da management e personal.

Plazzas: 157
Budget: 32 100 000.–
Directur: Wolfgang Schwitz
www.metas.ch

Institut federal da proprietad intellectuala IPI

L'institut cusseglia las autoritads federalas e represchenta la Svizra a l'exteriur en connex cun dumondas da la proprietad intellectuala. Tgi che vul annunziar en Svizra in'invenziun per la patentaziun, laschar registrar ina marca u in design, sa drizza a l'IPI. Sper ils dretgs da proprietad industrialia s'occupa el era dal dretg d'autur, per il qual el na maina però betg in register. L'institut ha access a passa 50 milliuns documents da patenta da var 80 pajais e po documentar passa 460 000 marcas protegidas en Svizra. Infurmaziuns davart technologies e patentas, retschertgas davart marcas protegidas e curs da scolaziun davart la proprietad intellectuala cumpletteschon la purschida.

Sin il sector da la legislaziun vegn l'IPI a s'occupar l'onn 2006 oravant tut dals suandants projects: l'adattaziun da la lescha davart il dretg d'autur a las novas technologies da comunicaziun e la creaziun d'in Tribunal federal da patentas e d'in reglament professional per advocats da patenta.

Plazzas: 209
Budget: 69 300 000.– (svieuta)
Directur: Roland Grossenbacher
www.ige.ch

Cumissiuon svizra da recurs en fatgs d'asil CRA

La CRA è ina dretgira administrativa speziala che giuditgescha sco davosa istanza davart recurs cunter decisiuns d'asil e d'expulsiun da l'Uffizi federal da migraziun (UFM). Ella è indipendente en sias decisiuns e sutmessas sulettamain a la lescha. Administrativamain stat la cumissiuon sut la surveglianza dal Cussegl federal e sut la surveglianza suprema da l'assemblea federala. Las decisiuns ch'interessan in vast public vegnan publicadas en la collecziun da giurisprudenza *EMARK*.

La Cumissiuon svizra da recurs en fatgs d'asil vegn remplazzada l'onn 2007 tras il Tribunal amministrativ federal.

Plazzas: 160 (incl. derschaders/-dras)
Budget: 22 200 000.–
President: Bruno Huber
www.ark-cra.ch

Institut svizzer da dretg cumparativ ISDC

L'institut cusseglia ils scienziads en dumondas giuridicas ed elavura expertisas giuridicas davart il dretg ester ed il dretg internaziunal privat e public per autoritads federalas, organizaziuns internaziunalas, dretgiras e privats, en emprima lingua advocats e notars. La biblioteca da l'ISDC cuntogna pli che 280 000 ovras en passa 60 linguas. Il catalog po vegnir consultà sut www.isdc.ch.opac. Unica en l'Europa è la collecziun da dretg chinai ed arab. Integrà en l'in-

stitut è era in center da documentaziun che rimna documents uffizials da l'UE ed autras ovras davart quest tema. L'ISDC organisescha mintg'onn colloquis tranter experts svizzers e da l'exteriur davart temas giuridics actuals. L'institut furnescha ad experts da l'entir mund infurmaziuns autamain spezializadas e per part raras.

Plazzas: 33
Budget: 7 100 000.–
Directur: (betg anc designà)
www.isdc.ch

Cumissiuon federala da bancas da giuè CFBG

Sco autoritad legala da surveglianza controllescha la CFBG che las prescripziuns relevantas vegnian resguardadas e relascha las disposiziuns necessarias per l'execuziun da la lescha davart las bancas da giuè. En cas da cuntravenziuns cunter questa lescha è ella l'autoritad da persecuziun e da giudicament. Ultra da quai fixescha ed incassescha ella la taxa sin las bancas da giuè.

Plazzas: 35
Budget: 6 800 000.–
Directur: Jean-Marie Jordan
www.esbk.admin.ch

**Il Departament federal da defensiun,
proteccziun da la populaziun e sport**

DDPS

Adina pront da reagir

En il pli grond departament da la Confederaziun s'engaschan mintga di passa 12 000 collavuraturas e collavuratur per la segirezza, la proteccziun e las activitads sportivas da la populaziun svizra. Per ademplir questas incumbensas è il DDPS dividi en quatter secturs: Defensiun, Protecziun da la populaziun, Sport ed armasuisse.

L'armada, la protecziun da la populaziun e las instituziuns civilas collavuran stretgmain per garantir la segirezza. Ellas porschan agid e protecziun en Svizra ed a l'exteriur. Lur champ d'incumbensas cumpiglia per exempel la surveglianza da las ambassadas, l'agid en cas da catastrofas da la natira, la protecziun da las conferenzas internaziunalas, il sustegniment dal corp da guardias da cunfin e la promoziun da la pasch, che contribuescha essenzialmain a la segirezza internaziunala ed uschia era a la segirezza da la Svizra. Il DDPS sa prepara ultra da quai per pudair reagir da tut temp sin ina midada da la situaziun relevanta per la politica da segirezza en Svizra ed a l'exteriur. Armasuisse, il center d'acquisiziun e da tecnologia dal DDPS, procura ch'il departament haja adina a disposiziun avunda material modern per ademplir sias incumbensas. Il DDPS procura era che la gliעד sa movia avunda e presta uschia ina contribuziun impurtanta a la sanadad da l'entira populaziun svizra. Cun l'Uffizi federal da sport promova il departament il sport sin plaun naziunal.

Las sfidas dal DDPS per l'onn 2006: sviluppar vinavant l'armada e la protecziun da la populaziun, nizzegiar las sinergias entaifer il departament, ademplir l'incumbensa cun adina pli paucas resursas e far las preparativas per il Campiunadi europeic da ballape 2008.

Artitgel 185 alinea 1

Il Cussegl federal prenda mesiras per mantegnair la segirezza externa, l'indipendenza e la neutralitad da la Svizra.

... e per quai stattan a disposiziun tranter auter 33 F/A-18 e 54 Tiger da l'Aviatica militar. En temps da pasch procuran els sco polizia sgulanta per in traffic aviatic civil e militar ordinà sur la Svizra. En cas da conflicts ston els segirar il spazi d'aria e defender noss territori ensemen cun las Truppas terrestras.

Il Departament federal da defensiun, protecciun da la populaziun e sport DDPS

Secretariat general

Il Secretariat general (SG) sustegna il schef dal departament en sias incumbensas multifaras. El dirigia, coordinescha e surveglia l'engaschament optimal da las resursas en ils singuls secturs (persunal, finanzas, comunicaziun, dretg e dumondas da l'ambient).

Il SG è era responsabel per ils centers da Geneva: il Center internaziunal per la deminaziun umanitaria, il Center per la politica da segirezza ed il Center per la controlla democratica da las forzas armadas.

Plazzas: 265
Budget: 93 668 300.–
Secretari general: dr. Markus Seiler
www.vbs-ddps.admin.ch

Auditorat superior AS

Entant che las dretgiras penals per giuvenils èn competentas per delicts commess da giuvenils, s'occupa il Tribunal federal d'assicuranzas da dumondas d'assicuranza, e la giustia militar da cas che concernan l'armada.

Independentamain dal comando da l'armada e da l'amministraziun procura l'Auditorat superior che la giustia militar (las autoritads da persecuziun penala e las dretgiras militar) possa ademplir sia incumbensa.

L'auditor superior è l'accusader suprem. Sper ils dretgs processuals attribuids ad el surveglia el l'andament e l'execuziun da las proceduras penals. A basa da la Convenziun da Geneva è el

era responsabel per la persecuziun da delinquent presuntiv da guerra, independentamain da lur nazionalitad e dal lieu dal delict.

Plazzas: 16
Budget: integrà en il Secretariat general
Auditor superior: brigadier Dieter Weber
www.oa.admin.ch

Servetsch d'informaziun strategic SIS

Informaziuns ed enconuschientschas davart noss ambient relevantas per la politica da segirezza èn indispensablas per pudair prender decisziuns correctas. Pli baud che nus enconuschain las ristgas e las schanzas e pli efficientamain che nus pudain defender noss interess. Il servetsch d'informaziun eruescha las ristgas e las schanzas per la Svizra a l'exteriur. El è sutmess directamain al schef dal DDPS e survegn ses mandat da basa da la Giunta da segirezza dal Cussegl federal, la quala sa cumpona dals schefs dal DDPS, dal DFAE e dal DFGP. En il center da las activitads d'acquisiziun e d'analisa dal SIS stattan temas politics, economics, militars e tecnic-scientifics, sco la derasaziun d'armas da destrucziun en massa e lur sistems purtants, il transfer illegal da tecnologia, il terrorissem internaziunal ed il commerzi internaziunal cun armas.

Plazzas/budget: integrà en il Secretariat general DDPS
Directur: dr. Hans Wegmüller
www.vbs-snd.ch

Direcziun per la politica da segirezza DPS

La situaziun internaziunala e las sfidas per la segirezza da la Svizra sa midan cuntinuadamain. La DPS persequitescha il svilup da la situaziun ed analisescha las

consequenzas per l'armada e la protecciun da la populaziun. La DPS elavura strategias e rapports per la politica da segirezza, è responsabla per la politica da segirezza en cas d'engaschaments da l'armada en Svizra ed a l'exteriur, per la planisaziun da l'armada, l'acquisiziun d'armament e la participaziun dal DDPS e da l'armada al Partenadi per la pasch, ella coordinescha ils contacts internaziunals dal DDPS e s'occupa da la politica da controlla da l'armament e dal disch-armament. Sco post da stab sustegna la DPS il schef dal departament en sias incumbensas da direcziun.

Plazzas: 27
Budget: integrà en il Secretariat general
Directur: ambasadur Raimund Kunz
www.dsp.admin.ch

Defensiun

La situaziun da smanatscha è sa midada per la Svizra. Quai han mussà tranter auter ils attentats terroristics a New York e Londra. Il privel d'ina guerra classica tranter dus u plirs pajais n'è betg anc svani dal tutfatg en il mund occidental, en il center da las smanatschas stat però oz il terrorissem. Perquai ston ils stadis reponderar lur concepts da defensiun e da segirezza. Da quai è pertutgadas surtut las armadas – era en Svizra. Vitiers vegn il fatg ch'il stadi sto spargnar. Sin fundament da questa situaziun ha il Cussegl federal decidi ils 11 da matg 2005 da sviluppar vinavant l'armada.

La segirezza è vegnida e vegn anc adina garantida en Svizra cun meds civils, sco per exempel la polizia e la guardia da cunfins. Quests meds èn concepids uschia

ch'els pon garantir la segirezza en situaziuns ordinarias. Sch'i capita dentant insatge extraordinari e las forzas civils cuntanschan ils limits da capacitad, è l'armada pronta da surpigliar, sin dumonda e sut il comando da las autoritads civilas, engaschaments subsidiars. Quels cumpiglian sper la segirezza dal spazi era l'agid en cas da catastofas e la protecciun da las cundiziuns generalas d'existenza. Ultra da quai contribuescha l'armada svizra a la promoziun da la pasch en il rom internaziunal. L'armada sa prepara plinavant per pudair reagir sin ina midada da la situaziun relevanta per la politica da segirezza e per defender il pajais suenter in tschert temp da preparaziun.

Il sectur departamental Defensiun manà dal schef da l'armada creescha las premissas necessarias per ademplir questas incumbensas. El cumpiglia las Truppas terrestras e l'Aviatica militar, il Stab da planisaziun ed il Stab da comando da l'armada, l'Instrucziun superiura dals cadens da l'armada, la Basa logistica da l'armada e la Basa d'agid al comando. Il Stab da planisaziun da l'armada ha l'incumbensa da prevesair svilupps futurs e d'eruir las sfidas militar relevantas per l'avegnir. A basa dals resultats vegnan elavuradas las directives per la planisaziun da l'armada e da l'armament. Il Stab da comando da l'armada transpona las directives strategic-militar en operaziuns e dirigia la prontezza da l'armada. L'Instrucziun superiura dals cadens è responsabla per l'Instrucziun ed il perfecziunament dals uffiziers da milissa e dals militars da professiun da las

Schef dal departament:
Samuel Schmid

i Chasa federala ost, 3003 Berna
T 031 324 50 58, F 031 324 51 04
Jean-Blaise Defago, Dominique Bugnon,
Martin Bühler, Sebastian Hueber
www.vbs-ddps.admin.ch

Truppas terrestras e da l'Aviatica militara. La Basa d'agid al comando metta a disposiziun tut las prestaziuns da sustegn necessarias.

Ils cumandants da las Truppas terrestras e da l'Aviatica militara han la responsabladad globala per las forzas armadas correspondentas. Els procuran surtut per in'instrucziun efficazia e per la prontezza d'engaschament da las furmazions terrestras ed aviaticas da l'armada.

La logistica è la pitga purtanta da l'armada. Ella creescha las premissas necessarias per manar cun success ils engaschaments da l'armada (defensiun, agid en cas da catastrofes, segirezza interna e promoziun da la pasch) sin plaun internaziunal. La logistica cumpiglia il refurniment ed il retransport, il mantegniment, il servetsch sanitar, ils transports e l'infrastructura.

Plazzas: 10 610
Budget: 4 040 231 300.–
Schef da l'armada: cumandant da corp
Christophe Keckeis
www.armee.ch

Proteccziun da la populaziun UFPP

La Svizra n'è dapi lung temp betg pli stada pertutgada d'ina guerra, ma era en noss pajais s'augmentan adina dapli las catastrofes da l'ambient e da la natira. La proteccziun da la populaziun intervegn en cas da catastrofes e situaziuns d'urgenza sco era en cas d'in conflict armà. Per far frunt a tals eveniments procura ella per il management da crisa, la proteccziun, il salvament e l'agid. La proteccziun da la populaziun n'ha betg character militar, mabain è in sistem civil che segirescha la coordinaziun e la colla-

vuraziun tranter las tschintg organisaziuns partenarias: polizia, pumpiers, sanadad publica, servetschs technics e protecziun civila. En cas da catastrofes e situaziuns d'urgenza vegn en acziun in organ da direcziun cuminaivel.

La protecziun da la populaziun stat per gronda part en la cumpetenza dals chantuns. La Confederaziun ha dentant ina rolla impurtanta: ella è responsabla per las mesiras ch'èn da prender en cas da conflicts armads, catastrofes e situaziuns d'urgenza da dimensiun naziunala (contaminaziuns radioactivas, accidents en connex cun mirs da fermada u epidemias). Ella surveglia ils systems per alarmer la populaziun, l'infrastructura da protecziun sco era ils systems da comunicaziun necessaris per il comando. En collavuraziun cun ils chantuns elavura ella era las basas d'instrucziun e scolescha ils cadaders ed ils spezialists da la protecziun civila. Ultra da quai gida ella a sviluppar vinavant il sistem coordinà da la protecziun da la populaziun, da la perscrutaziun, dal svilup e da l'infurmaziun.

Sin plaun naziunal stat la protecziun da la populaziun da princip en la cumpetenza da l'UFPP. Per ademplir sias incumbensas dispona l'UFPP d'ina vart d'unitads d'organisaziun che s'occupan da dumondas da la concepziun e da la coordinaziun, da l'instrucziun e da l'infrastructura (da protecziun). Da l'autra vart la stattan a disposiziun servetschs spezialisads che sustegnan las autoritads e las forzas d'intervenziun a moda efficazia tant en la preparaziun sco era en cas d'urgenza concrets: la Centrala

naziunala d'alarm s'occupa mintg'on da var 400 annunzias davart incidents e donns ed il Labor Spiez è daventà ils ultims onns in partenari impurtant era per l'ONU.

Plazzas: 303
Budget: 100 323 500.–
Directur: Willi Scholl
www.bevoelkerungsschutz.ch

Sport UFSPO

Sport promova la sanadad, sport unescha e sport entusiasmescha. L'Uffizi federal da sport procura ch'il sport ed il moviment restian adina actuals – per giuven e vegl e sur tut ils cunfins socials e linguistics ora.

L'UFSPO cun sedia a Magglingen è il center da cumpetenza da la Confederaziun per il sport svizzer. El sustegna e promova il sport sin plaun naziunal en tut sias fassetas e cumpiglia ils suandants secturs: ils servetschs incumbensads cun la politica da sport, la Scol'auta federala da sport a Magglingen, l'infrastructura e la logistica, las medias ed il Centro sportivo Tenero. L'UFSPO gida a sviluppar ed a concepir la politica da sport naziunala. El sa chapescha sco plattafurma che evaluescha, sviluppa e realisescha, en collavuraziun cun ils partenaris dal sport svizzer, las finamiras e strategias per la promoziun dal sport. En il rom da la Scol'auta federala da sport procura l'UFSPO per la scolaziun, la perscrutaziun ed il svilup necessari. A Magglingen e Tenero maina el centers da scolaziun, da curs e da trenament che stattan a disposiziun a la scol'auta sco era ad associaziuns, uniuns e scolas. Las prestaziuns da l'UFSPO duain promover la sanadad da

l'entira populaziun.

Plazzas: 284
Budget: 117 772 100.–
Directur: Matthias Remund
www.baspo.ch

Armasuisse

I dat strusch ina chasada en Svizra che na posseda betg in product dad armasuisse: ina carta u in atlas. Quests products qualitativamain auts vegnan elavurads da l'Uffizi federal da topografia (swisstopo), in sector parzial dad armasuisse.

L'incumbensa principala dad armasuisse è il svilup, l'evaluaziun, l'acquisiziun, la vendita sco era la liquidaziun da material e d'edifizis civils e militars. Ella furnescha en emprima lingua servetschs per l'armada e per auters clients entaifer ed ordaifer il DDPS. Sper swisstopo, che ha la surveglianza suprema e la direcziun generala da la mesiraziun uffiziala dal pajais, fa era l'Uffizi federal per systems da comando, da telematica e d'instrucziun part dad armasuisse. Quel è responsabel per l'acquisiziun e la gestiun da tut quests systems da l'armada svizra. L'Uffizi federal per systems d'armas, vehichels e material porta la responsabladad per l'acquisiziun da tut ils vehichels, bains e servetschs necessaris per las truppas aviaticas e terrestras. Il sector Immobiliars dad armasuisse è responsabel per in'administraziun effizienta dals radund 26'000 objects dal DDPS. Il Center per scienza e tecnologia fa examinaziuns ed expertisas technicas.

Plazzas: 935
Budget: 217 095 300.–
Schef da l'armament: dr. Alfred Markwalder
www.armasuisse.ch

DDFF

Reglas per il plaz da finanzas

Ilis exempels tragics dal passà ans han mussà a moda impressiunanta: sch'ina banca è sfurzada da smetter sias activitads, po quai avair consequenzas gravantas per numerusas credituras e crediturs. Ilis respargns èn pers u vegnan restituids mo per la pli pitschna part suenter blers onns. Il medem vala era cura ch'ina assicuranza na po betg pli ademplir sias obligaziuns: las premias èn vegnidas pajadas per nagut, la garanzia tras l'assicuranza manca u la renta na vegn betg pli pajada. Ultra da quai pon tals debachels avair consequenzas negativas per l'entira economia publica.

Per reducir la probabladad ch'in institut da finanzas saja sfurzà da smetter sias activitads, ma era per auters motivs sco il cumbat cunter la lavada da daners suspectus, relascha la Confederaziun prescripziuns per il martgà da finanzas e surveglia che quellas vegnian respectadas. La legislaziun davart il martgà da finanzas (ins discorra era d'ina reglamentaziun dal martgà da finanzas) na vala betg mo per las bancas ed ils assicuraders da vita, mabain era per ils commerziants a la bursa, ils casinos sco era per autras persunas che han da far per motivs professiunals cun valurs da facultad da terzs (p.ex. administraturs da facultad, fiduziaris, stgamiaders da daners e per part era advocats).

Artitgel 98 alineas 1 fin 3

La Confederaziun relascha prescripziuns davart las bancas e la bursa; ella tegna quint da l'incumbensa e da la situaziun speziala da las bancas chantunalas. Ella po relaschar prescripziuns davart prestaziuns da servetsch finanziales sin auters secturs. Ella relascha prescripziuns davart las assicuranzas privatas.

Mintga gieu ha sias reglas, e nua che blers giogan in cunter l'auter, dovri in arbiter che procura che quellas vegnian respectadas. Spezialmain là, nua ch'i va per blers daners, dovri ina persuna nunpartischanta e respectada da tut ils «giugaders», ina persuna che ha la survista, che po admo- nìr u ordinar sancziuns en cas da surpassaments. Il medem vala per exempel era per il martgà da finanzas: quest sector sa mida a moda rasanta e fundamentala. Perquai vul la regenza federala crear ina nova autoritad da surveglianza che surpiglia las incumbensas da la Cumissiun federala da bancas, da l'Autoritad da controlla per cumbatter la lavada da daners suspectus sco era da l'Uffizi federal d'assicuranzas privatas.

Il Departament federal da finanzas DFF

Il Departament federal da finanzas planisescha ed exequescha las decisiuns dal Cussegl federal che regardan las resursas, vd. finanzas, personal, construcziuns ed informatica. Cun ses secturs centrals contribuescha el directamain a l'effizienz dal stadi social e dal plaz economic svizzer.

Secretariat general

Il Secretariat general è l'organ da stab central dal schef dal departament. Ses champs d'activitad principals èn la planisaziun, il controlling, la communicaziun e las resursas. L'incumbensa dal stab da planisaziun e da controlling è da rimnar, elavurar e valitar las infurmaziuns relevantas per la direcziun. El s'occupa dal process da planisaziun, accompagna e valitescha las fatschentas en ils uffizis (controlling/reporting). En il center da la communicaziun dal DFF stattan tranter auter ils princips da l'obligaziun d'infurmar, da la vardaihladad, da l'objectivitat e da l'autencitad. Il sector resursas coordinescha e dirigia ils basegns da finanzas, da personal e da localitads sco era l'informatica dal departament. Da quest sector fan era part ils servetschs da translaziun dal DFF.

Il Secretariat general cumpiglia era l'Organ da strategia d'informatica da la Confederaziun (OSIC). Quel elavura las basas da decisiun per la strategia da l'informatica en l'administraziun

federala, garantescha a lunga vista la qualitat da las finamiras da l'informatica, dirigia ils programs d'informatica e coordinescha la protecziun da las datas e dals systems d'infurmaziun.

Plazzas: 106
Budget: 65 806 187.–
Secretari general: Peter Grütter

Administraziun federala da finanzas AFF

L'AFF elavura il preventiv ed il plan da finanzas, maina la contabilitad da la Confederaziun, giuditgescha ils projects da tut ils departaments cun effects sin las expensas e sviluppa concepts politic-finanzials (per exempel las directives da las finanzas federalas, la nova golvaziun da finanzas e la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed il chantun ed il frain a l'indebitament). L'AFF procura che la Confederaziun possa ademplir da tut temp sias obligaziuns da pajament. Ultra da quai s'occupa ella da dumondas finanzialas e monetaras sin plaun naziunal ed internaziunal e defenda ils interess da la Svizra en il rom da las relaziuns internaziunalas. Plinavant procura ella per la legislaziun en ils secturs bancars e monetars sco era dal dretg da finanzas. A l'AFF èn suttames l'Autoritad da controlla per cumbatter la lavada da daners suspectus, swissmint e l'Uffizi central da cumpensaziun (UCC) a Geneva, ch'è responsabel per las prestaziuns da l'AVS e da l'AI per personas domiciliaadas a l'exteriur. Ils projects principals per il 2006 èn, ultra da las fatschentas regularas, l'examinaziun da las subvenziuns, il nov model da contabilitad NMC, la

realisaziun da la refurma da la golvaziun da finanzas, las lavurs en il rom da la nova surveglianza dal martgà da finanzas sco era la collavuraziun per chattar ina soluziun per ils problems da la Cassa da pensiun da la Confederaziun e da ses uffizis.

Plazzas: 225 incl. autoritad da controlla, excl. swissmint (18) ed UCC (591)
Budget: 4 010 300 371.–
Directur: Peter Siegenthaler
www.evf.admin.ch

Uffizi federal da personal UPPER

L'UPPER elavura las basas ed ils instruments per la gestiun ed il perfecziunament dal management da personal en l'administraziun federala. El prepara las fatschentas da la politica da personal dal Cussegl federal, cusseggia ils departaments e lur uffizis areguard la realisaziun da la politica da personal e metta a disposiziun in program da furmaziun central. L'UPPER tgira contacts intensivs cun ils partenaris socials e procura che las reorganisaziuns ed ils programs da spargn vegnian realisads a moda socialmain cumpatibla.

Plazzas: 97
Budget: 203 762 500.–
Directur: Juan Gut
www.personal.admin.ch

Administraziun federala da taglia AFT

L'AFT incassescha la gronda part da las entradas da la Confederaziun. Il 2004 eran quai 35 da total 45 milliardas francs. Ella procura plinavant ch'il dretg fiscal federal vegnia applitgà en moda unifurma en ils chantuns, sviluppa strategias, creescha basas solidas per la legislaziun fiscala e nego-

ziescha convegnas internaziunalas per evitar l'imposiziun dubla da taglia. L'onn 2006 vegn l'AFT a sa fatschentar tranter auter cun las mesiras immediatas a favur da pèrs maridads e famiglias sco era cun la simplificaziun dal sistem da la taglia sin la plivalur. En pli vegn ella ad accompagnar las debattas parlamentaras davart la refurma da l'imposiziun da las interpresas.

Plazzas: 990
Budget: 6 650 913 700.– (incl. quotas dals chantuns a las taglias federalas)
Directur: Urs Ursprung
www.estv.admin.ch

Administraziun federala da duana AFD

L'AFD surveglia e controlla la martganzia d'import, d'export e da transit. Ella incassescha dazis, taxas dal traffic sin via e taglias, tranter auter la taglia sin la plivalur per ils imports. Var 19 milliardas francs en furma da taglias sin la plivalur, il petroli, il tubac ed ils autos van mintg'onn sur l'AFD en la cassa da la Confederaziun. L'Uffizi central per la controlla dals metals prezios, ch'è collià cun l'AFD, examinescha l'autenticitad da bischutaria e d'uras. La guardia da cunfin è l'organ unifurmà ed armà da l'administraziun federala da duana; ella ademplescha diversas incumbensas da polizia al cunfin ed en las zonas da cunfin.

Plazzas: 4 604
Budget: 1 183 234 600.–
Directur: Rudolf Dietrich
www.zoll.admin.ch

Schef dal departament:

Hans-Rudolf Merz

i Bundesgasse 3, 3003 Berna
T 031 322 60 33, F 031 323 38 52
Elisabeth Meyerhans Sarasin, Dieter Leutwyler
www.efd.admin.ch
info@gs-efd.admin.ch

Uffizi federal d'informatica e da telecommunicaziun UFIT

L'UFIT presta per l'entira administraziun federala servetschs en ils secturs da la telecommunicaziun, da la furmaziun d'informatica e da la segirezza operativa ed è responsabel per ils centers da cumpetenza per l'Internet ed il program SAP. Ultra da quai furnescha l'UFIT prestaziuns d'informatica per il DFF, il DATEC e la Chanzlia federala. El coordinescha ils aspects d'interpresa cun ils auters furniturs da prestaziuns departamentals. En vista a la transfurmaziun en in uffizi GEMAP (gestiun cun mandat da prestaziuns e budget global), previsa a partir dal 1. da schaner 2007, ed a l'introducziun da la cumpensaziun da las prestaziuns en l'administraziun federala vegnan adattads l'organisasiun ed ils process interns. A medem temp vegn era rinforzada l'orientaziun vers la clientella.

Plazzas: 519
Budget: 220 758 800.–
Directur: Marius Redli
www.bit.admin.ch

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

L'UFEL è responsabel per il management d'immobiglias e l'acquisiziun centrala da bains da consum per l'administraziun federala sco era per l'emissiu centrala da datas, la producziun e la distribuziun da las publicaziuns federalas e la producziun da documents da segirezza, en spezial dal passaport svizzer. Ils projects principals per il 2006 en il sector da construcziun en la renovaziun e la sanaziun da la chasa federala a Berna, la reali-

saziun dal nov center da calculaziun da l'administraziun federala a la Fellerstrasse 15 A a Berna e l'emprima etapa da sanaziun da l'edifizis vegl dal Museum naziunal svizzer a Turitg.

Plazzas: 460 (+200 persunal da nettegiar)
Budget: 599 220 300.–
Directur: Gustave E. Marchand
www.bbl.admin.ch

Uffizi federal d'assicuranzas privatas UFAP

L'UFAP surveglia las fatschentas da las societads d'assicuranzas privatas ed intervegn en cas d'irregularitads. La finamira principala è da proteger ils assicurads cunter abus sco era da garantir lur dretgs. Il 1. da fanadur 2003 è l'UFAP vegni transferi dal DFGP al DFF. L'uffizi ha fatg tras ina fasa da restructuraziun che ha manà ad ina reorientaziun da la surveglianza da las assicuranzas. In dals puncts ils pli impurtants en quest context è la garanzia da la solvenza d'in assicurader confurm als ristgs ch'el surpiglia. La reorientaziun è in element central da la revisiun da la lescha davart la surveglianza da las assicuranzas, ch'è vegnida approvada dal parlament ils 17 da december 2004.

Plazzas: 67
Budget: 16 332 300.–
Directur: Herbert Lüthy
www.bpv.admin.ch

Cumissiu federala da bancas CFB

La CFB surveglia las bancas, ils commerziants da valurs mobiliaras, ils fonds d'investiziun, las bursas sco era la publicaziun da participaziuns, las offertas d'acquisiziun publicas ed ils instituts da brevs da pegn. Ils

custs da var 30 milliuns francs portan ils instituts survegliads. La CFB è in'autorità administrativa independenta da la Confederaziun, subordinada administrativamain al DFF.

Plazzas: 162
Budget: 30 546 800.–
Directur: Daniel Zuberbühler
www.ebk.admin.ch

Controlla federala da finanzas CFF

Sco organ suprem ed independent da la Confederaziun per la surveglianza da las finanzas controllascha la CFF en l'administraziun ed en auters organs cun incumbensas publicas sco era tar beneficiaris da subvenziuns che la contabilitad vegnia manada confurm a l'urden e ch'ils meds vegnian duvrads a moda legala ed economica.

Plazzas: 92
Budget: 17 145 200.–
Directur: Kurt Grüter
www.efk.admin.ch

Administraziun federala d'alcohol AFA

En Svizra chaschuna l'abus d'alcohol, ultra da las suffrientschas umanas, custs annuals da pliras milliardas francs. L'AFA ha l'incumbensa d'applitgar la legislaziun d'alcohol e d'influenzar il martgà d'alcohol (senza ils products da fermentaziun sco la biera ed il vin) cun taglias e controllas. La lescha d'alcohol cumpiglia era restricziuns e scuonds da reclama. Alcosuisse, il center da profit da l'AFA, è responsabel per il commerzi d'alcohol d'auta procentuala resp. d'etanol. Ella maina il project «Etha+» che ha la finamira da reducir per var 600 000 tonnas

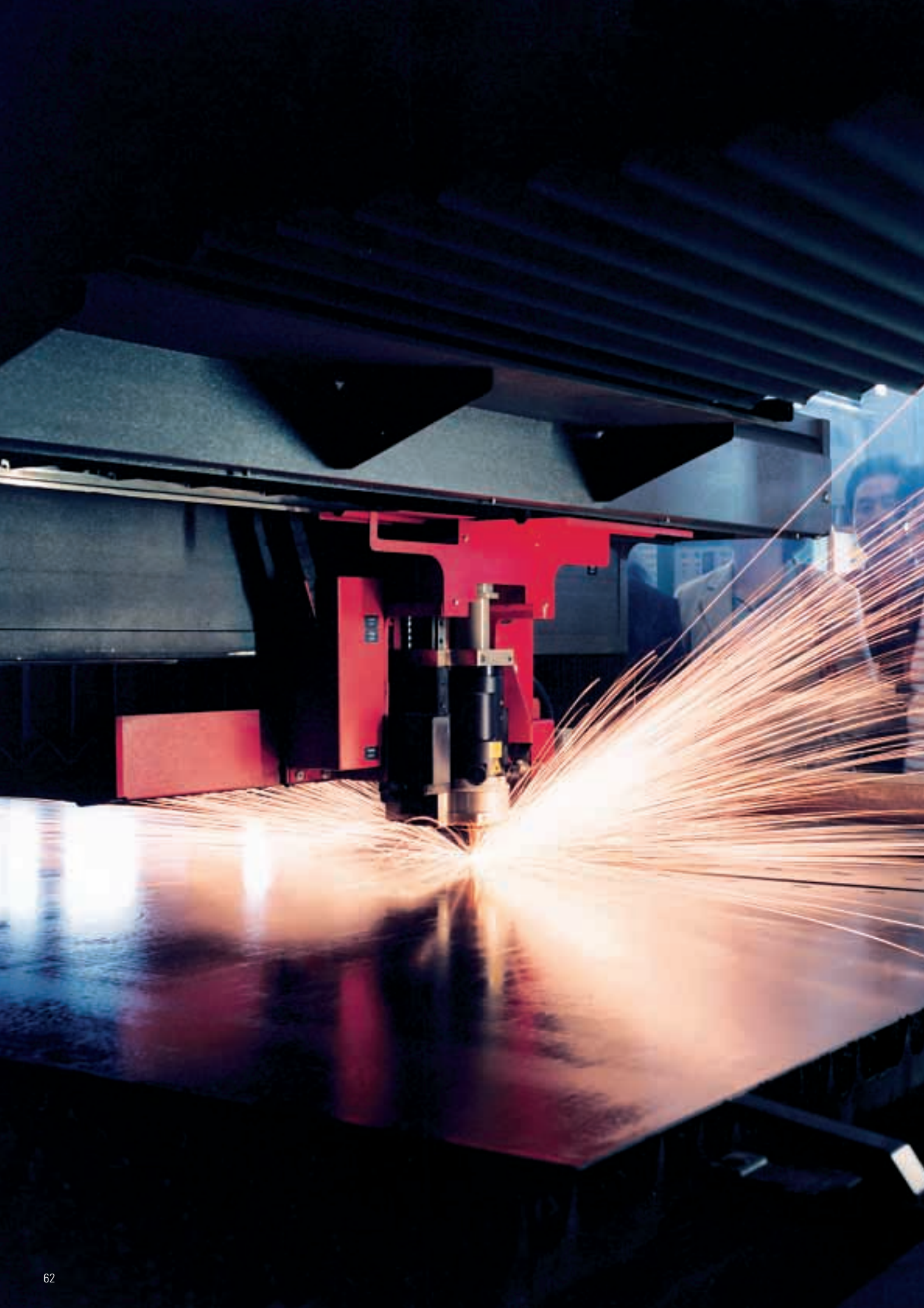
ad onn las emissiuins da CO₂, chaschunadas dal traffic sin via, cun agiuntar etanol als carburants.

Plazzas: 155
Budget: 33 900 000.–
Directur: Lucien Erard
www.eav.admin.ch

Cassa federala da pensiun PUBLICA

PUBLICA è in'instituziun da dretg public da la Confederaziun. Ella po concluder contracts d'affiliaziun cun organizaziuns affiliadas a la Confederaziun. PUBLICA assurescha il persunal da l'administraziun federala, ils Servetschs dal parlament, las unitads administrativas decentralisadas da la Confederaziun, las cumissiuins federalas da recurs e da cumpromiss, ils tribunals federali e las organizaziuns affiliadas. La finamira principala da PUBLICA per il 2006 è da preparar la midada tecnica al primat da contribuziuns.

Plazzas: 117
Budget: 48 030 718.–
Directur: Werner Hertzog
www.publica.ch

DFE

Swiss Know-how

Plazzas da lavur, furmazion professiunala, creschientscha economica: passa duamilli collavuraturas e collavuratur s'engaschan en il Departament federal d'economia per crear cundiziuns da rom optimalas per ils patruns ed ils lavurants, per l'industria ed il mastergn, per manaschis pitschens e mesauns, ma era per las grondas interpresas multinaziunals.

Il departament dirigia ed accompogna las decisziuns da la politica economica e la realisaziun da quellas. El s'engascha per ina politica che meglierescha las cundiziuns da partenza da la Svizra, sco piazza economica e lieu da perscrutaziun, en la concorrenza globala.

Artitel 101 alinea 1

La Confederaziun defenda ils interess da l'economia svizra en l'exteriur.

Nus vesain mintga di en nossas butias numerus objects «Made in China», ed inqualins discurren perquai d'ina «invasiun» da products da l'Orient extrem. Pli darar vesain nus percenter delegaziuns chinasas che s'interessan per maschinas da tagliar cun laser – e cumpran era quellas. Era sche quai n'è betg uschè evident: l'avertura dals cunfins ed il commerzi liber è en mintga cas era en l'interess da noss pajais.

Departament federal d'economia DFE

Secretariat general

Il Secretariat general è l'organ da stab e da coordinaziun dal DFE. El sustegna e cusseglia il schef dal departament en sia lavur quotidiana. Ses champ d'incumbensas cumpiglia la planisaziun, la coordinaziun e la controlla da las fatschentas sco era l'observaziun dals effects da las decisiuns prendidas. En pli presta il SG servetschs per l'entir departament dal DFE en ils secturs resursas umanas, finanzas, logistica, controlling e translaziuns e furnescha cun ses *Information Service Center*, era prestaziuns d'informatica.

Plazzas: 71
Budget: 28 452 000.–
Secretari general: Walter Thurnherr
www.edv.admin.ch

Al Secretariat general èn sutta-mess administrativamain il *Biro per dumondas da consumers* e l'*Organ executiv dal servetsch civil*.

Ils consumers svizzers han access a passa 22 milliuns products e servetschs differents. Il Biro per dumondas da consumers tegna quint tant dals interess dals consumers sco era da l'economia svizra. Per far public ils giavischs dals consumers e rinforzar lur posiziun promova el in'infurmaziun objectiva.

L'onn passà èn var duamilli umens svizzers stads admiss al servetsch civil. Els han pudì

declarar a moda vardaiyla ch'els n'èn betg abels da far servetsch militar per motivs da conscienza. L'Organ executiv dal servetsch civil examinescha las dumondas ed organisescha las audiziuns en set centers regiunals en l'entira Svizra. El renconoscha instituziuns che offran la pussaivladad da prestar servetsch civil e cusseglia las persunas ed ils manaschis pertutgads.

Secretariat da stadi per l'economia Seco

L'economia cumenza puspè a prosperar. Ina premissa impurtanta per quest svilup positiv èn cundiziuns da basa adattadas, saja quai sin nivel da l'urden politic sco era da la politica economica. Il Seco s'engascha per crear talas cundiziuns. Ils patruns sco era ils lavurants duain pudair profitar d'ina politica orientada a la creschientscha, da l'eliminaziun da barrieras commercialas e d'in sbassament dals auts pretschs en Svizra. Entaifer la politica interna è il Seco il post da colliaziun tranter las interpresas, ils partenaris socials e la politica. El sustegna il svilup regiunal e structural equilibrà da l'economia e garantescha la protecziun dals lavurants. Cun sia politica dal martgà da lavur gida il Seco ad impedir e cumbatter la dischoccupaziun ed uschia a mantegnair la pasch sociala. Il Seco s'engascha per ch'ils bains, servetschs e las investiziuns svizras chattian access a tut ils martgads. Entaifer la politica exteriura collavura

il Seco activamain per stabilir reglas effizientas, gistas e transparentas per l'economia mundiala. Las relaziuns da la Svizra cun l'UE e l'Associazion europeica da commerzi liber vegnan coordinadas dal Biro d'integrasiun, in uffizi cuminaivel dal DFAE e dal DFE. Per cumbatter la paupradad s'engascha il Seco per la cooperaziun economica en ils pajais en svilup.

Plazzas: 510
Budget: 754 693 000.–
Directur: Jean-Daniel Gerber
www.seco.admin.ch

Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia UFFT

«Promover l'innovaziun» è il motto dals trais secturs spezial da l'UFFT: la furmaziun professiunala, las scolas autas professiunales e la politica d'innovaziun. Grazia ad ina purschida da scolaziun d'alta qualitat en la furmaziun professiunala, en las scolas autas e grazia ad ina furmaziun cuntinuanta per vita duranta segirain nus la savida en la societad e rinforzain la Svizra sco lieu innovativ ed attractiv per las forzas da lavur qualificadas ed ils investiders. La furmaziun professiunala reglescha la scolaziun da basa ed il perfecziunament e garantescha lur qualitat. Las scolas autas professiunales intermediieschan la savida uschia ch'ella è applitgabla en l'economia ed en la societad e cumpletteschan cun scolaziuns praticas la purschida da studi da las universitads. L'UFFT segirescha cun sia politica d'innovaziun il transfer tranter la

scienza e l'economia. Per quai è responsabla la Cumissiun per tecnologia ed innovaziun che promova la perscrutaziun applitgada ed il svilup sco era il transfer d'enconuschientschas e da tecnologia tranter las scolas autas e las interpresas.

Plazzas: 136
Budget: 963 380 000.–
Directura: Ursula Renold
www.bbt.admin.ch

Uffizi federal d'agricultura UFAG

La Svizra ha 106 977 hectaras terren d'agricultura, en las stallas vivan 1 570 000 chaus bie-stga; 193 936 persunas lavuran actualmain en il sector da l'agricultura. La Confederaziun sustegna l'agricultura cun radund 3,5 milliardas francs l'onn. L'UFAG procura che las puras ed ils purs produceschian a moda duraivla ed orientada al martgà vivondas d'alta qualitat. El s'engascha per in'agricultura multifunziunala che contribuescha al provediment da la populaziun, al mantegniment da las basas da vita naturalas ed a l'urbanisaziun decentrala. El sto chattar ina soluziun socialmain raschunaiyla, considerond las pretensiuns da la politica interna e quellas da la politica exteriura. L'UFAG s'occupa dal svilup dal spazi rural e promova la perscrutaziun agrara.

Plazzas: 1031
Budget: 3 554 620 000.–
Directur: Manfred Böttsch
www.blw.admin.ch

Schef dal departament:

Joseph Deiss

1 Chasa federala ost, 3003 Berna
T 031 322 20 07, F 031 322 21 94
Christophe Hans, Evelyn Kobelt
www.evd.admin.ch

Uffizi federal per veterinaria UFV

il pesch cotschen, il chaun sco era la vatga dattan a nus insatge: vivondas preziasas sco la charn, il latg ed ils ovs, u simplamain il plaschair d'avair in animal da cumpagnia. Mo animals sauns e tegnids bain pon dentant furnir vivondas da buna qualitat. Perquai promova l'UFV mesiras per cumbatter las malsognas d'animals, procura per la produciuon da mangiativas d'emprima qualitat e s'engascha per la protecziun dals animals e da las spezias. Quai na serva betg mo als animals, mabain era als umans en Svizra che pon sa nutrir da vivondas qualitativamain autas e na ston betg temair da s'infectar cun scherms animalics sco salmonellas. Questa qualitat augmenta la vendita da products agriculs svizzers en noss pajais sco era a l'exteriur. L'UFV s'engascha damai tant per il bainstar dals animals sco era dals umans.

Plazzas: 115
Budget: 38 371 000.–
Directur: Hans Wyss
www.bvet.admin.ch

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

Nus retirain da l'exteriur praticamain 100 pertschient da las materias primas, 80 pertschient da l'energia, radund in terz da las victualias ed ina gronda part dals medicaments impurtants. En collavuraziun cun l'economia privata procura l'UFPE che la populaziun da la Svizra disponia da tut temp dals bains essenziali en quantitads suffizientas. Cun segirar ils imports, far reservas strategicas ed utilizar la produciuon naziunala vegn garantì il provediment da basa cun mangiativas, energia e medicaments. Ultra da quai segirescha l'UFPE era ils transports, ils products industrials sensibels e l'infrastructura IT, indispensabels per il provediment da basa. El prepara plinavant mesiras che lubeschan ina repartiziun guliva dals bains stgars.

Plazzas: 34
Budget: 5 638 000.–
Delegà: Kurt Streiff
www.bwl.admin.ch

Uffizi federal per l'abitat UFA

En Svizra ha mintga persuna en media ina surfatscha d'abitat da radund 44 m²; dus terzs da las abitaziuns a fit èn abitaziuns da 3 u 4 stanzas. L'UFA procura per in provediment commensurà d'abitaziuns da buna qualitat per ils umans en noss pajais. En il center da sias stentas stattan las famiglias cun blers uffants ed entradas bassas sco era las persunas attempadas ed impedidas.

El sustegna construiders privats a realisar u renovar abitaziuns che correspundan als basegns da quellas gruppas. Ultra da quai promova el era la proprietad d'abitat per il diever persunal e las construcziuns innovativas e qualitativamain bunas. L'UFA ha, ensemen cun l'Uffizi federal da giustizia, ina posiziun intermediera tranter ils affittaders ed ils locataris. En il sector dal dretg da locaziun emprovan ils dus uffizis d'accordar ils interess dad omaduas varts.

Plazzas: 50
Budget: 171 432 000.–
Directur: Peter Gurtner
www.bwo.admin.ch

Surveglianza dals pretschs

Pli baud gievi per il pretsch d'in café, oz vai per exempel per las tariffas dals medis e dals spitals, ils pretschs dals medicaments, dal current electric, dal gas e da l'aua e per las taxas da rument u las tariffas postalas: la Surveglianza dals pretschs protegia las consumentas ed ils consumers da pretschs excessivs. Ella observa il svilup dals pretschs ed impedescha u revochescha augment nublids e pretschs che n'èn betg sa svilupads en la concorrenza libra.

Plazzas: 14
Budget: 2 125 600.–
Survegliader dals pretschs: Rudolf Strahm
www.preisueberwacher.admin.ch

Cumissiuon da concorrenza CumCo

Cunvegna davart la vendita da cudeschs u da medicaments, recumandaziuns da pretschs, cunvegna da repartiziun regionalas: la CumCo, responsabla per dumondas dal dretg dals cartels, s'engascha a favur da las consumentas e dals consumers e da las interpresas per ina concorrenza funcziunanta. La CumCo, sco autoritad independenta, sa concentrescha sin il cumbat cunter ils cartels, l'isolaziun dal martgà svizzer, il maldiever da posiziuns dominantas sin il martgà e cunter restricziuns statalas da la concorrenza. Ella è ultra da quai responsabla per l'execuziun da la lescha davart il martgà intern e s'engascha per garantir a las interpresas in access liber al martgà en l'entira Svizra.

Plazzas: 46
Budget: 7 555 000.–
Directur: Rolf Dähler
www.weko.ch

Il Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun

DATEC

Infrastructura e protecziun da l'ambient sut il medem tetg

Passa 1700 personas en set uffizis federals s'engaschan en il DATEC per in'auta qualitat da vita da la populaziun svizra. Ellas procuran d'ina vart per raits da traffic, da comunicaziun e d'energia efficientas e segiras. Da l'autra vart s'engaschan ellas per in ambient intact e per cuntradas attractivas.

Infrastructuras modernas envers natira intacta: en il DATEC fruntan interess d'utilisaziun e da protecziun savens in sin l'auto. Quai è in fatg positiv, perquai ch'ils divers conflicts pon vegnir schliads uschia sut il medem tetg. Il departament orientescha sias activitads al princip da la duravladad: ils basegns actuals duain vegnir cuvrids uschia ch'els permettun era anc a las generaziuns futuras da covrir lur basegns – e quai sin plaun social, economic ed ecologic.

La politica da gaud è in exempel tipic per mussar quant difficil ch'igl è da metter sut in tetg las pli differentas pretensiuns. Il gaud duai d'ina vart protegger las zonas abitadas e las infrastructuras cunter privels da la natira, servir sco lieu da recreaziun, furnir aua da baiver schubra ed esser in spazi da viver varià per plantas ed animals. Da l'autra vart pon ils manaschis forestals oz strusch pli covrir ils custs da gestiun. Perquai vegn utilisada memia pouca laina e la tgira dal gaud vegn negligida. Ultra da quai è il gaud sutappost a divers facturs da stress e patescha da setgira, da la polluziun e dals parasits. Il Cussegl federal vul ussa rinforzar cun cleras finamiras l'economia forestala e concentrar sias forzas sin il gaud da protecziun e la biodiversitad. Per quest motiv ha il DATEC instradà ina revisiun da la lescha da gaud.

Artitgel 77 alinea 1

La Confederaziun procura ch'il gaud possa ademplir sias funcziuns da protecziun, da niz e da recreaziun.

Il gaud svizzer covra 30 pertschient da la surfatscha dal pajais ed è in spazi vital per 32 000 spezias d'animals e da plantas. Grazia ad el han 7000 umans lavur en manaschis forestals ed ulteriurs 66 000 en l'industria da laina. Il gaud vegn nizzegià da 30 000 chatschaders cun patenta e da nundumbraivels viandants e curridurs, da possessurs da chauns e rimnabulieus – e betg il davos era dad in pèr originals che tschertgan il contact cun las energias da las plantas e lur spierts, sco per exempel qua en il gaud da l'Ûetliberg sper Ringlikon.

**Departament federal per ambient,
traffich, energia e comunicaziun
DATEC**

Secretariat general

«La VFF SA ha pudì augmentar la prestaziun dal traffic da persunas, ed il maun public survegn danovamain dapli prestaziuns per mintga franc» ubain «La Posta ha pudì augmentar fermamain la cuntentientscha da la clientella.» ... Quai ha communitgà tranter auter il Secretariat general dal DATEC preschentond ils rapports annuals da las interpresas, a las qualas la Confederaziun è participada cun ina maioritad. Il SG controllescha co che las Viafiers federalas svizras, la Posta, Swisscom e Skyguide realiseschan las finamiras strategicas fixadas dal Cussegl federal.

Il SG è il post da stab dal schef dal departament. El planisescha e coordinescha tut las fatschentas dal DATEC. Ad el èn suttamess administrativamain l'Instanza da recurs independenta per radio e televisiun, il Servetsch per l'examinaziun d'accidents en il traffic public, il Biro per l'examinaziun d'accidents d'aviuns, l'Autoritad da regulaziun postal ed il Servetsch per incumbensas spezialas en il sector da la telecomunicaziun.

Plazzas: 105 (incl. 47 da servetschs attribuids administrativamain)
Budget: 152 900 000.–
Secretari general: Hans Werder
www.uvek.admin.ch

**Uffizi federal da traffic
UFT**

«Habemus tunnel», ha cusseglier federal Moritz Leuenberger annunzià ils 28 d'avrigl 2005, suenter che la davosa siglientada ha perforà il nov tunnel da viafier tras il Lötschberg. El ha discurre d'in mument istoric en la construcziun da la Nova lingia da viafier tras las Alps (NEAT). Grazia a la NEAT cun ils dus tunnels al Lötschberg ed al Gottard daventa la rait da viafier svizra considerablmain pli sperta, segira ed efficazia ed ademplescha uschia la pli impurtanta premissa per transferir da la via sin la viafier il traffic da marganzia tras las Alps.

L'UFT è l'uffizi federal dal traffic public. Cun ses trens Intercity, ses trams, sias pendicularas e ses bastiments a vapor dispona la Svizra d'ina rait da traffic spessa ed effizienta. L'UFT procura che la qualidà da questa rait vegnia mantegnida e che las modernisaziuns necessarias vegnian realisadas malgrà il squitsch da spargnar. Dapi l'entschatta 2006 represchenta l'uffizi ultra da quai ils interess da la navigaziun sin il Rain.

Plazzas: 252
Budget: 4 567 300 000.–
Directur: Max Friedli
www.bav.admin.ch

**Uffizi federal d'aviatica civila
UFAC**

«L'UFAC pretenda da la piazza aviatica da Buochs ch'ella surveglia meglier las barrieras lung las pistas per impedir che persunas e vehichels possian sa render sin la pista.» Questa pretensiun è la consequenza da var in tozzel inspeziuns che l'UFAC fa mintg'emna. El na surveglia betmo las plazzas aviaticas ed ils aviuns, mabain era las societads aviaticas, ils manaschis da mantegniment, las firmas da produziun e la controlla dal traffic aviatic. L'UFAC surveglia l'aviatica civila da noss pajais e metta in accent spezial sin la segirezza dal traffic aviatic. El accumpogna per exempel era las proceduras d'avischinaziun a l'eroport da Turitg, las qualas han chaschunà vehementas discussiuns, e gida a concepir las directivas statalas per quest sector che sa mida a moda rasanta.

Plazzas: 230
Budget: 88 800 000.–
Directur: Raymond Cron
www.aviation.admin.ch

**Uffizi federal d'energia
UFE**

«En la politica d'energia èsi necessari d'agir a moda pli consequenta e sperta en l'avegnir. I dovra investiziuns considerablmain pli autas en il sector da las energias renovablas, dapli daners per la perscrutaziun ed ina pli stretga collavuraziun internaziunala». Quai pretenda in «Forum da giuvenils davart las perspectivas energeticas» cun radund 100 giuvenils da l'entira Svizra. Quels èn sa fatschentads a moda intensiva cun las opziuns da l'avegnir energetic da la Svizra ed han contribuì uschia essenzialmain a las «Perspectivas energeticas 2035/2050» da l'UFE. Il Cussegl federal s'occupa quest onn dal rapport cumplexiv, che furma la basa per las directivas da la politica d'energia dals proxims onns.

L'UFE ha l'incumbensa da segirar il provediment d'energia en Svizra. Da nov è el era responsabel per la controlla dals mirs da fermada. Il program Svizra-Energia, che vul reducir il consum d'energia e promover las energias renovablas, marscha cun plaina forza.

Da l'UFE fa era part la Divisiun principala per la segirezza d'implants nuclears (DSN). Quest organ independent surveglia ils implants nuclears svizzers ed ils deposits da ruments radioactivs.

Plazzas: 120 (UFE) 89 (DSN)
Budget: 127 600 000.–
Directur: Walter Steinmann
www.energie-schweiz.ch

Schef dal departament:

Moritz Leuenberger

1 Chasa federala nord, 3003 Berna
T 031 322 55 11, F 031 311 95 76
André Simonazzi
www.uvek.admin.ch

Uffizi federal da vias UVIAS

Tgi che vul survegnir il permiss dad ir cun auto, sto dapi curt temp ademplir dapli premissas ch'enfin qua. Suenter avair reussi a l'examen sto el u ella absolver l'emprim in temp d'emprova da trais onns cun in reschim da sancziuns pli sever. Pir alura e suenter avair frequentà dus dis da curs obligatorics, survegn el u ella il permiss definitiv dad ir cun auto. Questa scolaziun da duas fasas è ina da las differents mesiras per augmentar la segirezza sin nossas vias. In'otra mesira efficazia è stada la sbassada dal limit da promil. Actualmain elavura l'UVIAS in entir program cun il num *Via sicura* per reducir fin il 2010 a moda massiva il dumber da las persunas che moran mintg'onn en il traffic sin via.

L'UVIAS procura ch'il traffic sin las vias svizras funcziuniasche pussaivel senza incaps. Ultra da quai è el responsabel per la construcziun ed il manteniment da la rait da vias nazionalas ed accumpogna la realisaziun da numerus gronds projects da construcziun, fin che la rait da vias è terminada.

Plazzas: 167
Budget: 2 806 000 000.–
Directur: Rudolf Dieterle
www.astra.admin.ch

Uffizi federal da communicaziun UFCOM

«Propaganda zuppada en l'emissiun Traumjob: l'UFCOM crititgescha la Televisiun svizra DRS.» Cunquai che las aspectaturas ed ils aspecturs guardan pli e pli pauc ils blocs da reclama classics, crescha la tentaziun da plazzar reclama nunconvenziunala. L'uffizi intervegn, sch'ina emissiu violescha las prescripziuns da sponsoring da la lescha federala davart radio e televisiun. El na surveglia betg mo las staziuns da radio e da televisiun en Svizra areguard la propaganda zuppada, mabain decida per exempel era sin tge frequenza che quellas astgan emetter lur programs. Ultra da quai procura el che la purschida da la SSR saja disponibla en tut las regiuns dal pajais e per tut las gruppas da la populaziun. Ulteriuras incumbensas impurtantas ademplescha l'UFCOM en il sector da la telecommunicaziun, nua ch'el s'occupa da las numerusas dumondas en connex cun l'avertura dal martgà. La finamira principala da tut sias activitads è da crear kundiziuns da basa optimalas per la comunicaziun en Svizra.

Plazzas: 269
Budget: 76 550 000.–
Directur: Martin Dumermuth
www.bakom.ch

Uffizi federal d'ambient UFAM

«Ils Uranais pacheteschan en il glatscher. – Une folie!» Betg tuts han chapientscha per l'emprova da las pendicularas d'Andermatt da cuvrire ina part dal glatscher dal Gemsstock cun folias da poliester per al proteger cunter las temperaturas pli autas. Tuts èn però d'accord ch'ins sto far insatge cunter il stgudament dal clima. Responsabel per la politica da clima en Svizra è l'UFAM, che suttametta al Cussegl federal ed al parlament mesiras adattadas per reducir las emissiuns da CO₂.

Sco servetsch federal cumpetent per dumondas da l'ambient procura l'UFAM per ecosistems sauns e protegia la fauna e la flora; el protegia dentant era ils umans d'influenzas negativas (canera, polluziun da l'aria e privels da la natira). Per exempel en il sector da la protecziun cunter auas grondas: Las ultimas inundaziuns han mussà ch'ils custs per la prevenziun cun rempars e renaturalisaziuns èn blier pli bass ch'ils custs dals donns, che na sa laschan probablamain mai evitar dal tutfatg. Da preschent sa fatschenta l'UFAM intensivamain cun ils aspects economics da la politica d'ambient; ils instruments da l'economia da martgà permettann numnadamain da proteger ed era d'utilisar a moda efficazia las resursas naturalas. La politica d'ambient gida a spargnar blers daners; sche l'aria è schubra, sa reduceschan per exempel ils custs da sanadad.

Plazzas: 387
Budget: 685 000 000.–
Directur: Bruno Oberle
www.umwelt-schweiz.ch

Uffizi federal dal svilup territorial UFST

Inundaziuns, bovas, lavinas...: ils donns da catastrofas da la natira èn s'augmentads considerablamain en Svizra ils ultims onns. Tge han però la planisaziun dal territori e l'UFST da far cun quai? Il pitschen uffizi federal na po natiralmain betg impedir quests eveniments. Ina buna planisaziun dal territori po dentant reducir ils donns potenzials, per exempel cun procurar che bajetgs ed infrastrukturas na vegnian betg construids en zonas privlusas. Ma en la pratica n'è quai betg uschè simpel e pretenda la collavuraziun da tut ils acturs. L'UFST garantisce la coordinaziun tranter ils servetschs federals involvids, ils chantuns e las vischnancas, per exempel cura ch'i sa tracta d'armonisar il svilup dals abitadis e la planisaziun dal traffic en las aglomeraziuns u d'impedir la construcziun d'abitadis sparpagliads. Il «Rapport 2005 davart il svilup territorial» preschenta novas perspectives en quest regard ed avra la via per l'adattaziun da la lescha davart la planisaziun dal territori.

Plazzas: 63
Budget: 13 555 000.–
Directur: Pierre-Alain Rumley
www.ure.admin.ch

Ils commembers dal Cussegl federal dapi il 1848

En urden cronologic, cun il chantun mintgamai decisiv per l'elecziun e la partida (ils numns da las partidas sa drizzan tenor ils numns duvrads oz), ils onns en uffizi e las datas personalas.

ZH Jonas Furrer PLD, 1848 – 1861 *3.3.1805 †25.7.1861	AG Emil Welti PLD, 1867 – 1891 *23.4.1825 †24.2.1899	BL Emil Frey PLD, 1891 – 1897 *24.10.1838 †24.12.1922	AG Edmund Schulthess PLD, 1912 – 1935 *2.3.1868 †22.4.1944
BE Ulrich Ochsenbein PLD, 1848 – 1854 *24.11.1811 †3.11.1890	VD Victor Ruffy PLD, 1868 – 1869 *18.1.1823 †29.12.1869	LU Josef Zemp PCD, 1892 – 1908 *2.9.1834 †8.12.1908	GR Felix-Louis Calonder PLD, 1913 – 1920 *7.12.1863 †14.6.1952
VD Henri Druoy PLD, 1848 – 1855 *12.4.1799 †29.3.1855	VD Paul Ceresole PLD, 1870 – 1875 *16.11.1832 †7.1.1905	GE Adrien Lachenal PLD, 1893 – 1899 *19.5.1849 †29.6.1918	GE Gustave Ador PLC, 1917 – 1919 *23.12.1845 †31.3.1928
SO Josef Munzinger PLD, 1848 – 1855 *11.11.1791 †6.2.1855	ZH Johann Jakob Scherer PLD, 1872 – 1878 *10.11.1825 †23.12.1878	VD Eugène Ruffy PLD, 1894 – 1899 *2.8.1854 †25.10.1919	ZH Robert Haab PLD, 1918 – 1929 *8.8.1865 †15.10.1939
TI Stefano Francini PLD, 1848 – 1857 *23.10.1796 †19.7.1857	NE Eugène Borel PLD, 1873 – 1875 *17.6.1835 †14.6.1892	BE Eduard Müller PLD, 1895 – 1919 *12.11.1848 †19.11.1919	BE Karl Scheurer PLD, 1920 – 1929 *27.9.1872 †14.11.1929
AG Friedrich Frey-Herosé PLD, 1848 – 1866 *12.10.1801 †22.9.1873	GL Joachim Heer PLD, 1876 – 1878 *25.9.1825 †1.3.1879	BS Ernst Brenner PLD, 1897 – 1911 *9.12.1856 †11.3.1911	VD Ernest Chuard PLD, 1920 – 1928 *31.7.1857 †19.11.1942
SG Wilhelm Mathias Naeff PLD, 1848 – 1875 *19.2.1802 †21.1.1881	TG Fridolin Anderwert PLD, 1876 – 1880 *19.9.1828 †25.12.1880	NE Robert Comtesse PLD, 1900 – 1912 *14.8.1847 †17.11.1922	FR Jean-Marie Musy PCD, 1920 – 1934 *10.4.1876 †19.4.1952
BE Jakob Stämpfli PLD, 1855 – 1863 *23.2.1820 †15.5.1879	SO Bernhard Hammer PLD, 1876 – 1890 *3.3.1822 †6.4.1907	VD Marc-Emile Ruchet PLD, 1900 – 1912 *14.9.1853 †13.7.1912	TG Heinrich Häberlin PLD, 1920 – 1934 *6.9.1868 †26.2.1947
VD Constant Fornerod PLD, 1855 – 1867 *30.5.1819 †27.11.1899	NE Numa Droz PLD, 1876 – 1892 *27.1.1844 †15.12.1899	ZH Ludwig Forrer PLD, 1903 – 1917 *9.2.1845 †28.9.1921	VD Marcel Pilet-Golaz PLD, 1929 – 1944 *31.12.1889 †11.4.1958
LU Josef Martin Knüsel PLD, 1855 – 1875 *16.11.1813 †14.1.1889	GR Simeon Bavier PLD, 1879 – 1883 *16.9.1825 †27.1.1896	LU Josef Anton Schobinger PCD, 1908 – 1911 *30.1.1849 †27.11.1911	BE Rudolf Minger PPS, 1930 – 1940 *13.11.1881 †23.8.1955
TI Giovanni Battista Pioda PLD, 1855 – 1864 *4.10.1808 †3.11.1882	ZH Wilhelm Friedrich Hertenstein PLD, 1879 – 1888 *5.5.1825 †27.11.1888	SG Arthur Hoffmann PLD, 1911 – 1917 *18.6.1857 †23.7.1927	ZH Albert Meyer PLD, 1930 – 1938 *13.3.1870 †22.10.1953
ZH Jakob Dubs PLD, 1861 – 1872 *26.7.1822 †13.1.1879	VD Louis Ruchonnet PLD, 1881 – 1893 *28.4.1834 †14.9.1893	TI Giuseppe Motta PCD, 1912 – 1940 *29.12.1871 †23.1.1940	AR Johannes Baumann PLD, 1934 – 1940 *27.11.1874 †8.9.1953
BE Carl Schenk PLD, 1864 – 1895 *1.12.1823 †18.7.1895	TG Adolf Deucher PLD, 1883 – 1912 *15.2.1831 †10.7.1912	NE Louis Perrier PLD, 1912 – 1913 *22.5.1849 †16.5.1913	ZG Philipp Etter PCD, 1934 – 1959 *21.12.1891 †23.12.1977
GE Jean-Jacques Challet-Venel PLD, 1864 – 1872 *11.5.1811 †6.8.1893	ZH Walter Hauser PLD, 1889 – 1902 *1.5.1837 †22.10.1902	VD Camille Decoppet PLD, 1912 – 1919 *4.6.1862 †14.1.1925	SO Hermann Obrecht PLD, 1935 – 1940 *26.3.1882 †21.8.1940

ZH **Ernst Wetter**
PLD, 1939 – 1943
*27.8.1877 †10.8.1963

TI **Enrico Celio**
PCD, 1940 – 1950
*19.6.1889 †22.2.1980

SO **Walther Stampfli**
PLD, 1940 – 1947
*3.12.1884 †11.10.1965

BE **Eduard von Steiger**
PPS, 1941 – 1951
*2.7.1881 †10.2.1962

SG **Karl Kobelt**
PLD, 1941 – 1954
*1.8.1891 †5.1.1968

ZH **Ernst Nobs**
PSS, 1944 – 1951
*14.7.1886 †15.3.1957

NE **Max Petitpierre**
PLD, 1945 – 1961
*26.2.1899 †25.3.1994

VD **Rodolphe Rubattel**
PLD, 1948 – 1954
4.9.1896 †18.10.1961

VS **Joseph Escher**
PCD, 1950 – 1954
*17.9.1885 †9.12.1954

BE **Markus Feldmann**
PPS, 1952 – 1958
*21.5.1897 †3.11.1958

ZH **Max Weber**
PSS, 1952 – 1954
*2.8.1897 †2.12.1974

ZH **Hans Streuli**
PLD, 1954 – 1959
*13.7.1892 †23.5.1970

SG **Thomas Holenstein**
PCD, 1955 – 1959
*7.2.1896 †31.10.1962

VD **Paul Chaudet**
PLD, 1955 – 1966
*17.11.1904 †7.8.1977

TI **Giuseppe Lepori**
PCD, 1955 – 1959
*2.6.1902 †6.9.1968

BE **Friedrich Traugott Wahlen**
PPS, 1959 – 1965
*10.4.1899 †7.11.1985

FR **Jean Bourgnrecht**
PCD, 1960 – 1962
*16.9.1902 †23.12.1964

ZH **Willy Spühler**
PSS, 1960 – 1970
*31.1.1902 †31.5.1990

OW **Ludwig von Moos**
PCD, 1960 – 1971
*31.1.1910 †26.11.1990

BS **Hans Peter Tschudi**
PSS, 1960 – 1973
*22.10.1913 †30.9.2002

AG **Hans Schaffner**
PLD, 1961 – 1969
*16.12.1908 †26.11.2004

VS **Roger Bonvin**
PCD, 1962 – 1973
*12.9.1907 †5.6.1982

BE **Rudolf Gnägi**
PPS, 1966 – 1979
*3.8.1917 †20.4.1985

TI **Nello Celio**
PLD, 1967 – 1973
*12.2.1914 †29.12.1995

NE **Pierre Graber**
PSS, 1970 – 1978
*6.12.1908 †19.7.2003

ZH **Ernst Brugger**
PLD, 1970 – 1978
*10.3.1914 †20.6.1998

SG **Kurt Furgler**
PCD, 1972 – 1986
*24.6.1924

SO **Willi Ritschard**
PSS, 1974 – 1983
*28.9.1918 †16.10.1983

ZG **Hans Hürlimann**
PCD, 1974 – 1982
*6.4.1918 †22.2.1994

VD **Georges-André Chevallaz**
PLD, 1974 – 1983
*7.2.1915 †8.9.2002

ZH **Fritz Honegger**
PLD, 1978 – 1982
*25.7.1917 †4.3.1999

NE **Pierre Aubert**
PSS, 1978 – 1987
*3.3.1927

GR **Leon Schlumpf**
PPS, 1980 – 1987
*3.2.1925

LU **Alphons Egli**
PCD, 1983 – 1986
*8.10.1924

ZH **Rudolf Friedrich**
PLD, 1983 – 1984
*4.7.1923

SO **Otto Stich**
PSS, 1984 – 1995
*10.1.1927

VD **Jean-Pascal Delamuraz**
PLD, 1984 – 1998
*1.4.1936 †4.10.1998

ZH **Elisabeth Kopp**
PLD, 1984 – 1989
*16.12.1936

AI **Arnold Koller**
PCD, 1987 – 1999
*29.8.1933

TI **Flavio Cotti**
PCD, 1987 – 1999
*18.10.1939

NE **René Felber**
PSS, 1988 – 1993
*14.3.1933

BE **Adolf Ogi**
PPS, 1988 – 2000
*18.7.1942

LU **Kaspar Villiger**
PLD, 1989 – 2003
*5.2.1941

GE **Ruth Dreifuss**
PSS, 1993 – 2002
*9.1.1940

ZH **Moritz Leuenberger**
PSS, 1995
*21.9.1946

VS **Pascal Couchepin**
PLD, 1998
*5.4.1942

AI **Ruth Metzler-Arnold**
PCD, 1999 – 2003
*23.5.1964

FR **Joseph Deiss**
PCD, 1999
*18.1.1946

BE **Samuel Schmid**
PPS, 2001
*8.1.1947

GE **Micheline Calmy-Rey**
PSS, 2003
*8.7.1945

ZH **Christoph Blocher**
PPS, 2004
*11.10.1940

AR **Hans-Rudolf Merz**
PLD, 2004
*10.11.1942

Las deliberaziuns da la dretgira suprema èn publicas, quai ch'è probablamain unic en l'entir mund. Mintga derschader e mintga derschadra exprima sia opiniun davart il cas en preschientscha da las parts pertutgadas, da las medias e dal public e commentescha las opiniuns da ses collegas e da sias collegas. Sch'ìls derschaders na vegnan betg da sa cunvegnir durant la seduta, prendan els ina decisiun da maioritàd.

La giudicativa:

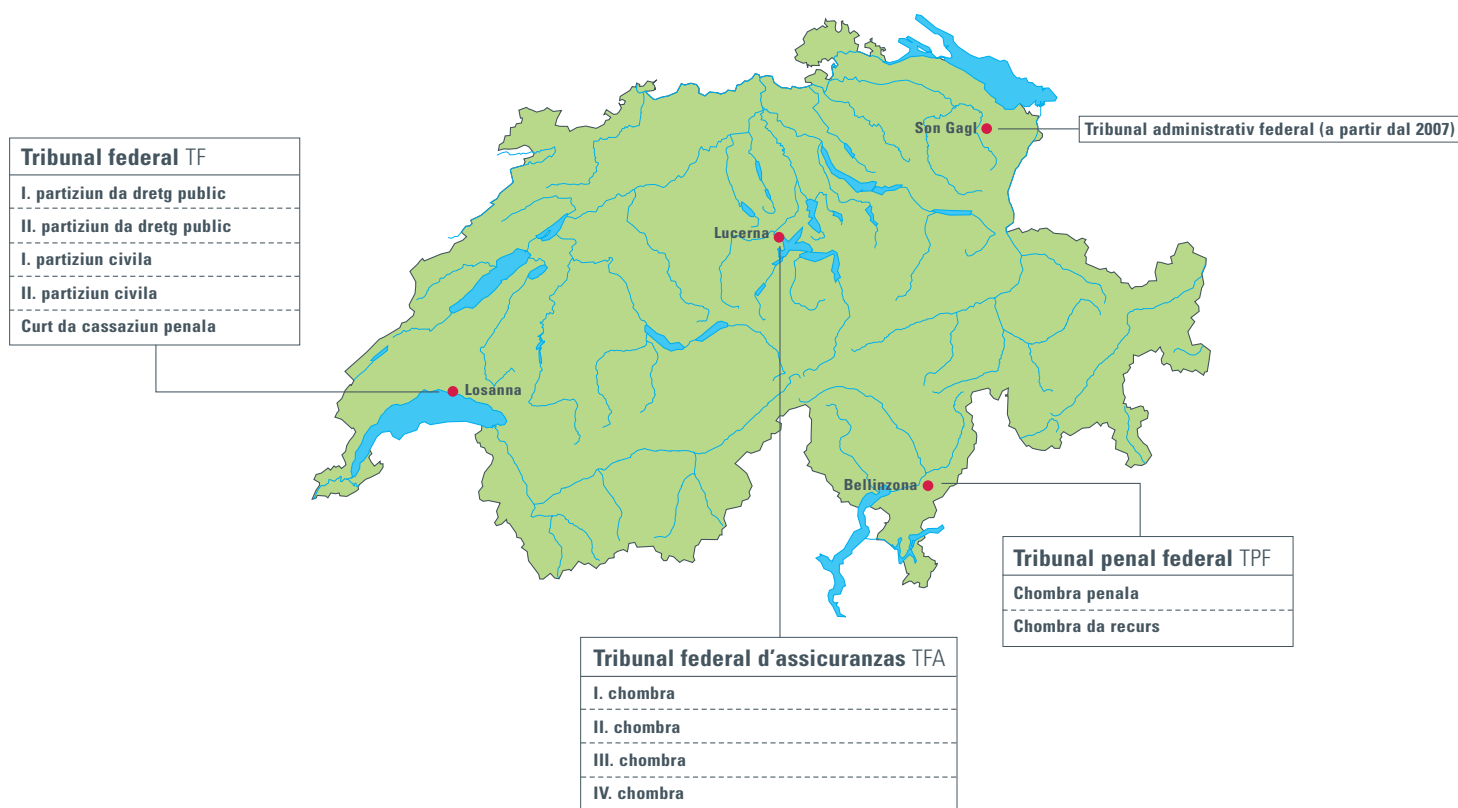

ils tribunaux fédéraux

La terza pussanza

Il Tribunal federal a Losanna ed il Tribunal federal d'assicuranzas a Lucerna furman ensemen la dretgira suprema da la Confederaziun. Sin nivel da las trais pussanzas dal stadi represchentan els, sper l'assemblea federala (legislativa) ed il Cussegl federal (executiva), la pussanza giudiziala (giudicativa). Las instanzas giudizialas federalas vegnan da preschent amplifitgadas: dapi l'avrigl 2004 ha il nov Tribunal penal federal cumenzà sia activitad a Bellinzona.

Las incumbensas da la dretgira suprema

Il Tribunal federal ha differentas incumbensas, particularmain:

- garantir la protecziun dals dretgs constituziunals dals burgais en cas concrets,
- segirar l'applicaziun unifurma dal dretg federal,
- contribuir al svilup dal dretg.

El examinescha sin fundament da recurs, sche las decisiuns da las davosas instanzas chantunals e da las autoritads federalas inferiuras sa cunfan cun il dretg vertent. El procura medemamain che las reglas vertentas per la legislaziun, l'applicaziun dal dretg e la giurisdicziun vegnian respectadas.

Il Tribunal federal n'ha dentant betg la surveglianza suprema sur dals organs da giustia da la Svizra.

El decida en davosa instanza davart cuntraversas giuridicas da

- dretg civil (dispitas tranter persunas),
- dretg penal (proceduras penals cunter singulas persunas),
- dretg public ed administrativ (cuntraversas tranter persunas ed il stadi, tranter chantuns sco era tranter la Confederaziun e chantuns).

Tras sia giurisdicziun contribuescha il Tribunal federal al svilup dal dretg ed a sia adattaziun a las novas circumstanças. Cunter sias decisiuns po vegnir recurri al Tribunal europeic dals dretgs umans a Strasbourg.

La collavuraziun tranter ils tribunals

Il Tribunal federal a Losanna ed il Tribunal federal d'assicuranzas a Lucerna coordineschan lur giurisdicziun cun barattar opiniuns, sa radunar ina gia l'onn e cun cooperar en l'administraziun giudiziala (informatica cuminaivla, publicaziun da las sentenzias da princip en la *Collecziun uffiziala*).

Las derschadras ed ils derschaders federals

Els vegnan elegids da l'assemblea federala tenor criteris linguistics, regiunals e politics; la durada d'uffizi è sis onns.

Da princip è la funcziun da derschader federal averta a mintga burgaisa e mintga burgais svizzer. Ina furmaziun giuridica n'è betg necessaria, ma en la pratica è ella la regla.

Ils actuars e las actuaras da dretgira

Pli baud avevan ils actuars e las actuaras da rediger surtut las sentenzias suenter lur pronunzia. Cun l'augment dal volumen dals cas è ina part da la lavur, ch'era resalvada avant als derschaders, vegnida surdada ad els.

Oz participeschan ils actuars a l'instrucziun da las proceduras ed elavuran, en la gronda part dals cas, sezs ils rapports resp. ils sbozs da sentenzias; quels vegnan suttaless per l'approvaziun al derschader d'instrucziun e suenter al gremi giudizial per la decisiun.

A basa da quests documents e dals resultats da las observaziuns fatgas en il decurs da la deliberaziun, a la quala ils actuars participeschan cun vusch consultativa, redigian els il text definitiv da la sentenzia.

Ils Secretariats generals

Ils Secretariats generals dals tribunals èn ils servetschs da stab dals tribunals plenars, da la conferenza dals presidents e da la cumissiun administrativa a Losanna, da la direcziun dal tribunal a Lucerna sco era dals presidents en quai che riguarda dumondas da persunal, d'organiziun, d'administraziun e da finanzas. Els èn a medem temp ils organs directivs dals servetschs dals tribunals.

Ils servetschs dals tribunals adempleschan las suandantas incumbensas:

- *Servetschs da chanzlia*: registratura ed administraziun dals cas giuridics pendents, archiv, controlla da taxas e servetschs generals da secretariat;
- *Servetschs d'administraziun*: servetschs da finanzas, persunal, mobigliar, chasa, segirezza e salter;
- *Servetschs scientific*: informatica, biblioteca, documentaziun e publicaziun da las sentenzias dal Tribunal federal.

Il Tribunal federal

Ils trenta derschaders ed ils trenta derschaders suppleants adempleschan lur incumbensas en ina da las tschintg partziuns dal Tribunal federal a Losanna. Els vegnan sustegnids da duatschient emploiads.

Giuseppe Nay president
PCD, 1989
[1]

Bernard Corboz vicepresident
PLD, 1990
[3]

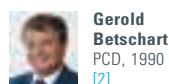
Heinz Aemisegger
PCD, 1986
[1]

Roland Max Schneider
PPS, 1988
[5]

Hans Wiprächtiger
PSS, 1990
[5]

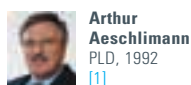
Gerold Betschart
PCD, 1990
[2]

Adrian Hungerbühler
PLD, 1991
[2]

Kathrin Klett
PSS, 1992
[3]

Arthur Aeschlimann
PLD, 1992
[1]

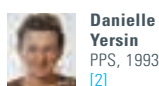
Alain Wurzbürger
PLD, 1993
[2]

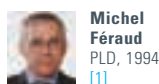
Bertrand Reeb
PLC, 1993
[1]

Robert Müller
PCD, 1993
[2]

Danielle Yersin
PPS, 1993
[2]

Michel Féraud
PLD, 1994
[1]

Vera Rottenberg Liatowitsch
PSS, 1994
[3]

Niccolò Raselli
PSS, 1995
[4]

Franz Nyffeler
PPS, 1995
[3]

Ursula Nordmann
PSS, 1997
[4]

Dominique Favre
PSS, 1997
[3]

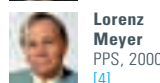
Gilbert Kolly
PCD, 1999
[5]

Elisabeth Escher
PCD, 1999
[4]

Georg Thomas Merkli
PES, 1999
[2]

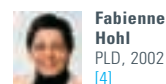
Lorenz Meyer
PPS, 2000
[4]

Peter Karlen
PPS, 2001
[5]

Jean Fonjallaz
PSS, 2002
[1]

Fabienne Hohl
PLD, 2002
[4]

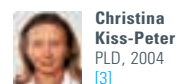
Luca Marazzi
PLD, 2003
[4]

Ivo Eusebio
PCD, 2004
[1]

Andreas Zünd
PSS, 2004
[5]

Christina Kiss-Peter
PLD, 2004
[3]

Las derschadras ed ils derschaders federals surveglian las sentenzias chantunalas e l'execuziun dals chastis. Els èn medemamain responsabels per las incumbensas da la giurisdicziun costituziunala en quests secturs.

[1] **L'emprima partiziun da dretg public** s'occupa dals dretgs fundamentals: recurs pervi da violaziun da garantias da procedura, da la libertad persunala, dals dretgs politics, da la garanzia da proprietad u da la libertad d'opiniun. En sia competenza stattan era ils cas che concernan il dretg da construcziun e da planisaziun, il dretg da protecziun da l'ambient, il dretg funsil, las proceduras d'expropriaziun e l'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penals.

[2] **La segunda partiziun da dretg public** è responsabla per ils dretgs fundamentals oravant tut en dumondas da la libertad economica. Da ses ressort fan era part recurs concernent il dretg administrativ economic, il dretg fiscal, il dretg dals esters, la furmaziun ed il personal dal stadi.

[3] **L'emprima partiziun civila** s'occupa da tut ils process en connex cun il dretg d'obligaziuns. En sia competenza stattan medemamain ils cas che pertutgan la proprietad intellectuala ed il dretg da concurrenza sco era incumbensas da la giurisdicziun costituziunala.

[4] **La segunda partiziun civila** è specialisada sin il dretg da persunas, da famiglia, d'ierta ed il dretg real cuntegnids en il cudesch civil. Ella è medemamain competente per il dretg d'assicuranza privata e per incumbensas da la giurisdicziun costituziunala. A questa partiziun appartegna ultra da quai la Chombra da scussiu e concurs.

[5] **La Curt da cassaziun penala** surveglia las sentenzias chantunalas e l'execuziun dals chastis. Ella è medemamain responsabla per las incumbensas da la giurisdicziun costituziunala en quests secturs.

Surveglianza dals pretschs, tariffas d'abunament per la diffusiun da programs da radio e televisiun sur la rait da cabel

Il survegliader dals pretschs ha constatà ch'ina offerdra da programs da radio e televisiun via cabel ha pratigà tariffas d'abunament abusivas ed ha perquai fixà in pretsch pli bass. La Cumissiun da recurs per dumondas da concorrenza ha renvià il recurs inoltrà cunter la decisiun dal survegliader dals pretschs; il Tribunal federal ha medemamain renvià il recurs da dretg administrativ. La recurrenta è la suletta offerdra da programs via cabel da preschent anc in agen martgà, era en regard a la recepciun da programs via satellit. La tariffa pratigada da l'offerdra n'era damai betg il resultat d'ina concorrenza efficazia. Per determinar il pretsch èsi necessari da partir dals custs stabilids e contabilisads, senza considerar ils custs betg specificitgads d'investiziuns futuras per renovaziuns tecnicas. Il pretsch fixà dal survegliader dals pretschs sto permetter a l'offerdra da realisar in gudogn commensurà (rendita, relaziun da gudogn ed agen chapital). Per pudair determinar l'agen chapital, decisiv per eruir la rendita, quintan las reservas zuppadas sulettamain, sch'ellas pon vegnir cumprovadas e na derivan betg dals pretschs abusivs pratitgads fin ussa.

La procedura avant il Tribunal federal

En general po mintga burgais inoltrar in recurs cun indicaziun dals motivs; alura vegn la cuntrapart envidada da s'exprimer. Il Tribunal federal po ordinar a las parts in'ulteriura corrispondenza avant che pronunziar sia sentenzaia.

Giurisdicziun costituziunala

Il Tribunal federal giuditgescha davart *recurs da dretg public* cunter decisiuns e decrets chantunals pervi da violaziun dals dretgs costituziunals dals burgais. Il pli savens dat el ina reprimanda pervi da l'inobservaziun da garantias da procedura (dretg d'attenziun giuridica, etc.) u pervi da violaziun dal scuond d'arbitrariadad, per exempel en la valitaziun da las cumprovas.

Ils recurs da dretg public permettann d'armonisar las prescripziuns da proceduras chantunals en ils puncts essenzials. Il Tribunal federal n'è dentant betg cumpetent d'examinar, schebain las leschas federalas sa cunfan cun la costituziun.

Fatgs civils

Il Tribunal federal decida davart *appellaziuns* cunter sentenziass da las dretgiras chantunals. En cas da cuntraversas da dretg patrimonial sto la valur en lita muntar ad almain 8000 francs. En tut ils fatgs civils che na sutastattan betg a l'appellaziun, è admiss in recurs d'annullaziun, surtut sche la cumpetenzza da dretgiras chantunals è dispitavla.

En process directs giuditgescha il Tribunal federal sco suletta instanza davart cuntraversas tranter in chantun e la Confederaziun u tranter chantuns.

Fatgs penals

Il Tribunal federal giuditgescha surtut *recurs d'annullaziun* cunter sentenziass chantunals. El po dentant sulettamain examinar, schebain quellas violeschon il dretg federal. Sch'il recurs vegn approvà, returna il cas a la preistanza per che quella al possa giuditgar danovamain confurm al dretg federal.

Fatgs administrativs

Il Tribunal federal a Losanna giuditgescha recurs en ils secturs principals dal dretg administrativ da la Confederaziun e dals chantuns, entant ch'il Tribunal federal d'assicuranzas a Lucerna s'occupa da recurs en il sector dal dretg d'assicuranza sociala.

Recurs da dretg administrativa è admiss pervi da violaziun dal dretg federal, constataziun inexacta u incumpletta dals fatgs ed en tscherts cas pervi d'inopportunitad.

Il Tribunal federal d'assicuranzas

Il Tribunal federal d'assicuranzas ha sia sedia a Lucerna ed è ina partiziun dal Tribunal federal organisada da maniera autonoma. Ses indesch derschaders federals ed indesch derschaders suppleants èn responsabels per il dretg d'assicuranza sociala sco part dal dretg administrativ.

Il Tribunal federal d'assicuranzas giuditgescha en davosa istanza davart recurs cunter decisiuns da las dretgiras chantunalas d'assicuranzas u cunter decisiuns d'ulteriuras autoritads en il sector da l'assicuranza sociala federala. Latiers tutgan l'assicuranza per vegls e survivents (AVS), l'assicuranza d'invaliditad (AI), las prestaziuns supplementaras tar l'AVS e l'AI, la prevenziun professiunala (2. pitga), l'assicuranza da mal-sauns, l'assicuranza d'accidents, l'assicuranza militar, l'assicuranza da dischoccupads sco era l'urden da cumpensaziun dal gudogn ed ils supplements da famiglia en l'agricultura.

En quests secturs s'occupa il tribunal surtut da dretgs da prestaziuns – sco rentas, schurnadas u prestaziuns materialas – e d'obligaziuns da contribuziun dals assicurads resp. dals patruns.

Las sentenzias dal tribunal han ina purtada che surpassa il cas singul, ellas èn d'impurtanza per ina interpretaziun armonisanta dal dretg d'assicuranza sociala e per il svilup da quel.

Las derschadras ed ils derschaders federals a Lucerna

Susanne Leuzinger-Naef presidenta
PSS, 1996

Pierre Ferrari vicepresident
PLD, 1996

Ursula Widmer-Schmid
PLD, 1984

Ulrich Meyer
PSS, 1986

Alois Lustenberger
PCD, 1986

Franz Xaver Schön
PCD, 1990

Aldo Borella
PLD, 1993

Rudolf Ursprung
PPS, 2001

Yves Kernen
PPS, 2001

Jean-Maurice Frésard
PSS, 2001

Hansjörg Seiler
PPS, 2005

Ils novs tribunals federals d'emprima instanza

La votaziun dal pievel davart la refurma da la giustia dal mars 2000 ha permess da crear dus novs tribunals federals d'emprima instanza. Quai distgargia dublamain il Tribunal federal: pervi da cuntraversas gia giuditgadas d'ina instanza inferiura vegn recurri adina damain al Tribunal federal. Ultra da quai po el sa limitar a las dumondas da dretg e na sto betg pli controllar anc ina gia ils fatgs gia giuditgads.

Il **Tribunal penal federal** a Bellinzona ha cumenzà sia activitad il 1. d'avrigl 2004. El giuditgescha en emprima instanza ils fatgs penals attribuids a la giurisdicziun federala. Quai èn per exempel gronds cas da criminalitad organisada e criminalitad economica, da lavada da daners suspectus e da corrupziun.

La **Chombra penala** ha remplazzà la Curt penala federala dal Tribunal federal a Losanna, entant che la **Chombra da recurs** ha surpiglià las incumbensas da la Chombra d'accusaziun – sco per exempel l'examinaziun da recurs cunter acts uffizials u omissiuns dal procuratur general da la Confederaziun e dals inquisiturs federals.

i Tribunale penale federale
Casella postale 2720
6501 Bellinzona
T 091 822 62 62
F 091 822 62 42

Las derschadras ed ils derschaders federals a Bellinzona

	Alex Staub president PLD
	Andreas Keller vicepresident PCD
	Emanuel Hochstrasser PPS
	Peter Popp PCD
	Bernard Bertossa PSS
	Sylvia Frei-Hasler PPS
	Myriam Forni PSS
	Daniel Kipfer Fasciati PES
	Barbara Ott PLC
	Tito Ponti PLD
	Walter Wüthrich PSS

Il **futur Tribunal administrativ federal** cumenza sia activitad probablmain il 2007, l'emprim a Berna e sunter a Son Gagl. El vegn a giuditgar recurs cunter decisiuns da l'administraziun federala ed avair surtut trais funcziuns:

Primo reunescha el las radund 30 cumissiuns federalas da recurs ed ils servetschs da recurs che èn gia oz preinstanzas dal Tribunal federal u – sco la Cumissiun da recurs en fatgs d'asil – prenda decisiuns en davosa instanza.

Secundo serra el la largia en quels secturs, nua ch'i na dat oz anc nagina preinstanza: actualmain prenda l'administraziun federala en media radund 3000 decisiuns l'onni, cunter las qualas na po betg vegnir recurri ad ina cumissiun federala da recurs.

Terzo realisescha el il dretg dals burgais ad ina dretgira independenta per tut las cuntraversas giuridicas en ils secturs, en ils quals il Cussegl federal u in departament decidan fin ussa definitivamain.

La durada d'uffizi

La durada d'uffizi dals derschaders è la medesima sco quella dals cummissaris onns, tuttina sco quella dals cummissaris dal Tribunal federal. Ella po vegnir terminada anticipadamain cun la vegliadetgna da pensiun u la relaschada d'uffizi. Las premissas per ina relaschada d'uffizi èn la violaziun intenziunada u per greva negligentscha da las obligaziuns d'uffizi u l'incapacitad durabla d'exercitar la funcziun, per exempel pervi da malsogna. La cumpetenza per relaschar in derschader da ses uffizi ha l'assemblea federala che è era l'autoritad da surveglianza dal collegi da derschaders.

Redacziun	Chanzlia federala, servetsch d'infurmaziun
Concept, preschentaziun, cumposiziun	Jeanmaire & Michel AG, Berna
Fotos	Stefan Walter, Turitg
	paginas 21–23 per gronda part: Senn & Stahl, Berna
	paginas 34–37: Hochschule für Gestaltung und Kunst Zürich, direcziun da studi fotografia
Grafica davart las partidas	pagina 26: Michael Hermann, Institut geografic da l'universitad da Turitg
Fotografias da film	pagina 30/31: © Ciné Manufacture, reschia: Jean-Stéphane Bron, www.maisimbundeshuus.ch
Prepress + CTP	Ast & Jakob, Vetsch AG, Köniz
Stampa	Vogt Schild/Habegger Medien AG, Soloturn

Questa publicaziun survegn ins era en tudestg, franzos, talian ed englais; ella po vegnir retratga gratuitamain cun trametter l'adressa sin ina etichetta da tatgar a: UFEL, Distribuziun publicaziuns, CH-3003 Berna u per fax 031 325 50 58 u www.bbl.admin.ch/bundespublikationen

Form. 104.617r

28avla ediziun, 2006

www.admin.ch